

L'ús social dels barris metropolitans

Informe sobre la vida pública al barri del Centre de Sant Cugat del Vallès

Àrea Metropolitana de Barcelona
Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona
Barcelona Regional

Gener de 2023

L'ús social dels barris metropolitans.

Informe sobre la vida pública al barri del Centre de Sant Cugat del Vallès

Gener de 2023

Equip de recerca:

IERMB: Marta Murrià Sangenís, Cristina Sobrino Garcés i José María López Riba.

BR: Ioanna Spanou, Miquel Pybus, Erick Valdez, Núria Piè, Margherita Neri, Belén Parejo, Gemma Conde, Javier Villena, Maria Foselli.

Equip de suport tècnic:

Raul Morcillo, Francesc Coll, Elisabet Queralt

Coordinació:

Alba Paternain i Guillem Espriu

Índex

<i>Introducció</i>	4
<i>Fonts d'informació i aspectes metodològics</i>	5
<i>Marc general de referència</i>	7
Marc històric	7
<i>Encaix territorial i connectivitat</i>	9
Relació del barri amb el seu entorn	9
Xarxa de transport públic	10
Jerarquia viària	11
<i>Qualitat ambiental del barri del centre</i>	13
Espais oberts i connectivitat ecològica	13
Qualitat acústica	14
<i>Estat actual del barri</i>	18
Situació demogràfica	18
Tipus de teixit urbà	19
Activitats en planta baixa i diversitat d'usos	20
Permeabilitat i estat de les façanes	22
<i>L'entorn per a la mobilitat activa i els elements de suport a la utilització dels espais</i>	23
Itineraris de vianants i xarxa ciclable	23
Elements de suport a la utilització dels espais del barri	24
Manteniment i actuacions correctives	26
La convivència amb els vehicles: trànsit, passos de vianants i aparcaments	27
<i>Freqüentació dels espais</i>	29
Freqüentació segons moment del dia	31
Freqüentació segons edat	36
Freqüentació i rols de gènere	38
<i>Els usos de l'espai</i>	39
Caminar	40
Seure en públic	41
Jugar i fer esport a l'aire lliure	42
<i>Usos relacionals de l'espai públic</i>	43
Caminar com a pràctica relacional	45
Seure i estar-se dret en situacions d'interacció	46
Relacions inter-generacionals i de gènere	47
<i>Identificació i caracterització social dels espais d'ús quotidià</i>	49
<i>Elements de balanç i diagnosi</i>	56
<i>Annex de mapes</i>	59

Introducció

El barri exerceix un paper rellevant en les accions i en l'imaginari de les persones, doncs gran part de les activitats quotidianes es desenvolupen en l'entorn residencial. Els seus carrers, places i, en definitiva, els espais comuns, constitueixen la base material de la vida urbana on les relacions socials són possibles. Així doncs, un dels reptes que han d'afrontar les polítiques metropolitanes és la implementació d'actuacions dirigides a incrementar la intensitat i el valor d'ús dels espais quotidians, el seu potencial relacional i la seva adequació per a respondre les necessitats i preferències dels diferents segments de població. El disseny de programes i intervencions en aquest sentit necessita d'eines de coneixement sobre les relacions i la convivència des d'una òptica de la vida quotidiana: de com les pràctiques socials i les relacions es plasmen en contextos particulars.

Per a donar resposta a aquestes necessitats d'informació des de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona i Barcelona Regional, s'inicià una línia de treball que té per finalitat conèixer quins són els principals espais d'ús i de relació als barris metropolitans, les seves característiques físiques, les pràctiques socials que s'hi duen a terme i el perfil de les persones que els utilitzen. Tot plegat amb l'objectiu d'identificar possibilitats de millora que puguin contribuir a ampliar el potencial d'ús dels espais metropolitans per a la seva població. Es tracta, sens dubte, d'un objectiu ampli, pel que el desenvolupament de la línia d'anàlisi és gradual, a mesura que les tècniques d'anàlisi es van aplicant a diferents tipologies de barris i espais de l'àrea metropolitana. El barri del centre de Sant Cugat del Vallès s'afegeix així al conjunt de barris que s'han estudiant des de l'any 2018: Les Planes de Sant Joan Despí, Sant Cosme del Prat de Llobregat, el Pomar de Badalona, Can Sellarès de Viladecans, la ciutat de Badia del Vallès, el barri de Can Sant Joan de Montcada i Reixac, el barri de Riera de Cardener a Cornellà, Marianao de Sant Boi de Llobregat i Can Nadal de Sant Feliu de Llobregat.

Els estudis sobre l'ús social elaborats en els diferents àmbits aportaran indicadors i informacions d'utilitat per a l'elaboració d'una guia sobre la vida pública als barris metropolitans on es proposaran indicadors d'avaluació i recomanacions d'actuació des d'una doble perspectiva: urbanística i social. Aquesta guia tindrà l'objectiu de servir com una eina que permeti examinar la capacitat dels espais urbans per generar pràctiques socials quotidianes i aportar informació sobre intervencions il·lustratives mitjançant diverses estratègies d'intervenció institucionals i comunitàries que podrien resultar beneficioses per a la promoció de la vida pública als barris.

Pel que fa a l'estructura de l'informe, aquest s'inicia amb la descripció dels aspectes metodològics. Seguidament s'ofereix una aproximació general al barri. Partint d'una breu història, s'avança fins el moment actual per examinar quin és el planejament urbanístic vigent i el seu grau d'execució. Un cop caracteritzat el barri, es presenta el seu encaix territorial a partir de la descripció dels seus límits i la relació amb els seus entorns, considerant la connectivitat, les infraestructures viàries i de transport públic i privat, així com també el seu encaix ecològic i mediambiental. L'apartat següent proposa una descripció sobre quin és l'estat del barri en l'actualitat, examinant la seva estructura de població, els usos principals del sòl i dels edificis, i també les activitats en planta baixa. Seguidament s'analitza com el barri facilita les formes de mobilitat activa, estudiant l'extensió de la xarxa ciclable, els itineraris a peu, l'estat de les voreres i la dotació de mobiliari. L'apartat clou amb l'estudi de la convivència entre les persones i els vehicles. Una vegada descrit el barri en termes principalment físics, es ressegueixen les pràctiques quotidianes d'ús de les persones. Concretament, es quantifica la freqüentació dels espais, els horaris d'ús, el perfil de les persones que l'utilitzen i les activitats que duen a terme. Seguidament s'estudia la sociabilitat d'aquests espais. Per acabar l'anàlisi, s'exposen les opinions sobre els millors i pitjors espais per a dur a terme les activitats quotidianes. L'estudi clou amb un apartat de balanç i d'elements per a orientar la intervenció.

Fonts d'informació i aspectes metodològics

L'objecte d'estudi d'aquest treball és ampli, pel que en el seu abordatge es va adoptar un enfocament de mètodes mixts, que consistia principalment en:

- **Sistemes d'informació cartogràfica i urbanística.** S'utilitzen diferents bases cartogràfiques i d'informació disponibles de fonts públiques, com per exemple ICGC i el geoportal de planejament i de cartografia de l'AMB, amb l'objectiu de realitzar les anàlisis tècniques que han permès fer una diagnosi dels aspectes de caracterització i funcionament de l'espai de la vida pública.
- **Observació social sistemàtica d'entorns físics i d'usos socials.** Es va dissenyar un mètode d'observació no participatiu que permetés recollir informació de forma estructurada, sistematitzada i quantificable relacionada tant amb les característiques i la qualitat de l'entorn físic, com amb l'ús dels espais. Concretament es van registrar dades bàsiques sobre les característiques, la ubicació així com les activitats dels grups i les persones que estaven usant els espais d'observació. Un dels objectius de l'estudi és conèixer la vida pública del barri, motiu pel qual s'ha fet un especial èmfasi en el registre de les interaccions i de les relacions interpersonals. El barri i algunes de les seves vies són espais massa grans i complexos com per a observar-los d'un sol cop, motiu pel qual es van dividir en un total de 137 "micro-espais", incloent trams de via (116 carrers o trams de carrer) i espais d'estada (21 parcs o places). Aquesta observació s'ha realitzat en tres moments del dia diferents (matí, migdia i tarda) de dilluns a divendres. Així doncs, s'han realitzat 411 observacions. Les observacions es van dur a terme a peu entre el 23 de maig i el 13 de juny de 2022 per part d'una tècnica que prèviament va rebre una formació. La delimitació de l'espai d'observació es va convenir conjuntament amb tècnics de l'ajuntament de la ciutat, i inclou bàsicament els barris de centre est i centre oest.

Delimitació i espais d'observació al barri del centre (est i oest) de Sant Cugat del Vallès.

- **Entrevistes estructurades a la població.** El seu objectiu ha estat el d'identificar aquells espais del barri que, segons la seva població, són els millors i pitjors per a dur a terme quatre tipus d'activitats (jugar, fer esport, passejar i relacionar-se) i descriure les seves característiques. Per aconseguir pluralitat en les respostes, les persones entrevistades s'han seleccionat amb l'ajuda de personal de l'Ajuntament i de diverses entitats del barri, així com amb la selecció directa a peu de carrer. En total s'han realitzat un total de 46 entrevistes estructurades entre el 22 de juny i el 22 de juliol de 2022, distribuïdes de la forma següent d'acord amb el sexe i el grup d'edat.

	Dona	Home	Total
De 16 a 29 anys	11	6	17
De 30 a 44 anys	7	3	10
De 45 a 64 anys	3	3	6
65 anys i més edat	8	5	13
Total	29	17	46

Caracterització demogràfica de les persones entrevistades.

Marc general de referència

Marc històric

El municipi de Sant Cugat del Vallès s'origina a l'entorn del monestir, s'ubica entre la serra de Collserola i la Serra de Galliners i limita amb els municipis de Barcelona, Molins de Rei, El Papiol, Rubí, Sant Quirze del Vallès i Cerdanyola del Vallès. Els primers antecedents poblacionals del municipi dels que es disposa informació s'ubiquen entre els anys 2500 i 1800 aC, al voltant del jaciment de la Cova de la Torre Negra. El municipi s'estructura administrativament en 6 districtes (Nucli Est, Nucli Oest, Mirasol, Valldoreix, La Floresta i Les Planes).

Es creu que els primers pobladors de Sant Cugat del Vallès són del final del període neolític, tal i com semblen indicar les troballes sepulcrales al jaciment de la Cova Negra a Collserola. Ja sota el domini dels romans, la ubicació de Sant Cugat del Vallès es trobava a prop de les vies romanes més importants, com ara la Via Augusta, així com d'altres vies properes que unien altres territoris com Egara (Terrassa) i per Collserola amb Barcino (Barcelona). Sembla ser que en aquella via que unia el municipi amb Barcelona passant per Collserola es va construir una fortalesa *Castrum Octavianum*. Aquesta fortalesa s'ubicava en l'espai que actualment ocupa el monestir. La tradició cristiana explica que en aquesta fortificació es va martiritzar al predicador cristià africà *Cucuphas* (Cugat), fet que va provocar que posteriorment, un cop ja va esdevenir monestir, es convertís en indret de veneració cristiana i alhora un centre monàstic important sota l'abrigall benedictí. El segle XIII suposa un punt d'inflexió pel monestir, doncs la seva comunitat es consolida i origina al territori un nucli de població que s'hi assenta permanentment. Cap el segle XVI es desenvolupa el casc urbà de Sant Cugat del Vallès i es creen barriades al voltants dels camins que uneixen el municipi amb Sabadell i Terrassa. Per tant, el monestir de Sant Cugat del Vallès esdevé un vector important per l'estructuració del municipi. Aquest recinte, passat el 1840, passa respectivament a mans municipals i als pagesos que les treballaven juntament amb les terres properes.

En el segle XIX, es produeix una transformació prou important al camp que més enllà de la substitució del cereal per la vinya i l'ampliació de l'extensió dels cultius, va suposar un increment de la població i es va caracteritzar per un període de prosperitat, fet que va ocasionar la construcció de carreteres, la dotació de fonts i d'enllumenat públic. Aquestes infraestructures, juntament amb la construcció de la carretera de Gràcia a Manresa (en què el seu tram entre Barcelona i Sant Cugat del Vallès rep el nom de l'Arrabassada) suposen un fet diferencial, doncs d'una banda, la carretera permet als vilatans el transport dels seus productes, i per altra banda, permet que els barcelonins considerin Sant Cugat del Vallès com indret d'esbarjo i estiuatge, construint les primeres torres modernistes. Amb l'arribada del tren el 1917 el municipi pren l'embranchida econòmica definitiva i comença rebre a estiuajants i nous veïns i veïnes com a residents permanents.

Ara bé, aquest període de bonança del municipi es veu interromput per l'esclat de la Guerra Civil, si bé un cop finalitzada, es va recuperar la tendència ascendent intensificant-se a partir de la dècada dels anys 70. Cap a finals dels anys setanta, el municipi patia una alta taxa d'atur com a conseqüència del període de recessió econòmica derivat de la crisi del petroli així com del propi procés de desindustrialització. Ara bé l'arribada d'empreses com la Sharp o Catalana Occident i la instal·lació dels estudis de TVE, suposa una gir que es consolida cap als anys 80. Es produí un creixement demogràfic que precisava, alhora, d'una dotació d'infraestructures així com d'una expansió urbanística de nous sectors. Al voltant de la ciutat es van crear diferents parcs amb diversitat d'activitats econòmiques que engloben al voltant d'unes 2.700 empreses sobretot emplaçades en la zona Nord. També compta amb les zones industrials de Can Magí o Can Calopa. Actualment Sant Cugat del Vallès és un dels municipis amb una renda per càpita més elevada de Catalunya i el tercer de més població de la seva comarca.

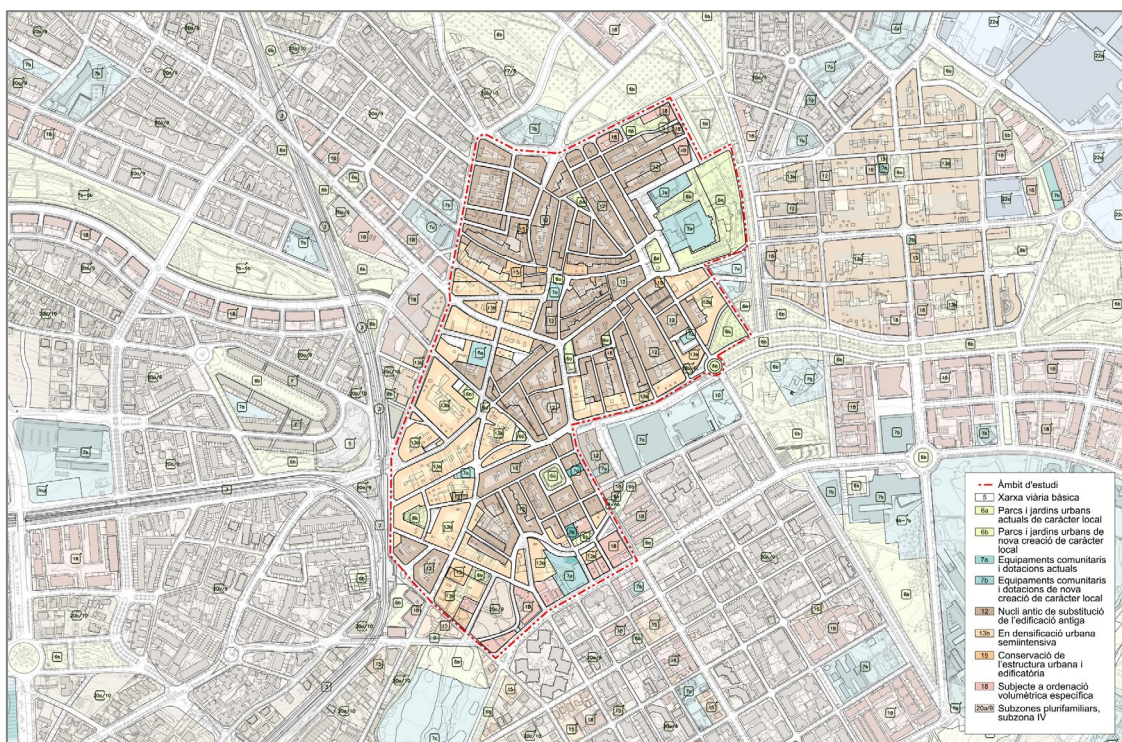

Comparació de les ortofotos, de l'any 1945 i de l'any 2022. Font: Comparador Històric del territori de l'Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya

Planejament urbanístic vigent i grau d'execució

Considerant l'àmbit d'estudi, el Pla general metropolità de 1976 (PGM) va reconèixer aquest teixit com a zona de nucli antic (clau 12), combinat amb la qualificació de conservació de l'estructura urbana i edificatòria (clau 15), i petites zones de densificació urbana semiintensiva (clau 13b) corresponents a un teixit urbà residencial tradicional.

Al llarg de tots aquests anys, s'han produït algunes Modificacions de PGM, necessàries per a l'ajust de determinades volumetries i usos, amb ordenació de volumetria específica, en alguns àmbits situats al llarg de la rambla de Ribatallada i el carrer de l'Abat Armengol. En aquest sentit, actualment no es detecta cap àmbit pendent d'execució del planejament. Pel que fa als usos, cal mencionar la Modificació puntal de la normativa del PGM per afavorir la implantació de l'ús comercial al municipi de Sant Cugat del Vallès, de l'any 2010, en la que es preveu l'aprovació d'una ordenança municipal que pugui restringir els usos admesos en planta baixa per tal d'afavorir la concentració d'activitat comercial en el teixit urbà, característica de les ciutats mediterrànies.

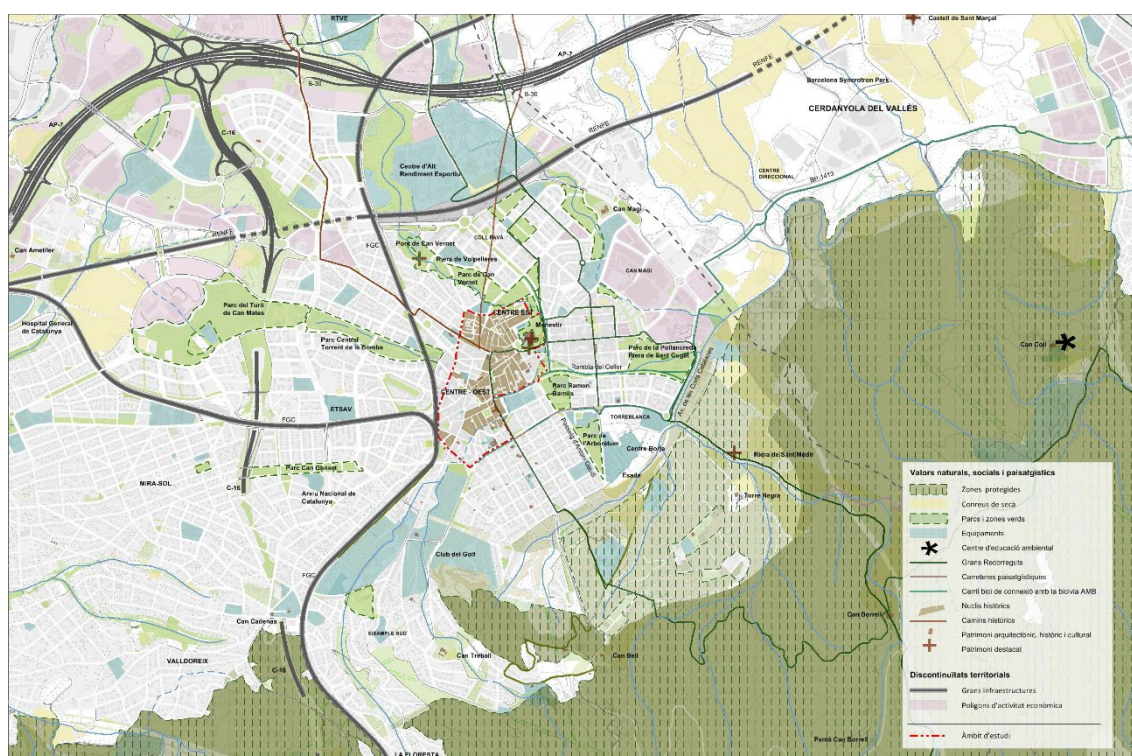
Planejament urbanístic vigent. Font: BR a partir del refós de planejament de l'AMB

Encaix territorial i connectivitat

Relació del barri amb el seu entorn

Sant Cugat del Vallès disposa d'una xarxa d'espais i d'avingudes verdes que fomenten la relació entre barris i amb els elements naturals que envolten la ciutat. En el cas de l'àmbit d'estudi, la rambla del Celler, el passeig d'Antoni Gaudí, el parc de la Pollancreda fan d'enllaç amb la serra de Collserola. El Parc Central el connecta amb el turó de Can Mates. Del nucli històric surten tres grans recorreguts a peu identificats i catalogats en el Catàleg de Paisatge¹: Sant Cugat – Mola, Sant Cugat – Santa Maria de Barberà, Barcelona – Sant Cugat. A més, mitjançant el carril bici de doble sentit que flanqueja l'avinguda de les Corts Catalanes i la BP-1413 es connecta la xarxa pedalable interna i externa al nucli històric amb la bicivía de l'AMB a Cerdanyola del Vallès.

La trama urbana del nucli històric és una trama compacta amb zones comercials als baixos dels edificis, carrers irregulars en traçat i amplada, molts d'ells pacificats. També concentra un elevat nombre d'equipaments, culturals i d'altres i edificis patrimonials². Aquesta condició fomenta l'atractivitat i la caminabilitat del conjunt, fent de l'àmbit un node de referència urbana i un centre de trobada per a la població del municipi.

Valors i discontinuïtats territorials. Font: BR a partir de la cartografia a escala 1:5.000 de l'AMB

¹ Font: Catàleg de paisatge. Regió Metropolitana de Barcelona. Observatori del paisatge amb la col·laboració de Generalitat de Catalunya i Diputació de Barcelona. 2017.

² La trama urbana del nucli històric també concentra la majoria del patrimoni arquitectònic catalogat en l'Inventari del Patrimoni Arquitectònic Català. Destaquen amb categories de protecció BCIN (Bé Cultural d'Interès Nacional): el Monestir de Sant Cugat del Vallès, on es trobava una fortalesa romana, que protegia l'encreuament de la Via Augusta amb la via d'Egara (Terrassa) a Bàrcino (Barcelona). Pel que fa al patrimoni protegit com a Bens Culturals d'Interès Local (BNIL), en el nucli històric destaquen entre les altres: el Mercat de Sant Pere, Cal Maristany, el Cellar cooperatiu, Can Matas, la Casa de la Vila, Can Móra.

Les infraestructures viàries i ferroviàries que, per una banda, connecten el nucli històric i tota la ciutat amb el seu territori, per l'altra banda suposen un efecte barrera. Les infraestructures més conflictives en el cas del nucli històric són les línies ferroviàries de FGC i de Renfe (S1,S2,S5,S6,S7 i R8) i els traçats de les infraestructures viàries AP-7, B-30 i la C-16, que encara que no travessin el nucli antic, constitueixen un element que condiciona la connexió de l'àmbit amb el seu context territorial.

Xarxa de transport públic

El nucli antic de Sant Cugat té una accessibilitat en transport públic molt bona, ja que a l'àmbit hi està localitzada l'estació d'FGC de Sant Cugat Centre. L'estació està servida per les línies S1 i S2, i compta amb freqüències molt competitives: en hora punta hi ha un tren cada 2,5 minuts per a Barcelona i cada 5 minuts per a Terrassa i Sabadell.

Els temps de viatge també són molt competitius, i permeten arribar al centre de Barcelona en menys de 30 minuts, a Rubí en 6 minuts, a Terrassa en 15 minuts o a Sabadell en 17 minuts. La totalitat del barri té l'accés a l'estació a menys de 15 minuts a peu, des d'on s'accedeix a l'estació amb un accés adaptat per a persones amb mobilitat reduïda.

D'altra banda, el barri també compta amb l'estació de Rodalies de Sant Cugat, amb servei de la línia R8 cada 30 minuts, que connecta amb diverses poblacions del Vallès i Baix Llobregat com Martorell, Castellbisbal, Rubí, Santa Perpètua, Mollet o Granollers. L'estació té una localització menys cèntrica i es troba a 15 minuts del límit de l'àmbit d'estudi.

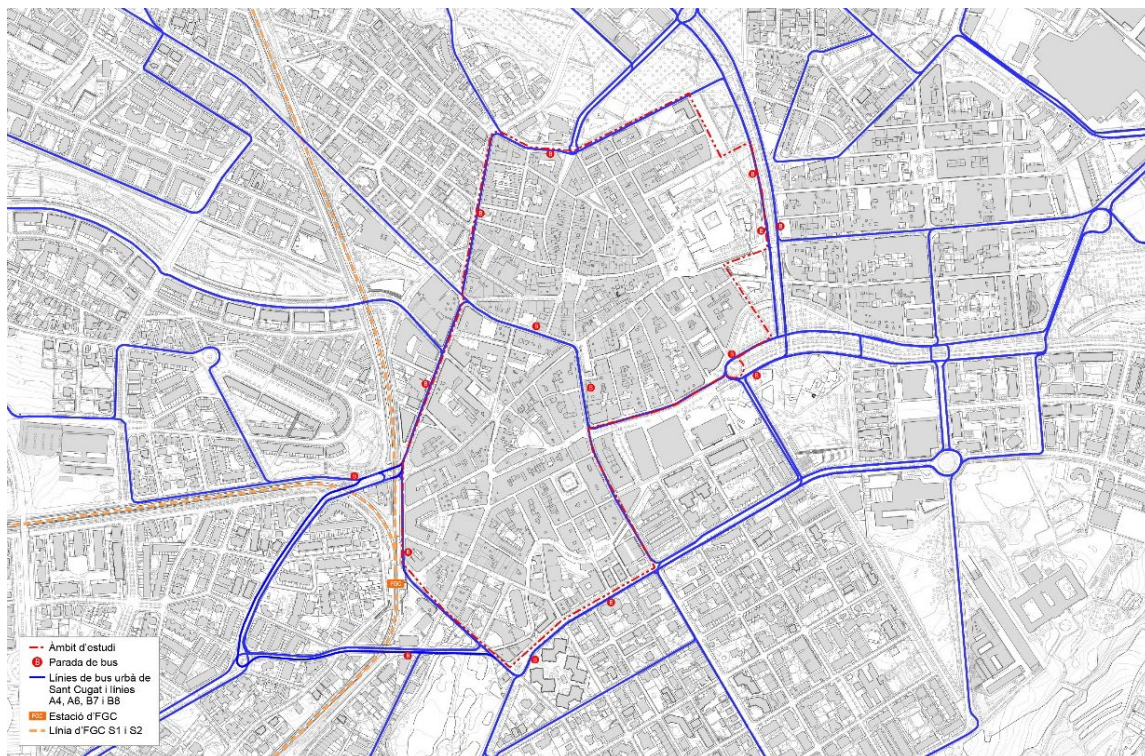
Pel que fa a l'autobús, l'àmbit està servit per 14 línies d'autobús diürn, de les quals 4 línies són interurbanes i 10 són urbanes de Sant Cugat.

Les 4 línies interurbanes (A4, A6, B7 i B8) connecten Sant Cugat amb Barcelona, Terrassa, Montcada i Reixac, Cerdanyola del Vallès i Rubí, amb intervals de pas de 30 minuts per anar a Rubí, Cerdanyola i Barcelona (Fabra i Puig), i d'una hora o més per anar a Terrassa o Barcelona (Lesseps).

El nucli antic de Sant Cugat està servit per la majoria de línies urbanes de la ciutat (a excepció de les línies de Valldoreix, Floresta i Les Planes), que cobreixen tot el municipi tot unint els principals punts d'interès i equipaments (Hospital General, ESADE, centres comercials i polígons industrials...) amb intervals de pas de 30-45 minuts, a excepció d'una línia amb servei a demanda i una llançadora gratuïta amb un pàrquing a l'entrada de la ciutat des de Cerdanyola.

Cal esmentar que l'àmbit d'estudi compta també amb servei de 3 línies d'autobús metropolità nocturn que connecten Sant Cugat amb Rubí, Terrassa, Sabadell, Barberà, Cerdanyola, la UAB i Barcelona.

Durant l'observació es va poder apreciar que la majoria de les parades de transport públic ubicades a l'àmbit d'estudi tenen marquesina i lloc per seure, però no totes disposen d'informació sobre la freqüència i el temps de pas dels autobusos, qüestió que sovint té efectes en la percepció sobre la comoditat i la satisfacció del desplaçament entre les persones que viatgen en transport públic. Respecte de la ubicació, totes les parades estan integrades a les voreres o les calçades, i en cap cas impedeixen el pas dels vianants.

Xarxa de transport públic. Font: BR

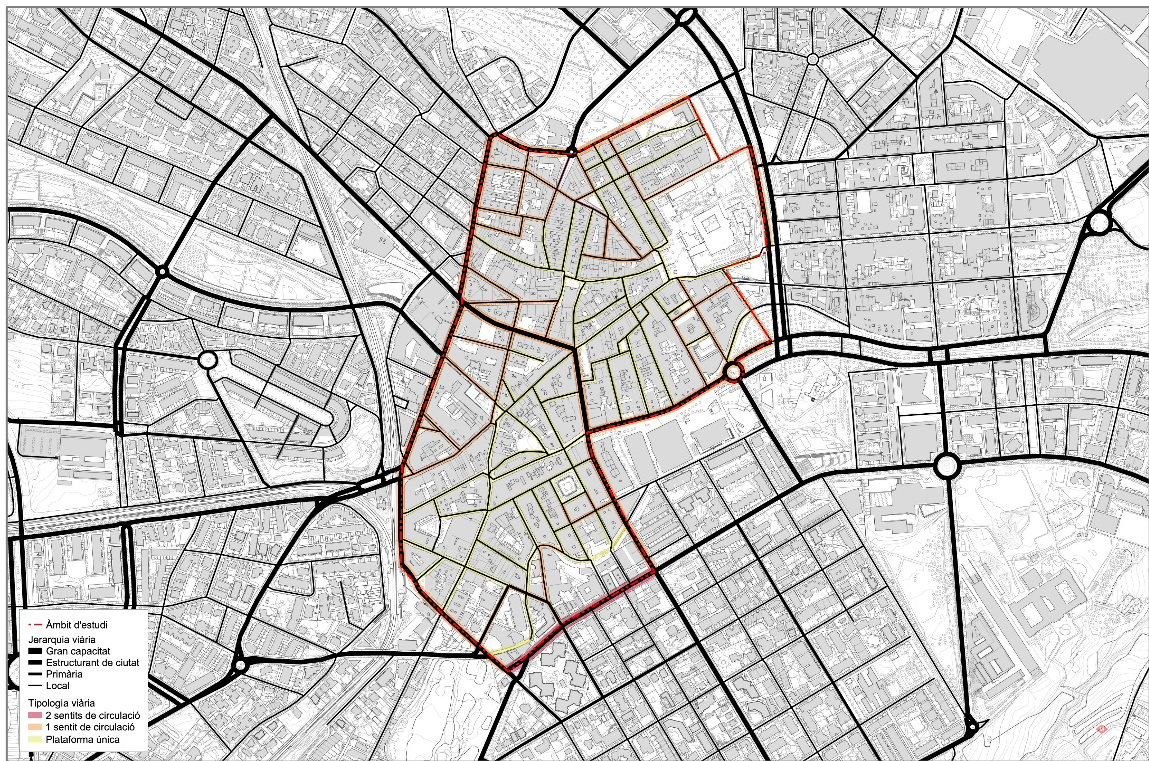
Jerarquia viària

El nucli antic de Sant Cugat es troba delimitat per diversos carrers perimetrals estructurants que connecten amb els diferents barris de la ciutat així com amb municipis limítrofs. La majoria d'aquests carrers són d'un sol sentit i compten amb un carril de circulació, a excepció de la rambla de Ribatallada o de l'avinguda de Francesc Macià, amb seccions majors.

La trama del barri genera una xarxa viària de caràcter pacificat, de carrers irregulars i curta longitud. Els eixos de l'àmbit són majoritàriament de plataforma única, tot i que hi ha carrers amb un carril de circulació i cordó d'aparcament. Així doncs, es tracta d'un àmbit de vianants i pacificat, amb un eix estructurant de ciutat que el travessa (carrer de Francesc Moragas – avinguda de Rius i Taulet).

El barri es troba connectat a la xarxa segregada (C-16) pel camí de Can Gatzet així com amb Barcelona per la carretera de la Rabassada (avinguda de Gràcia, BP-1417) o amb Cerdanyola (rambla del Cellar, BP-1413).

Cal esmentar que el 2021 va entrar en funcionament la Zona de Baixes Emissions de Sant Cugat, que comprèn l'àmbit d'estudi i tot el centre urbà de la ciutat, on es limita la circulació de vehicles contaminants.

Jerarquia viària. Font: BR

Qualitat ambiental del barri del centre

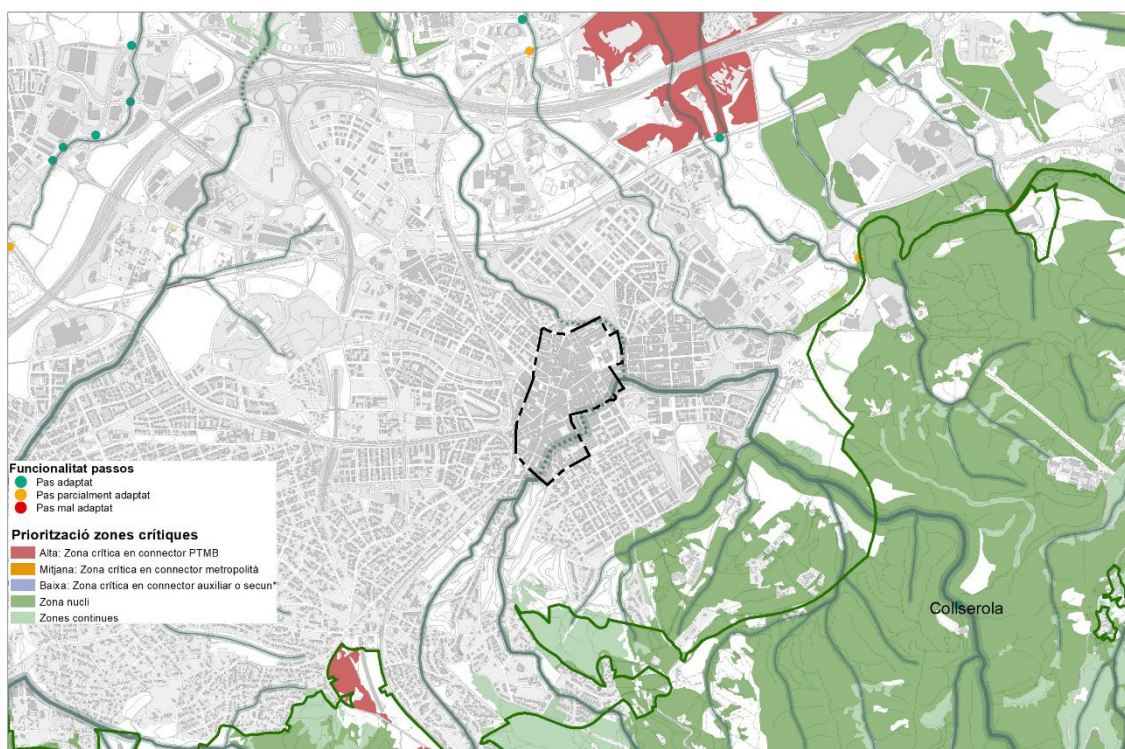
Espais oberts i connectivitat ecològica

En gran part dels nuclis urbans metropolitans, les activitats econòmiques i les infraestructures de comunicació es concentren a les zones planeres de la metròpolis, produint-se algunes friccions entre aquests usos i els espais oberts.

Actualment, l'àrea metropolitana de Barcelona té urbanitzat el 48% dels seus 636 km², esdevenint una de les zones urbanes més denses d'Europa. La resta del territori, el 52%, està format per diferents espais oberts: zones forestals (la gran part d'elles protegides), zones agrícoles, zones de transició, espais fluvials i platges. Malgrat que l'extensió dels espais oberts és notable a l'àrea metropolitana de Barcelona, aquests estan sotmesos a pressions antròpiques derivades per la proximitat i ubicació dels teixits urbans i les infraestructures de mobilitat associades.

Això provoca la fragmentació dels hàbitats naturals dels espais oberts i l'efecte barrera, dificultant la connectivitat biològica de la fauna entre les diferents àrees naturals metropolitanes. La presència de les grans infraestructures conjuntament amb la trama urbana contínua fan que l'efecte barrera sigui acumulatiu i molt difícil de superar.

L'àmbit d'estudi del nucli històric de Sant Cugat del Vallès, tal com mostra el mapa, no s'emmarca en cap zonificació de les definides, tot i que amb relativa proximitat hi ha la presència d'elements ambientals rellevants, com l'espai protegit de Collserola, el qual es connecta amb el nostre àmbit a través del Torrent de la Bomba i de la riera de Can Mora.

Connectivitat ecològica i valors ambientals destacats. Font: BR

Qualitat acústica

Alguns dels factors que determinen la qualitat i l'ús de l'espai públic estan relacionats amb la qualitat acústica del seu entorn. És un aspecte que segurament és percebut de forma indirecta o fins i tot de forma inconscient, però que determina un major grau de confort pels seus usuaris. Espais públics de característiques urbanístiques similars poden tenir uns nivells de freqüentació més elevats pel fet de tenir una major qualitat acústica.

El municipi de Sant Cugat del Vallès no té mapa de soroll, ja que segons la normativa acústica, per número de població no té l'obligació de realitzar-lo. Inicialment els nivells acústics previstos a la majoria d'aquesta zona, per tipologia de teixit urbà i pel model de mobilitat predominant s'estima que són baixos, amb moltes àrees de qualitat acústica bona. Però en el cas de l'avinguda de Rius i Taulet i del carrer Francesc de Moragas, pel volum trànsit existent es preveuen uns nivells de soroll elevats, amb un espai públic associat de baixa qualitat acústica.

El que sí es disposa és de la informació de la petjada acústica d'una de les infraestructures ferroviàries que travessa el nucli històric: el pas de la línia de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya dels recorreguts S1, Terrassa – Barcelona, i S2, Sabadell – Barcelona.

Tal com es pot apreciar al mapa de qualitat acústica, realment no es donen afectacions, no obstant, es pot mencionar la proximitat de l'entorn de la plaça de Sant Antoni com a punt més proper, tot i que la seva incidència és força puntual i amb nivells moderats.

Qualitat acústica diürna. Font: BR i Mapes Estratègics de Soroll (Generalitat de Catalunya)

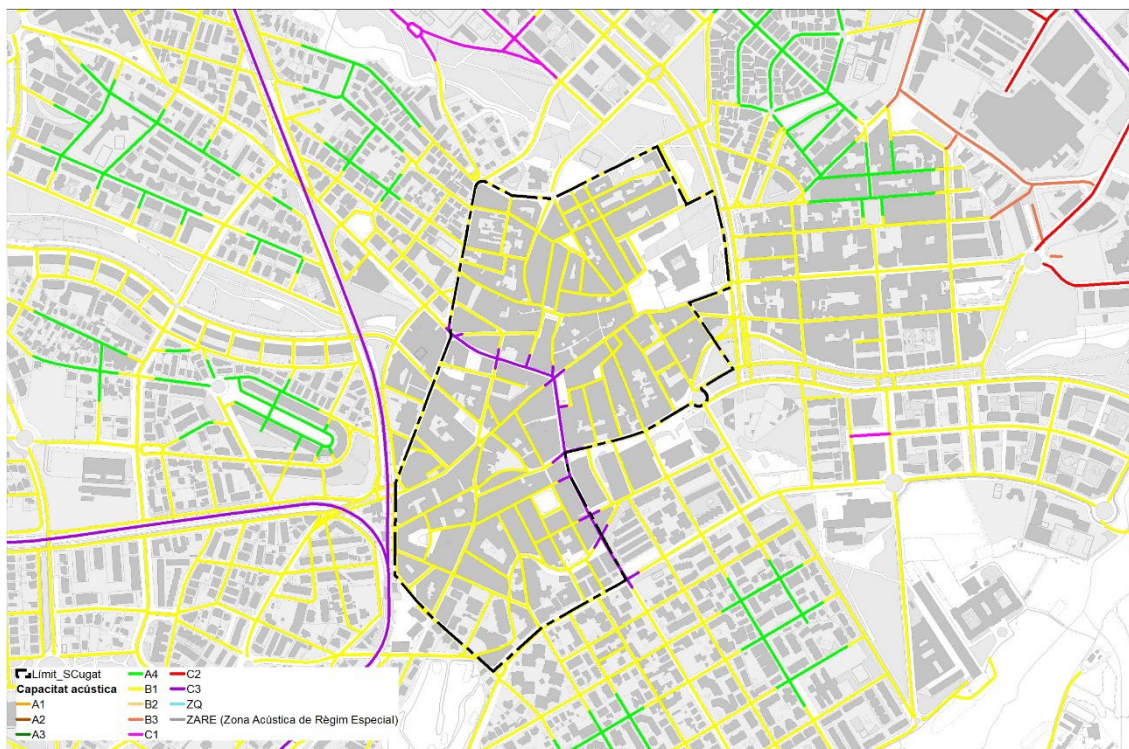
Durant el període nocturn, la distribució de la qualitat acústica segueix el mateix patró que durant el dia, però amb uns nivells menors, que representen una bona qualitat acústica.

Qualitat acústica nocturna. Font: BR i Mapes Estratègics de Soroll (Generalitat de Catalunya)

Una altra informació acústica rellevant és el Mapa de Capacitat, que és el que determina el límit d'immissió acústica en funció del seu ús. L'actual mapa de capacitat de Sant Cugat va ser aprovat l'any 2015 per l'Ajuntament i va establir una zonificació acústica força diferenciada, en funció dels nivells acústics i dels usos urbanístics del barri. Les categories que inclou l'àmbit són:

- Predomini del sòl d'ús residencial (categoria A4). Aquesta categoria té uns límits de 65 dB(A) en el període de dia i vespre i de 55 dB(A) en el període de nit.
- Predomini del sòl d'ús sanitari, docent i comercial (categoria A2). Aquesta categoria té uns límits de 55 dB(A) en el període de dia i vespre i de 45 dB(A) en el període de nit.
- Coexistència de sòl d'ús residencial amb activitats i/o infraestructures de transport existent (Categoria B1). Aquesta categoria té uns límits de 65 dB(A) en el període de dia i vespre i de 55 dB(A) en el període de nit.
- Predomini del sòl d'ús terciari diferent a C1 (Categoria B2). Aquesta categoria té uns límits de 65 dB(A) en el període de dia i vespre i de 55 dB(A) en el període de nit.
- Usos recreatius i d'espectacles (categoria C1). Aquesta categoria té uns límits de 68 dB(A) en el període de dia i vespre i de 58 dB(A) en el període de nit.
- Àrees del territori afectades per sistemes generals d'infraestructures de transport o altres equipaments públics (categoria C3). Aquesta categoria no té límits acústics, ja que són zones de sensibilitat acústica baixa amb nivells de soroll elevats.

Mapa de capacitat acústica. Font: BR a partir d'informació de l'Ajuntament de Sant Cugat del Vallès

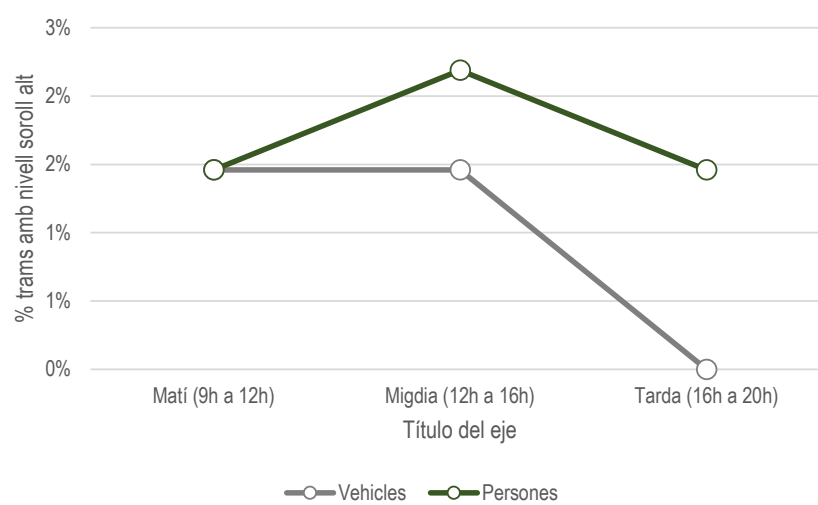
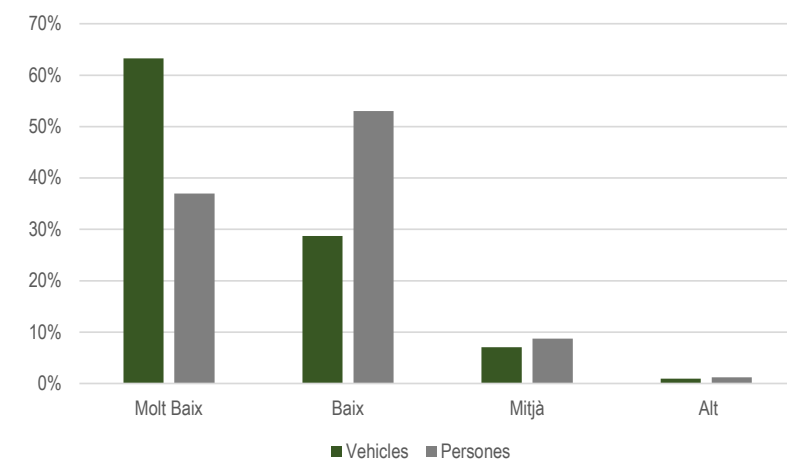
Analitzant els nivells establerts pel mapa de capacitat, ja s'indica que estem en una zona de qualitat entre bona i moderada, ja que gran part dels carrers d'aquesta zona estan classificats com a B1, vinculats a la coexistència de sòl d'ús residencial amb activitats i/o infraestructures de transport existent (Categoria B1). Aquesta categoria té uns límits de 65 dB(A) en el període de dia i vespre i de 55 dB(A) en el període de nit.

I en el cas de puntualment de l'avinguda de Rius i Taulet i del carrer Francesc de Moragas, el mapa de capacitat els estableix com a C3, sense límits de soroll, indicant-nos indirectament que és la zona amb menys qualitat acústica de l'àmbit.

Les informacions provinents de la petjada acústica i del mapa de capacitat s'han contrastat amb les observacions in situ sobre el soroll provinent del trànsit circumdant de vehicles i/o de l'activitat de les pròpies persones. Aquestes constaten que es tracta d'un barri eminentment pacificat al trànsit, on la presència de vehicles és menor que la de persones i on la contaminació acústica és molt baixa. En un 90% dels trams observats s'ha apreciat un volum de soroll baix o molt baix, tant pel que fa al produït per vehicles com el que generen les persones.

Tan sols s'han sentit nivells de soroll puntualment alts en alguns dels micro-espais observats: a 4 d'ells es tractava de sorolls de vehicles i a 5 eren sorolls produïts per la concurrència de persones. Més concretament, els majors nivells de soroll per trànsit de vehicles es van notar sobretot durant els matins, especialment al Passeig de Sant Magí en el tram entre Passeig de la Creu i de la Mina, i a l'Avinguda de Rius i Taulet, on també es va detectar un volum alt de soroll de vehicles durant el migdia.

També residuals, els nivells de soroll associats a la concurrència de persones arriben al seu màxim durant els migdies i les tardes. L'elevada afluència de persones motiva un so ambient més elevat al carrer Santiago Rusiñol arribant a Plaça d'Octavià, en aquesta mateixa plaça o en d'altres com la de Lluís Millet i el Parc Ramon Barnils.

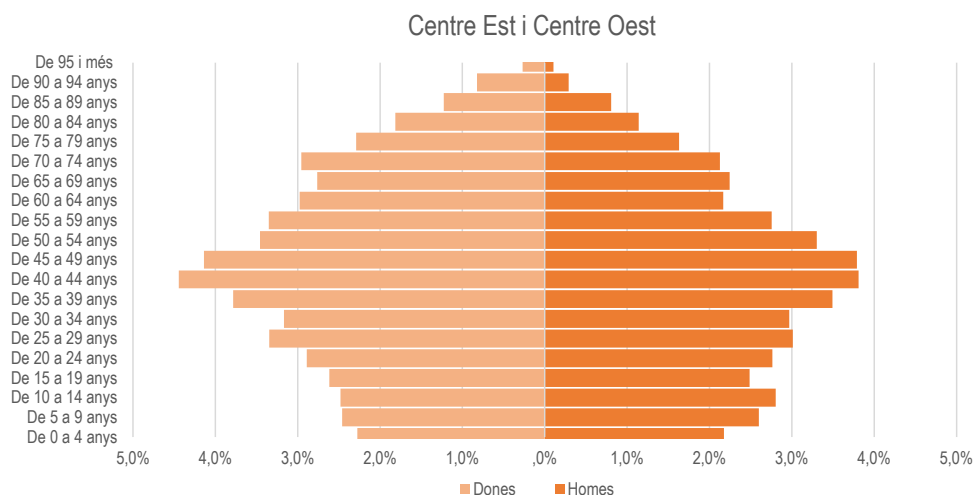
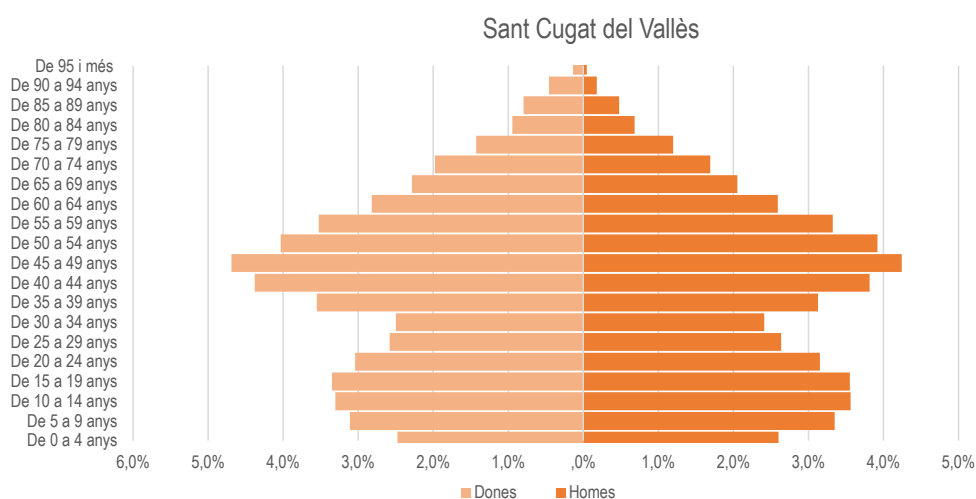
Valoració nivells de soroll ocasionats pels vehicles i les persones. Font: Observació social, IERMB

Estat actual del barri

Situació demogràfica

Segons les dades del padró municipal a 1 de gener de 2021, Sant Cugat de Vallès, amb més de 94.000 habitants, és el cinquè municipi amb més habitants de l'àrea metropolitana de Barcelona i el tercer de la comarca del Vallès Occidental. Els barris de centre est i centre oest concentren una població de 14.113 persones, el que correspon a prop del 15% del total de població de la municipi.

Si s'observa l'estructura per edats i sexe de la població, es pot apreciar que la piràmide dels barris estudiats presenta algunes diferències respecte la del conjunt del municipi, amb una major presència de població de 25 a 44 anys resident a la zona del centre est i centre oest, però també un major pes de població envellida en aquests barris que en el conjunt de la ciutat. Als barris de centre est i centre oest la diferència entre la proporció de dones respecte a la d'homes és més accentuada que al conjunt de Sant Cugat, el que mostra que és un barri més feminitzat que el municipi en si mateix. Tant al barri com al conjunt de la ciutat la presència de dones és major entre les edats més avançades i per tant es dona una feminització de la vellesa, degut a les diferències en l'esperança de vida.

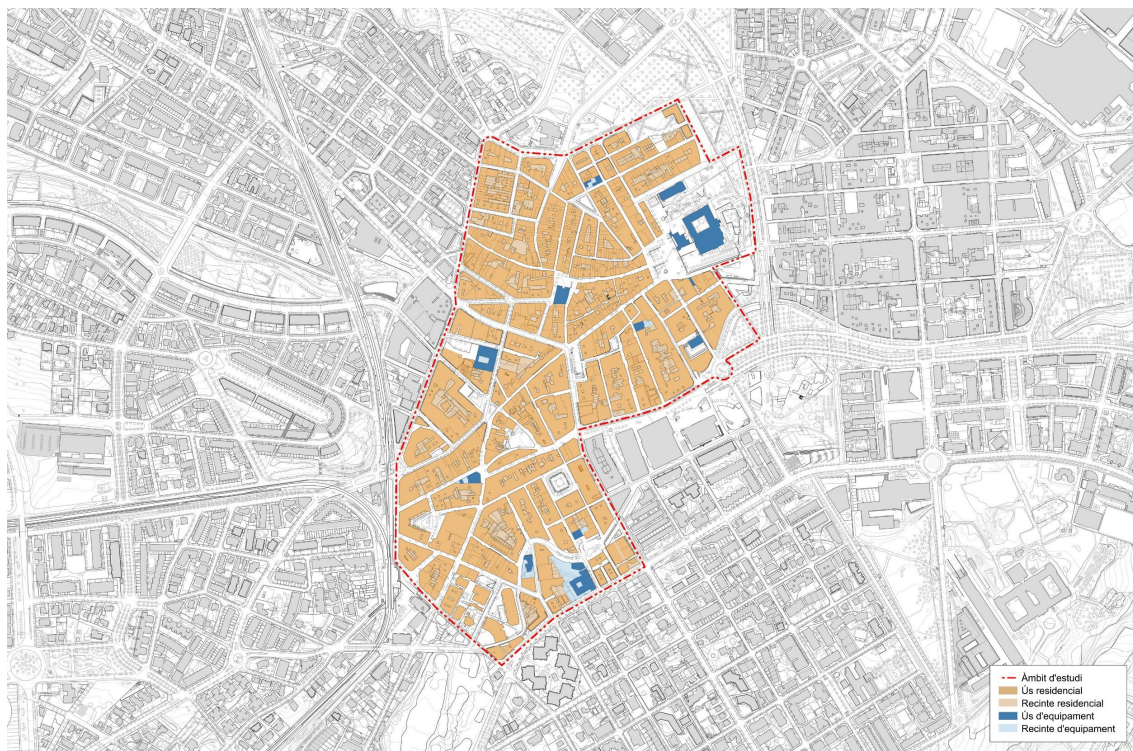
Piràmides de població. Font: IERMB a partir de la estadística del padró continu per seccions censals a 1 de gener de 2021.

Tipus de teixit urbà

El nucli històric de Sant Cugat del Vallès és una de les zones més denses de la ciutat, ja que combina creixement urbà de cases de cos combinat amb blocs d'habitatge plurifamiliars en una trama de carrers estrets. Limita a l'oest amb la traça del ferrocarril, i transcorre des de la plaça de Lluís Millet, fins al Monestir i el parc de Can Vernet, i al sud, amb la rambla del Cellar, on trobem la plaça de la Vila i un conjunt d'equipaments.

El barri es caracteritza pel contrast amb l'extensió urbana dels barris de l'entorn, que principalment al costat oest, pertanyen a un model de desenvolupament urbà de baixa densitat. En canvi, a la banda est, trobem el barri del Monestir i Sant Francesc, com a primers eixamples. L'àmbit d'estudi inclou el barri centre-est, que és pròpiament el teixit originari de Sant Cugat, en continuïtat amb el barri centre-oest, el qual inclou una primera extensió de teixit residencial tradicional. En el primer cas, el traçat dels carrers és irregular propi de teixits històrics, amb amplades d'entre 4 i 8 metres (tot i que n'hi ha de més estrets) i alçades de l'edificació heterogènies que van des de la planta baixa i pis fins a les cinc plantes. Per altra banda, al voltant d'aquest teixit primigeni, trobem carrers una mica més amples, de fins a 14 metres.

Tot i que no té grans espais lliures, com és propi de la majoria de nuclis històrics, el Centre compta amb una xarxa de places a l'encontre dels carrers, així com els Jardins del Monestir. A banda, cal destacar que es troba molt ben comunicat amb l'estructura verda de la ciutat.

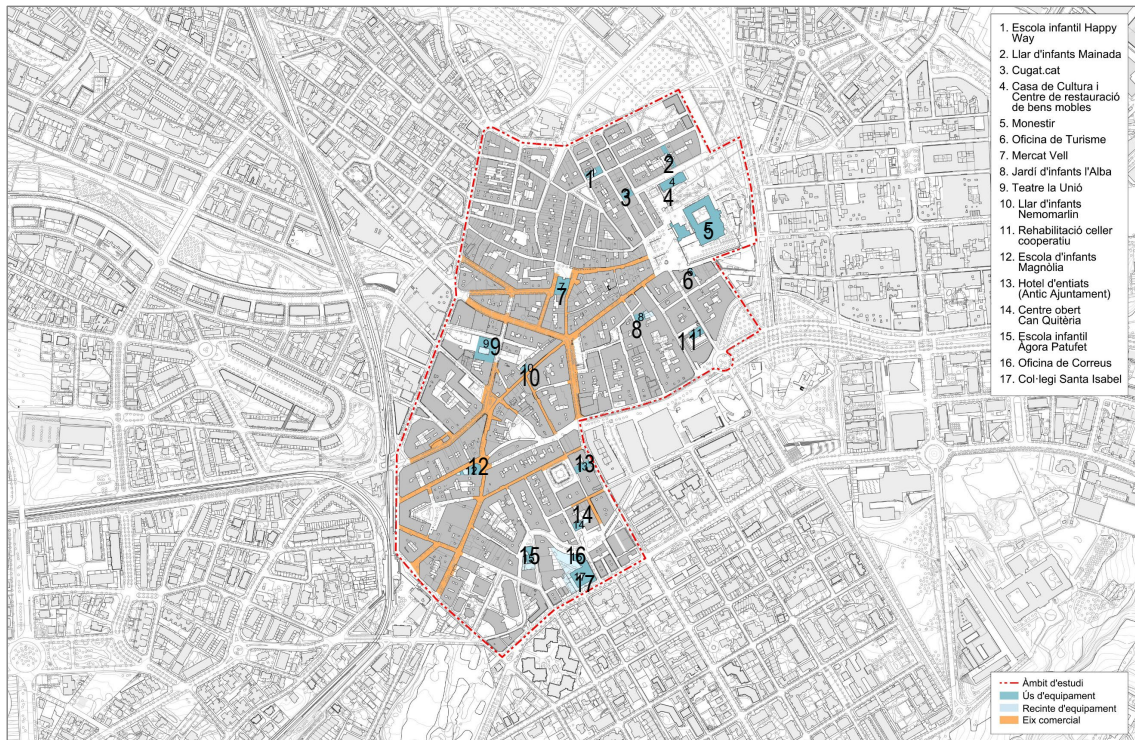

Usos principals. Font: BR

Activitats en planta baixa i diversitat d'usos

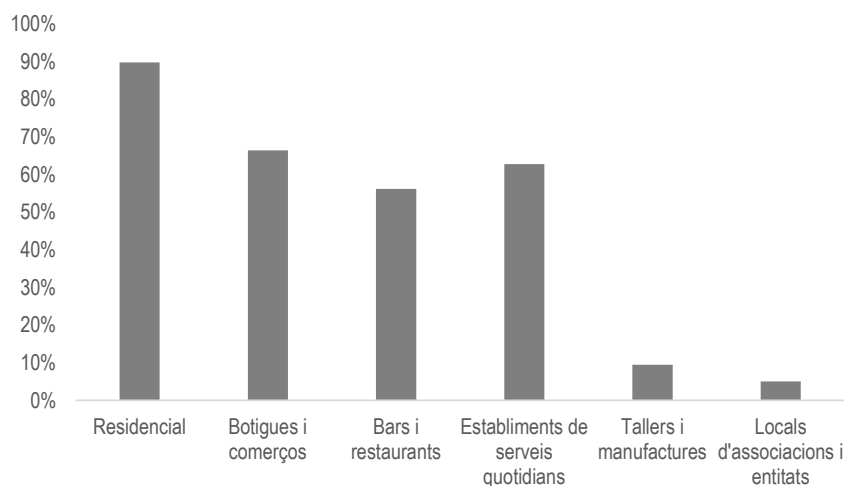
L'activitat en planta baixa al teixit residencial combina els usos de restauració, comercial i altres serveis amb el pròpiament residencial. Aquests usos es troben distribuïts per tot el barri tot i que es concentren amb una major intensitat al llarg dels carrers de Santa Maria, de Francesc Moragas, de Vilà-Valldoreix, el carrer Major i l'avinguda de Catalunya.

La seva posició nuclear fa que centralitzi una part importantíssima d'oferta comercial i de serveis, incloent equipaments emblemàtics com la Casa de la Cultura (4), el Monestir (5), el Mercat Vell (7), o el Teatre la Unió (9).

Activitats en planta baixa (equipaments i eixos comercials). Font: BR

Les observacions realitzades han permès comprovar in situ aquesta major preponderància de l'ús residencial i comercial del barri. D'acord amb aquestes observacions, prop d'un 90% del trams observats tenen usos residencials en planta baixa, un 66% botigues o comerços, un 62% establiments de serveis quotidians (perruqueries, farmàcies, etc.) i un 56% bars o restaurants. En canvi, hi ha una menor presència de tallers i manufactures i de locals d'entitats o associacions. Si es tenen en compte els equipaments o serveis, en un 15% dels espais i trams observats hi ha serveis administratius (Ajuntament, oficines d'atenció ciutadana, etc.), en un 11% centres educatius (escoles, instituts, escoles bressol, etc.), mentre que els equipaments sanitaris i esportius tenen una menor presència al barri.

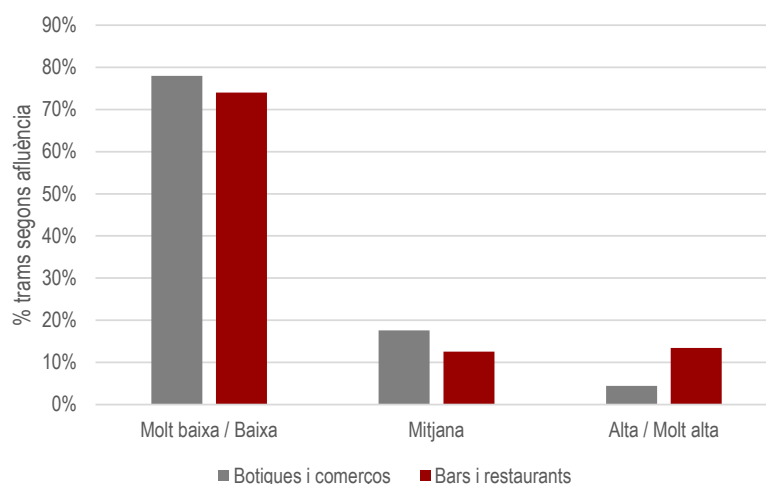

Activitats en planta baixa. Observació social, IERMB

Considerant els usos comercials en planta baixa, les observacions realitzades al barri indiquen que l'afluència a l'interior de comerços i botigues és en general baixa o moderada, amb una major freqüentació a bars i restaurants que a comerços, si bé la majoria de persones es troben a la seva part exterior. Així, en més d'un 70% dels espais observats el volum de persones observades en establiments comercials i de restauració es va estimar com a baixa o molt baixa.

N'és excepció l'atracció que generen les activitats comercials i de restauració que es concentren als espais i eixos més centrals del barri, on s'ha observat una afluència elevada o molt elevada de persones en comerços i terrasses. En primer lloc, a la zona conformada pel carrer Santiago Rusiñol i la seva confluència amb la Plaça d'Octavià i la Plaça Augusta (fins arribar a Josefina Mascareñas) i també la Plaça de Sant Pere. En aquesta mateixa àrea, s'ha observat activitat en locals del carrer de Santa Maria.

Una altra àrea de polaritat s'ubica a l'Avinguda Lluís Companys i Jover, estenent-se fins a la zona de la Plaça de Lluís Millet i els seus carrers propers: Sant Antoni en la confluència amb la plaça que porta el mateix nom, el carrer del Doctor Murillo, el carrer de Valldoreix i el carrer de Villà. El carrer Torrent de la Bomba i la Plaça de Barcelona són altres àrees de polaritat comercial i de restauració.

Afluència de persones a comerços i locals de restauració. Observació social, IERMB

Permeabilitat i estat de les façanes

La valoració sobre la permeabilitat de les façanes en teixits densos de casc antic és complicada de realitzar mitjançant fonts cartogràfiques. Per aquest motiu, s'ha estudiat principalment a partir de les observacions in situ. Durant aquestes visites s'ha avaluat la permeabilitat a partir de tres informacions: el grau de transparència de les façanes (en funció del nombre i grandària d'obertures); el grau de visibilitat dels perímetres sense edificar (possibilitat de veure tot l'espai en places, parcs, etc.); les possibilitats de recorregut a peu dins d'un mateix tram de via o espai (nombre d'accessos, zones de pas, barreres arquitectòniques...).

En termes generals, la permeabilitat s'ha avaluat com a alta en la gran majoria del trams de via i espais observats. Més d'un 80% de les vies tenen un perímetre amb façanes amb obertures grans i nombroses, i en més d'un 85% dels espais oberts la visibilitat és elevada. Més d'un 80% de les vies i espais observats tampoc presenten dificultats de recorregut. Pel que fa a la qualitat de les façanes, en general és alta doncs en més del 90% dels micro-espais observats els edificis estan en bon estat de conservació.

Amb tot, la configuració del tram de carrers del centre genera algunes vies de poca amplitud amb façanes amb escasses obertures i sense activats en planta baixa que suposen una menor permeabilitat. En són exemples el carrer dels Marges, on a més a més s'ubica un mur i una tanca, al passatge Colomer, el carrer del Teatre o el carrer del Torrent d'en Xep.

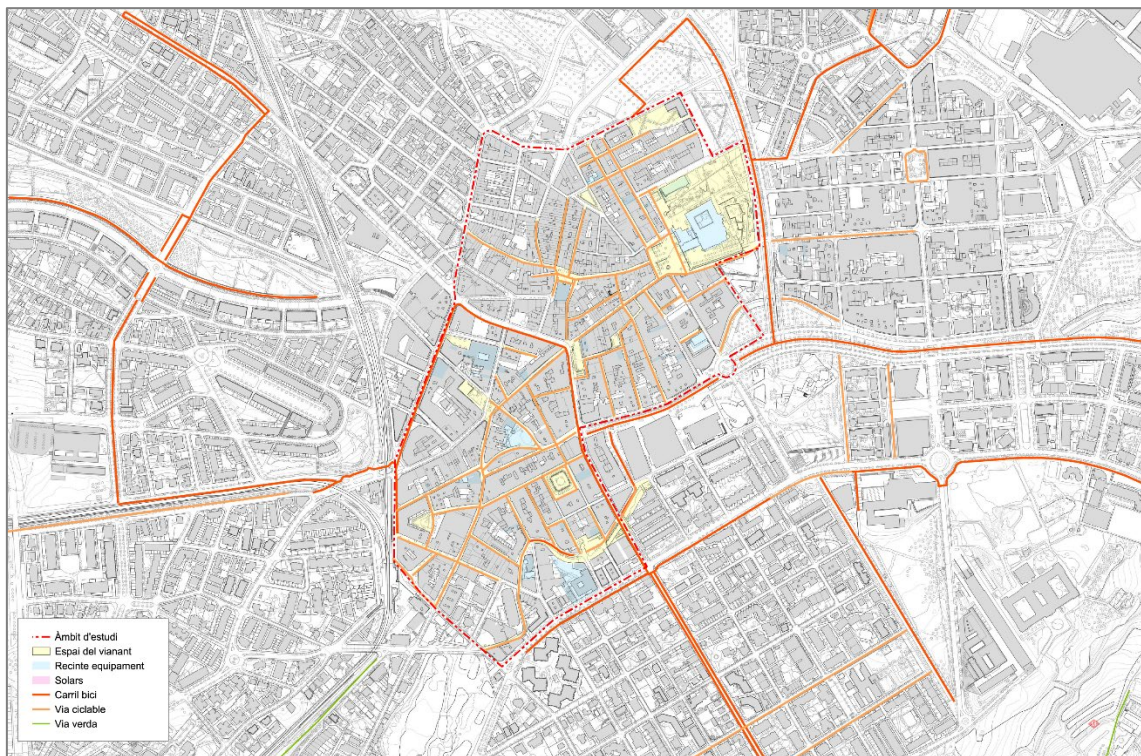
El carrer Torrent d'en Xep o el passatge Colomer són exemples d'algunes zones amb baixa permeabilitat. Font: IERMB

L'entorn per a la mobilitat activa i els elements de suport a la utilització dels espais

Itineraris de vianants i xarxa ciclable

La configuració dels carrers en una zona de nucli antic pacificat i la dimensió de les illes faciliten els desplaçaments a peu per la seva permeabilitat, així com la seva comoditat i seguretat gràcies a l'extensa zona de vianants, on la majoria de carrers són de plataforma única, a excepció d'alguns carrers que compten, a grans trets, amb voreres amples i accessibles.

Els eixos estructurants de ciutat a l'àmbit d'estudi compten amb carrils bici segregats, entre els quals destaca l'anella verda que encercla part del nucli antic, i malla la xarxa de carrils bici a l'entorn distribuint les rutes de bicicleta del centre cap a la resta de barris de la ciutat.

Xarxa ciclable i espai del vianant. Font: BR

El teixit urbà de casc antic facilita que molts carrers del barri siguin estrictament per a vianants o en alguns casos també per a bicicletes i VMP. En aquells carrers transitables per a vehicles a motor, però, les voreres solen ser estretes i en alguns casos amb elements que dificulten el pas. Font: IERMB

Elements de suport a la utilització dels espais del barri

La dotació (o manca) de vegetació, de punts d'aigua i de llum, així com d'elements de mobiliari i serveis, pot configurar espais còmodes, atractius i fàcils d'utilitzar o, al contrari, contribuir al desistiment. És per aquest motiu que durant l'observació al barri es presta especial atenció a la presència d'aquests elements de suport a la vida pública.

Il·luminació

Les interaccions i la sociabilitat als espais públics segueix un ritme estacional associat al clima, però també diari en funció de la llum. És sabut que la majoria de persones es retiren de la vida pública quan comença a fer-se fosc, tota vegada que la manca d'il·luminació pot generar sensació d'inseguretat. En aquest sentit, considerant el moment de l'observació, es constata que tots els carrers del centre de Sant Cugat disposen de fanals i de punts de llum.

Arbres i jardineria

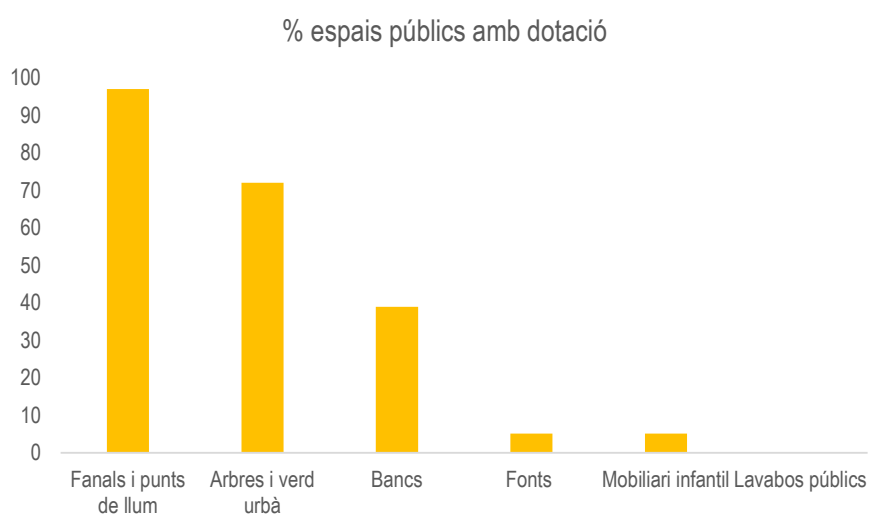
De les zones verdes urbanes es deriven múltiples beneficis, tant en termes de reducció de la contaminació ambiental i acústica, com millores en el benestar físic i emocional de les poblacions. La cobertura vegetal al barri és força elevada i en més del 70% dels micro-espais observats (vies i parcs o places) hi havia arbrat o zones enjardinades. Els elements verds són escassos o inexistents sobretot en aquells carrers de vianants de poca amplada o en els que tenen voreres estretes.

Bancs per seure

Tant el disseny com la ubicació dels bancs i altres seients és important quan es volen satisfer les necessitats de totes les edats, ja sigui per descansar, per seure o per a relacionar-se. En el cas del centre de Sant Cugat els bancs i seients públics només estan presents en el 39% dels trams de carrer i micro-espais del barri observats. Aquests elements s'ubiquen majoritàriament als parcs, places i jardins, així com alineats a les voreres dels carrers i rambles més amples com per exemple la Rambla del Cellar o la de Ribatallada. En general els carrers més estrets i els de vianants disposen de menys mobiliari públic per seure, que en alguns casos es constitueix per bancs individuals com els del carrer Major.

Altres elements de suport: lavabos públics, fonts per beure i jocs infantils

El centre de Sant Cugat no és una excepció en relació a d'altres barris pel que fa a la ubicació de fonts per beure i la presència de lavabos públics. Les fonts d'aigua s'ubiquen sobretot en parcs i places, de manera que els carrers, en general, no disposen d'aquest element. És també en parcs i places on s'ubica el mobiliari infantil, mentre que els altres tipus de via no disposen d'elements de suport per al joc de la infància. Tampoc s'ha localitzat cap lavabo públic, tret de la Plaça de l'1 d'Octubre que en té un a la guingueta.

Elements de suport a l'ús social del barri. Font: Observació social, IERMB

Manteniment i actuacions correctives

D'acord amb els registres de les observacions, l'estat de conservació dels espais del barri del centre és molt bo, i no s'han detectat problemes de manteniment en bancs, arbrat i verd urbà ni tampoc en el mobiliari infantil. El manteniment de les voreres també es considera adequat. A l'anterior cal afegir que durant les observacions no es van detectar restes de begudes alcohòliques ni d'elements relacionats amb el consum de drogues, ni tampoc vehicles abandonats. Les úniques incidències registrades durant les observacions van ser la presència de mobiliari urbà o edificis amb pintades o grafitis (en prop d'una tercera part dels micro-espais observats) i, amb menor freqüència, objectes fora de contenidors, papereres o a terra.

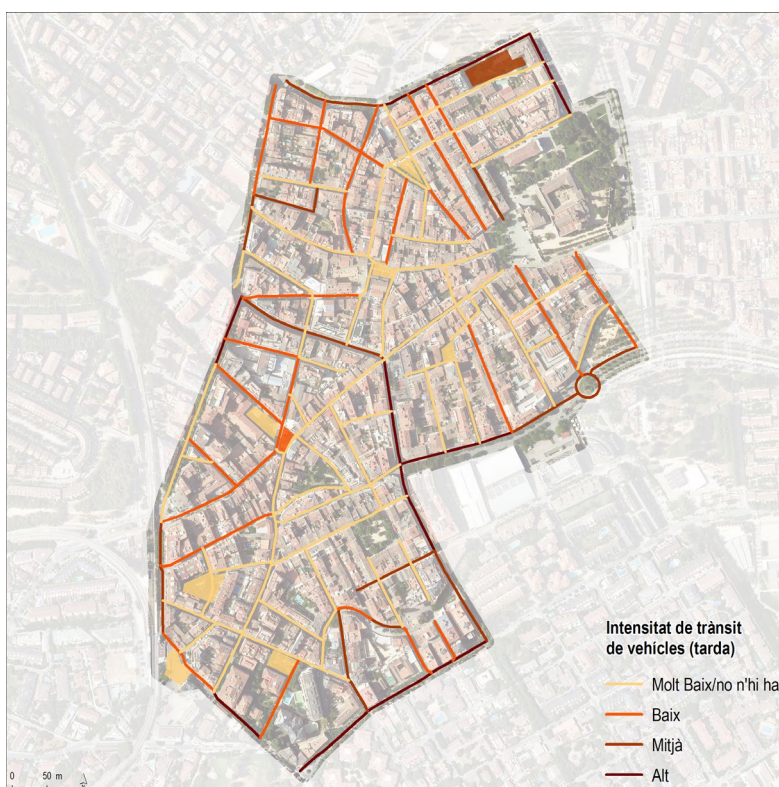

En general no s'han detectat incidències als espais observats. Les pintades en mobiliari i edificis i els objectes fora de papereres i contenidors són els únics elements de desordre físic registrats. Font: IERMB

La convivència amb els vehicles: trànsit, passos de vianants i aparcaments

L'espai dedicat als vehicles condiciona les possibilitats de mobilitat activa i el potencial d'ús social del barri. En el cas del centre de Sant Cugat, l'espai dedicat als vehicles és baix, doncs la configuració de casc antic resulta en un gran nombre de carrers estrets que al no permetre el pas d'un vehicle de la mida d'un cotxe han esdevingut necessàriament carrers de vianants, mentre que d'altres s'han pacificat. En algun cas, també es permet el pas a bicicletes i VMPs. En aquest sentit, els resultats de les observacions han permès apreciar que el trànsit a motor només és present a les vies de connexió amb la resta del municipi i els carrers i avingudes perimetrals del barri. En canvi és baix o inexistent als carrers més interns, fins i tot en aquells que sí que permeten el pas de vehicles a motor.

Tot i això, s'ha observat un intensitat alta a primeres hores del dia i durant la tarda en alguns trams de via puntuals, com són les principals avingudes del barri: Rambla del Celler, Avinguda Lluís Companys i Jover, Avinguda Rius i Taulet, i també alguns carrers principals de comunicació en vehicle o autobús com Francesc Moragues. El trànsit del carrer Josefina Mascareñas i de l'Abat Armengol suposa una percepció d'intensitat de vehicles elevada fins i tot quan s'està o es passa en un espai verd com són els Jardins de la Penya Regalèssia.

	Molt baixa	Baixa	Mitjana	Alta	Total
Matí (9h a 12h)	58,3%	21,7%	13,0%	7,0%	100,0%
Migdia (12h a 16h)	58,3%	23,5%	13,9%	4,3%	100,0%
Tarda (16h a 20h)	56,5%	22,6%	12,2%	8,7%	100,0%
Total	57,7%	22,6%	13,0%	6,7%	100,0%

Intensitat del trànsit de vehicles. Font: Observació social, IERMB

En aquelles vies que permeten la circulació de vehicles a motor, els passos de vianants són un element rellevant en la convivència entre persones i vehicles, així com en la seva seguretat. És per aquest motiu que en les observacions també es recull si el nombre de passos és suficient, si la visibilitat per part dels conductors i vianants és bona o si en canvi hi ha elements que la dificulten (contenidors, proximitat de places d'aparcament). També s'anota si els passos disposen de rampa per a persones amb mobilitat reduïda o que es desplacen amb cotxet, carros de la compra, etc.

L'observació ha permès confirmar que tots els carrers oberts al trànsit compten amb un nombre de passos de vianants que s'ha considerat com a suficient tret del carrer Dos de Maig, que té un tram sense pas. En la majoria de passos s'ha considerat que conductors i vianants tenen suficient visibilitat (els conductors poden veure el pas almenys a 10 metres de distància i no hi ha elements que dificulten la visibilitat dels vianants). Finalment, en tots ells es constata l'existència de rampes. No obstant l'anterior, en algunes ocasions s'han pogut apreciar dificultats de visibilitat a l'entorn dels passos. Es tracta principalment de places d'aparcament, de zones de càrrega o descàrrega i, en menor mesura, de contenidors que dificulten poder veure si hi ha una persona a punt de traspasar. És el cas de carrers com Enric Granados, el carrer de Can Mates, o les avingudes de Lluís Companys i Jover i de Josep Anselm Clavé.

Continuant amb l'estacionament dels vehicles, la baixa presència de vehicles al barri també es constata amb la disponibilitat d'aparcaments en superfície, només observada en el 29% dels trams en què s'ha estructurat l'observació del barri. Amb tot, s'han vist vehicles mal estacionats o aturats que dificultaven el pas dels vianants a prop del 6% dels trams de via i dels micro-espais observats. En la majoria de casos es tractava de cotxes i, amb menor freqüència, de motos i furgonetes i sobretot s'ubicaven sobre voreres o zones de vianants. La presència de vehicles que dificulten el pas a peu, si bé és escassa es dona al llarg del dia, especialment a la tarda i durant el matí.

	No	Sí	Total
Matí (9h a 12h)	94,2%	5,8%	100,0%
Migdia (12h a 16h)	96,4%	3,6%	100,0%
Tarda (16h a 20h)	92,0%	8,0%	100,0%
Total	94,2%	5,8%	100,0%

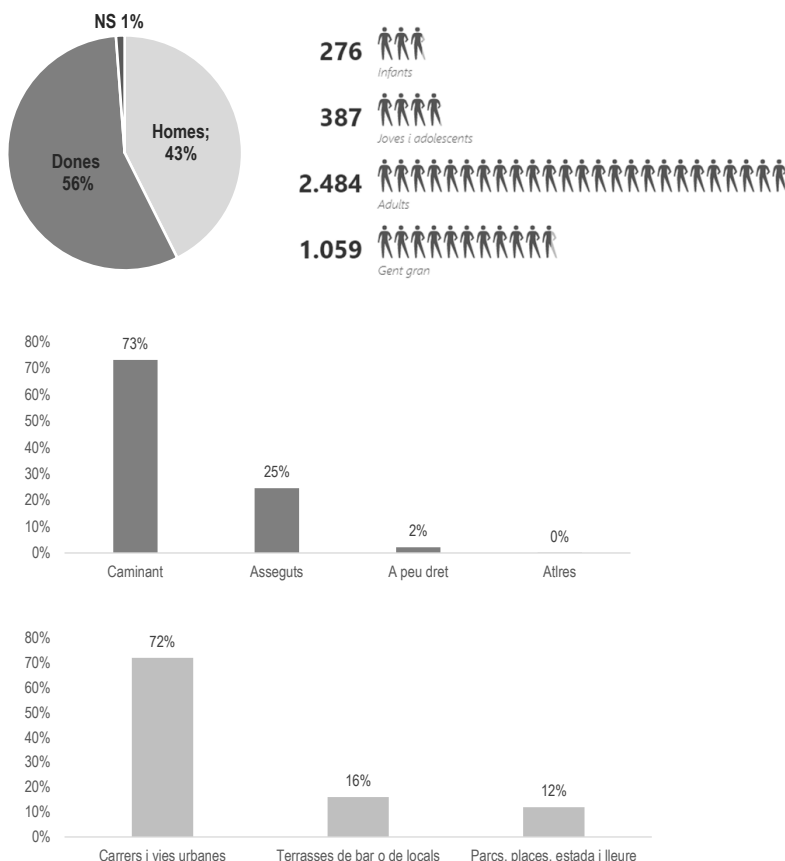
Els vehicles mal estacionats acostumen a ser cotxes i, en menor freqüència, motos aparcades a les voreres i zones de vianants. Font: IERMB

Frequentació dels espais

La frequentació és el recompte de persones que es van veure fent ús dels micro-espais del barri (carrers, vies i zones d'estada) durant la fase d'observació. En el cas del centre de Sant Cugat del Vallès aquesta xifra ha estat de 4.206 persones, de les quals el 56% han estat dones i el 43% homes. L'1% eren nadons que anaven en cotxet i no se'ls hi va poder atribuir un sexe. Quant a l'edat, s'observa una major presència de persones en edat adulta (59%, un total de 2.484 persones) que de gent gran (25%, 1.059 persones), de joves i adolescents (9%) o que de nens i nenes (7%). Aquesta distribució de la població és similar a la de la població resident al barri d'acord amb el padró, amb major presència de població adulta, gent gran i menor de persones joves i infants. Tot i això, cal assenyalar que en les observacions s'han recomptat un volum menor d'infants i població jove de la que resideix al barri, indicant que aquests segments d'edat podrien tenir una presència menor que la resta de la població als espais públics del barri.

El 73% de les persones vistes al barri del centre estaven caminant, ja sigui amb motiu de desplaçar-se o passejant. El 25% estaven assegudes (a bancs, seients, terrasses,...) i el 2% estaven dretes (s'havien aturat a xerrar, a contemplar alguna cosa, a parlar pel telèfon mòbil o a esperar). El joc i l'esport solen ser activitats poc presents als espais públics que s'han anat analitzant al llarg de la línia d'estudis sobre ús social. El centre de Sant Cugat del Vallès, tanmateix, destaca pel fet que durant l'observació no es va veure cap infant jugant ni cap persona fent esport, el que indica que es tracta de pràctiques residuals o amb molt poc pes relatiu en aquest barri, si més no entre setmana.

Considerant aquests usos i pràctiques, es comprova que els carrers són l'escenari i suport principal de la vida pública al barri del centre, amb una frequentació del 72%. Els espais d'estada i de lleure aglutinen el 12% de la frequentació. També cal destacar que les terrasses apareixen en aquest barri com un important espai d'ús, amb una frequentació del 16%.

* De 50 persones no s'ha pogut determinar el sexe.

Frequentació del barri del centre de Sant Cugat del Vallès i principals característiques. Font: Observació social, IERMB

Si es té en compte la freqüentació dels diferents carrers i zones d'estada del barri, es pot observar com aquesta és especialment elevada al llarg de l'eix estructurador que transcorre pel centre del barri i que connecta la Plaça Lluís Millet amb la Plaça d'Octavià, passant per la Plaça dels Quatre Cantons. Així, s'ha registrat una alta afluència de persones a la Plaça de Lluís Millet (264), la d'Octavià (136) i la dels Quatre Cantons (67), així com en els carrers que les uneixen: Valldoreix (367 persones), Santiago Rusiñol (215) i Santa Maria (154).

Es detecta així un pols d'atracció a la zona sud del barri, on també s'ha registrat una elevada afluència al llarg del carrer dels Pous i el carrer del Doctor Murillo (71 persones), i una altra polaritat a l'àrea d'influència de la Plaça d'Octavià i als carrers que hi desemboquen on, a banda de Santa Maria, també s'ha registrat un ús elevat al carrer Major (72 persones) fins arribar a la Plaça de Pere Joan (72 persones).

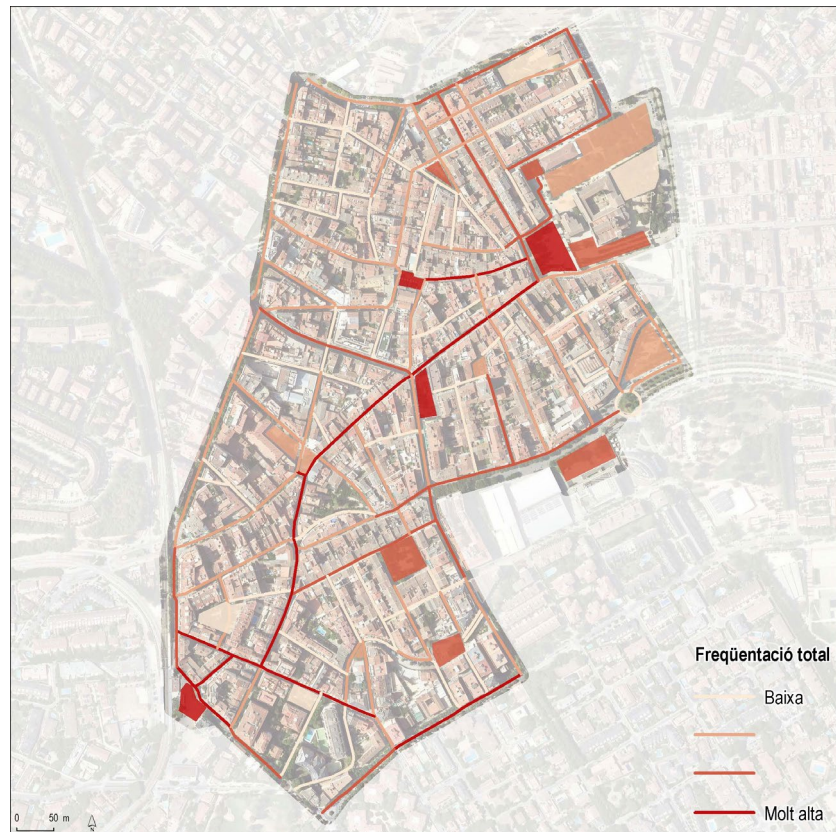
A la banda nord, l'àrea d'afluència s'estén des de la Plaça d'Octavià fins a les altres zones d'estada que s'ubiquen al seu entorn com són la Plaça de l'1 d'Octubre, la Plaça Augusta, els jardins del Monestir i els carrers que hi enllacen, especialment el carrer Plana de l'Hospital, Josefina Mascareñas i el carrer de Castellví. Propera a aquesta zona, la Plaça Pep Ventura també gaudeix de força vitalitat.

Altres places amb afluència entre moderada i elevada són la Plaça de la Vila i els carrers que transcorren en les seves proximitats (Rambla del Cellar, Avinguda de Gràcia) i la Plaça de Barcelona (junt amb el carrer Sant Antoni i Francesc Moragues). Una mica més al sud, la Plaça de Can Quitèria i la Rambla Ribatallada també acullen un ús social entre moderat i elevat.

En canvi, les places de Sant Antoni, del Doctor Galtés i el parc de Ramon Barnils gaudeixen d'una afluència entre moderada i baixa.

Fent un ràpid repàs a aquestes dades s'aprecia que la freqüentació dels espais apareix en molts casos associada a les places i zones d'estada més centrals del barri, així com als principals carrers que exerceixen com a vies de connexió o que desemboquen cap aquests espais d'estada. També s'observa com la major afluència està associada a la presència de comerços i d'establiments de restauració i, en menor mesura a la ubicació d'equipaments educatius i administratius. En canvi, l'equipament amb mobiliari d'estada (com ara bancs) i de lleure (com mobiliari infantil, esportiu) actuen en menor mesura com a factors d'atracció per a l'ús dels espais i carrers del centre de Sant Cugat.

Tot plegat fa preveure variacions importants en les pautes d'ús del barri en funció dels horaris d'apertura i de tancament d'aquests serveis i instal·lacions. És per aquest motiu que a el següent apartat s'examinaran els canvis derivats dels ritmes diaris, considerant, l'evolució de la freqüentació al llarg del matí, el migdia i la tarda.

Freqüentació dels espais públics de relació del barri del centre. Font: Observació social, IERMB

Freqüentació segons moment del dia

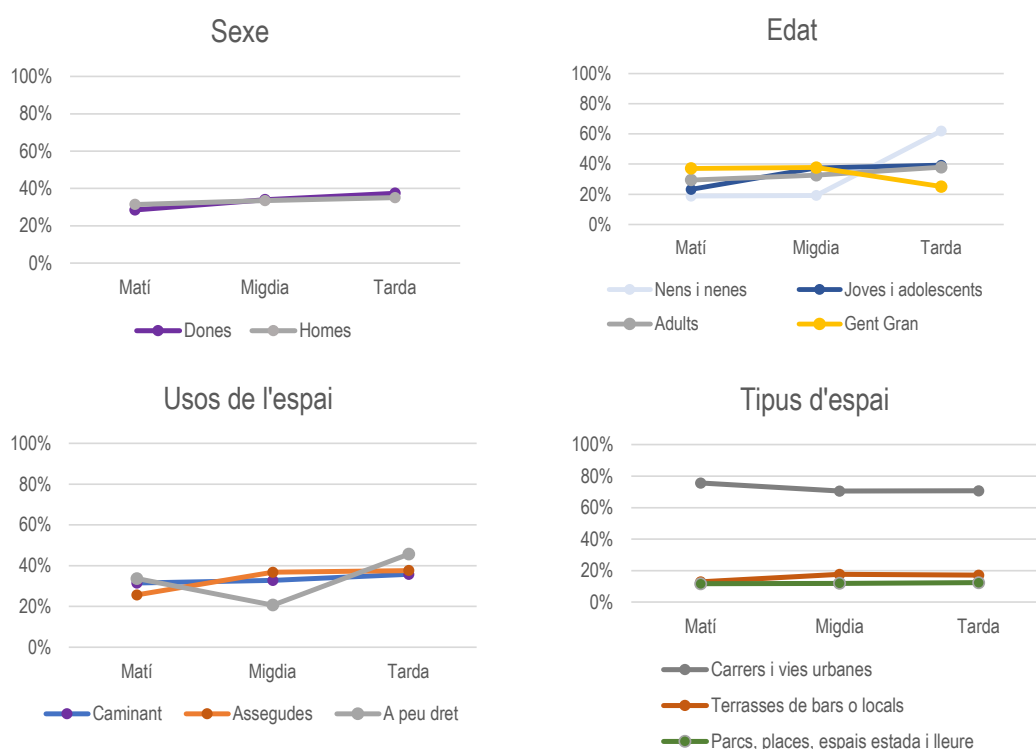
Els espais del barri es van omplint i buidant de persones al llarg del dia, en funció de quins siguin els ritmes i els horaris de les activitats quotidianes de la població. Al centre de Sant Cugat es pot apreciar que l'afluència va incrementant a mesura que avancen les hores del dia. El moment de màxima freqüentació s'assoleix durant les tardes: s'han recomptat 1.531 persones durant la franja de 16 a 20 hores, el que suposa el 39% de la freqüentació total. Durant els matins (30%) i els migdies (33%) l'afluència és una mica menor, però igualment el barri gaudeix de gran vitalitat (1.267 i 1.408 persones recomptades).

L'anterior és la tendència general, però és raonable esperar variacions en els patrons d'ús dels espais entre els diferents grups de població. Això és el que es representa a la taula i als gràfics següents, on es pot apreciar, en primer lloc, com la freqüentació augmenta al llarg del dia tant en homes (el 31% s'han vist durant el matí, el 34% al migdia i el 35% a la tarda) com, especialment entre les dones (29%, 34% i 37% respectivament).

En segon lloc, s'observa que aquesta pauta de freqüentació no és homogènia entre els diferents grups d'edat sinó que reflecteix sobretot les pautes d'ús de la població en edat adulta i jove, que incrementen la seva presència al llarg que transcorre el dia. Les nenes i els nens també estan molt més presents durant la tarda (62%), quan surten de les escoles, i en canvi freqüenten molt menys els carrers i espais del barri al llarg del matí i del migdia. Els usos de la gent gran van en canvi en una direcció contrària, i disminueixen al llarg del dia.

La quantitat de persones caminant i la probabilitat de veure persones assegudes augmenta a mesura que ho fa l'afluència global. En canvi, el fet d'aturar-se a xerrar, contemplar un aparador, etc. és més freqüent durant les tardes. Destaca altra vegada el fet que l'escassa presència de joc infantil al barri no ha permès recomptar cap nen o nena jugant ni en el moment en què hi ha més presència infantil al barri és a dir, durant les tardes. La pràctica esportiva és igualment residual al barri, i no es va poder observar cap persona fent esport a l'aire lliure en cap moment del dia.

Un altre aspecte a destacar és que la freqüentació de persones en carrers se sosté al llarg del dia, el que constata que el passeig o el desplaçament a peu és l'activitat principal que acull el barri, especialment durant el matí. En canvi, al llarg del dia es veuen amb menys freqüència persones en terrasses i en zones d'estada com places o parcs, doncs el pes de les activitats d'estada i de lleure és menor en aquest barri. Amb tot, l'afluència a les terrasses és major durant el migdia i la tarda, mentre que es manté en la mateixa proporció a places i parcs independentment de la franja horària.

Freqüentació dels espais públics de relació del barri del centre i principals característiques segons horari.

Font: Observació social, IERMB

	Recomptes			Pes relatiu		
	<u>Matí</u>	<u>Migdia</u>	<u>Tarda</u>	<u>Matí</u>	<u>Migdia</u>	<u>Tarda</u>
Sexe						
Dones	743	792	829	29%	34%	37%
Homes	511	610	671	31%	34%	35%
No se sap sexe	13	6	31	26%	12%	62%
Grup d'edat						
Nens i nenes	52	53	171	19%	19%	62%
Joves i adolescents	90	145	152	23%	37%	39%
Adults	732	810	942	29%	33%	38%
Gent Gran	393	400	266	37%	38%	25%
Usos de l'espai						
Caminant	970	1.009	1.100	32%	33%	36%
Assegudes	265	380	389	26%	37%	38%
A peu dret	31	19	42	34%	21%	46%
Fent esport	0	0	0	0%	0%	0%
Jugant	0	0	0	0%	0%	0%
Altres	1	0	0	100%	0%	0%
Tipus d'espai						
Carrers i vies urbanes	904	982	1.082	76%	71%	71%
Terrasses de bars o locals	153	245	261	13%	18%	17%
Parcs, places, espais estada i lleure	139	165	188	12%	12%	12%
Total	1.267	1.408	1.531	30%	33%	36%

Freqüentació dels espais públics de relació del barri del centre i principals característiques segons horari.

Font: Observació social, IERMB

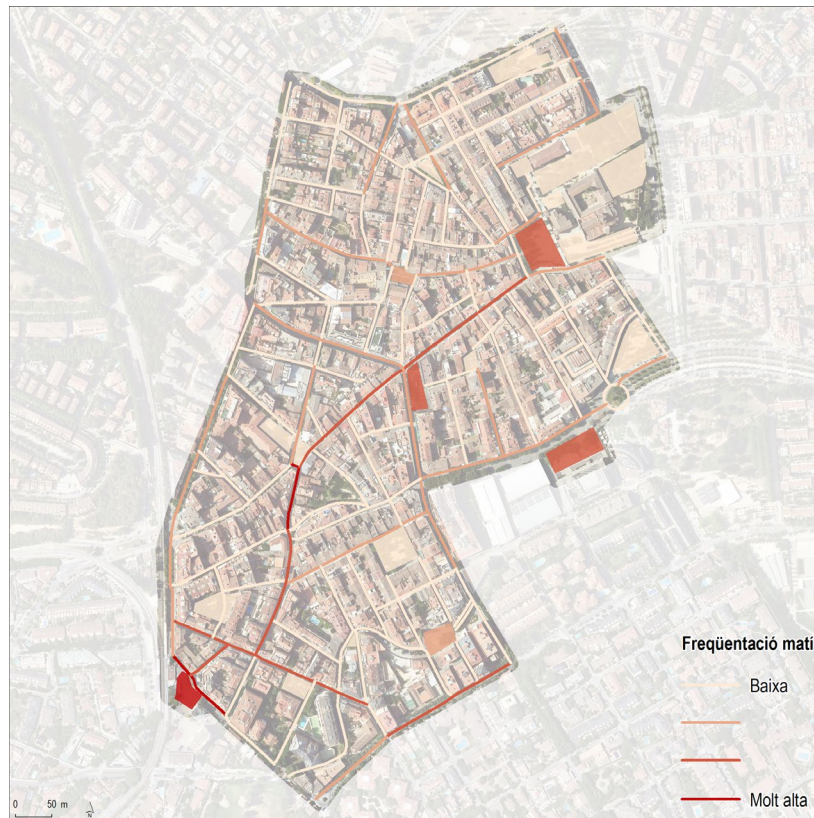
Quan es considera la freqüentació distribuïda per cada franja horària es pot apreciar que són pocs els espais del centre de Sant Cugat en els que es produeix una ocupació elevada de forma constant al llarg del dia, amb la sola excepció l'eix conformat entre la Plaça Lluís Millet i la Plaça d'Octavià, on l'afluència és elevada o força elevada al llarg de tota la jornada.

Tot i aquest patró comú, s'observen algunes especificitats en l'ocupació de vies i àrees d'estada en funció de la franja horària.

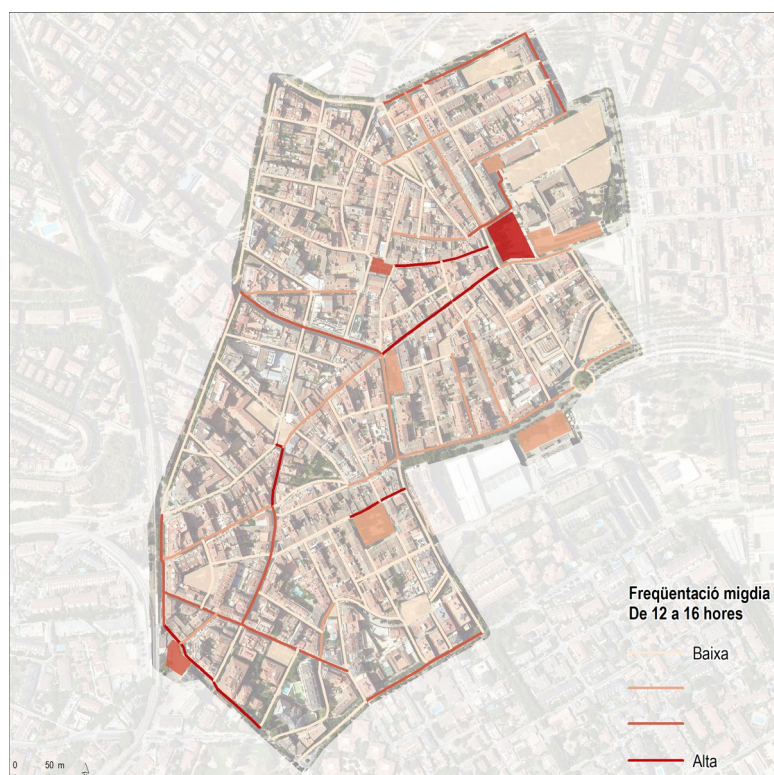
- El matí és el moment de més concentració de l'afluència a l'eix entre la Plaça Lluís Millet, la dels Quatre Cantons i la Plaça d'Octavià i, per tant en la connexió entre aquestes places al llarg dels carrers de Valldoreix, Santiago Rusiñol i Santa Maria. Durant el matí també és quan hi ha major afluència a la Plaça de la Vila i a la Rambla Ribatallada.
- Durant el migdia l'ocupació del barri es desconcentra i es distribueix entre un major nombre de places i carrers. És el moment amb més freqüentació a la Plaça de l'1 d'Octubre, i es manté una afluència força elevada a les de Lluís Millet, els Quatre Cantons, Octavià, mentre que incrementa respecte el matí a la de Barcelona. Aquesta major desconcentració de la vitalitat s'estén a diversos carrers del barri.

- A la tarda l'activitat es torna a centrar en un nombre menor de carrers i llocs d'estada, però no de forma tant concentrada com al matí, doncs apareixen altres llocs d'elevada aflluència sobretot, places. La Plaça dels Quatre Cantons arriba al seu moment àlgid, també la d'Octavià, la d'Augusta la de Can Quitèria, la de Pep Ventura i el parc de entre el carrer Baixador de l'Alba i Rambla del Celler. En canvi la Plaça de la Vila perd aflluència durant la tarda.

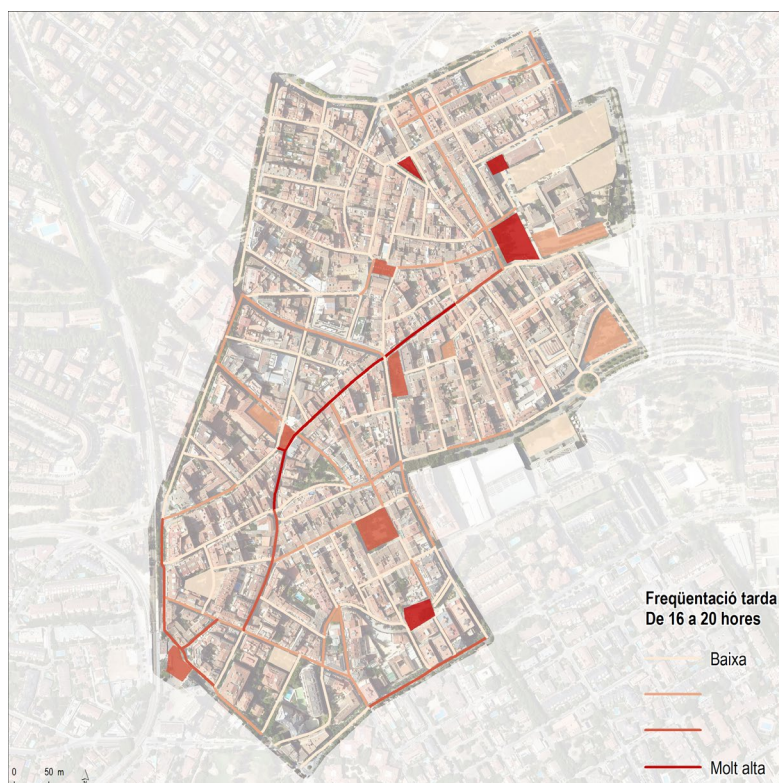
Matí (09-12h)

Migdia (12-16h)

Tarda (16-20h)

Freqüentació dels espais públics de relació segons franja horària. Font: Observació social, IERMB

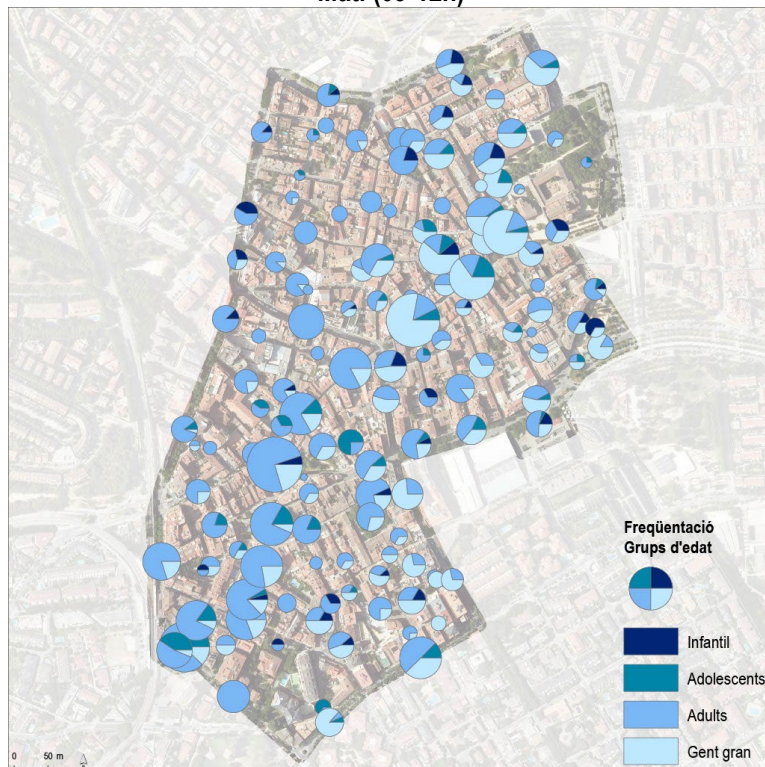
Freqüentació segons edat

Com segurament cabia esperar, els indicadors de freqüentació es veuen inevitablement influenciats pels ritmes i els horaris de les activitats quotidianes de la població, el que es reflecteix també en canvis en la freqüentació del barri per edats.

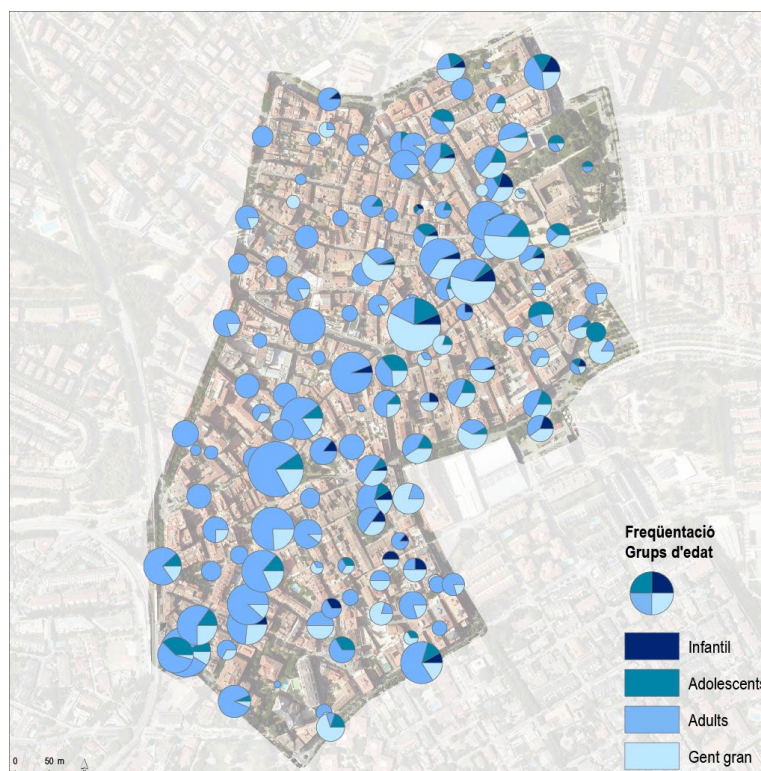
Malgrat les persones en edat adulta són les que tenen una major presència a qualsevol hora del dia, als mapes que es presenten a continuació es palesa l'elevada presència de persones en edat de jubilació a molts dels carrers del barri durant el matí, especialment a la zona nord-est, als carrers Santiago Rusiñol, el carrer Major i la zona de la Plaça d'Octavià, però també al centre del barri, a la Plaça dels Quatre Cantons. També hi ha una presència major de gent gran a la rambla com la del Celler i la de Ribatallada, així com al carrer de Francesc Moragues.

La població jove i la infància són els menys presents en la majoria d'espais observats durant totes les franges del dia, malgrat la seva presència al barri va guanyant pes a mesura que passen les hores. Tot i això, aquests grups d'edat no utilitzen tots els espais del barri. Si es tenen en compte les hores en què més presència infantil i juvenil hi ha, es pot veure com les nenes i els nens ocupen sobretot les places i, en menor mesura, els carrers. Així, durant la tarda hi ha infants principalment a la Plaça d'Octavià, la de Can Quitèria, la de Sant Pere, dels Quatre Cantons, Lluís Millet, Doctor Galtés, o els parcs del carrer Sant Jordi el de Ramon Barnils. Joves i adolescents es troben sobretot a la tarda a Plaça Augusta, la de Lluís Millet, Quatre Cantons i Octavià, però també al carrer de Girona, de Santiago Rusiñol, Santa Maria, Àngel Guimerà i l'Avinguda de Gràcia.

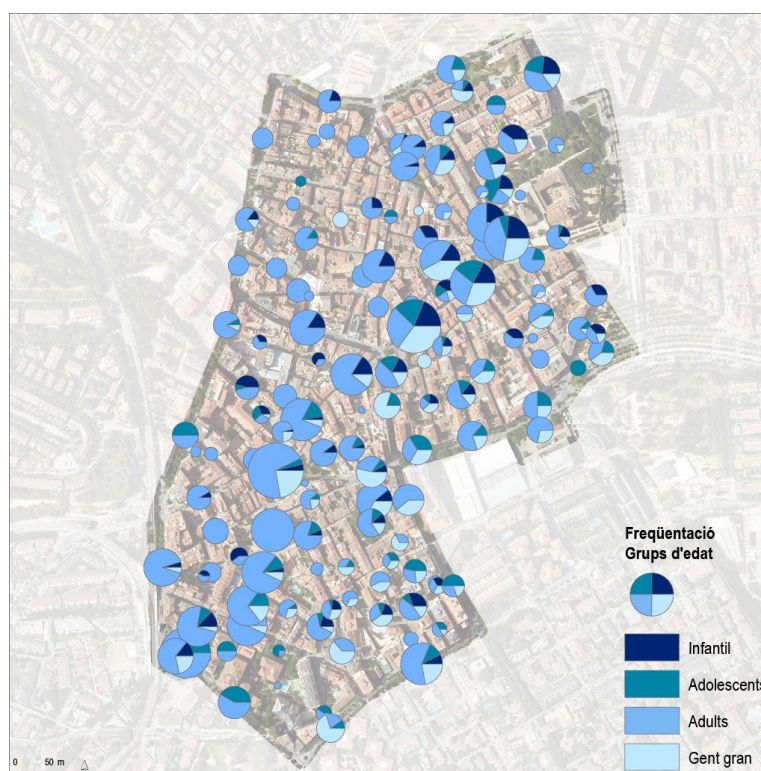
Matí (09-12h)

Migdia (12-16h)

Tarda (16-20h)

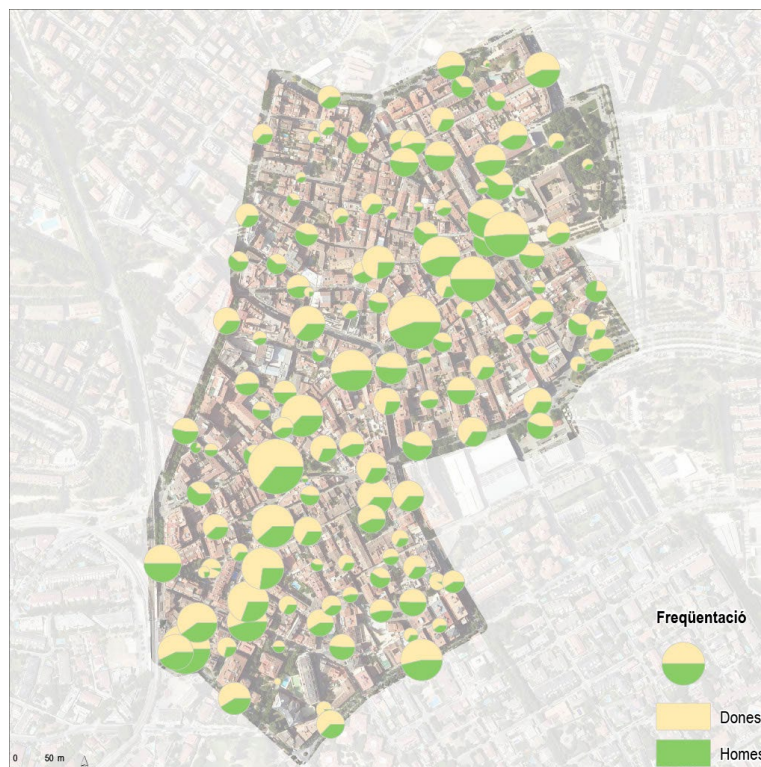

Frequència dels espais públics de relació segons grup d'edat i franja horària. Font: Observació social, IERMB

Freqüentació i rols de gènere

Quan s'estudiava la freqüentació global es constata que la presència d'homes i de dones als carrers i micro-espais del barri tendia a una major presència femenina durant totes les hores. Per aquest motiu, s'ha elaborat un mapa que permet apreciar que aquesta major feminització dels espais és un patró que es repeteix en pràcticament totes les vies i zones d'estada observades.

Si es té en compte la ràtio entre el nombre de dones i d'homes, es pot observar com en algun dels micro-espais el nombre de dones recomptades va ser més del doble que el d'homes. És el cas per exemple del Passatge del Rosselló amb el carrer Sant Antoni, on es van recomptar 16 dones i un sol home, o alguns dels trams de la Rambla de Can Móra, amb més de 10 dones i sols dos homes. A la Plaça de Sant Pere i al tram més al sud del carrer de Valldoreix la quantitat de dones observades també va ser molt major que la d'homes. En l'altre extrem, tot i que pocs, es detectaren alguns llocs més masculinitzats, com la Baixada de l'Alba, el carrer de la Fàbrica, el carrer de Sant Esteve, el de los Castillejos o la Carretera de Martorell.

Freqüentació dels espais públics de relació segons gènere. Font: Observació social, IERMB

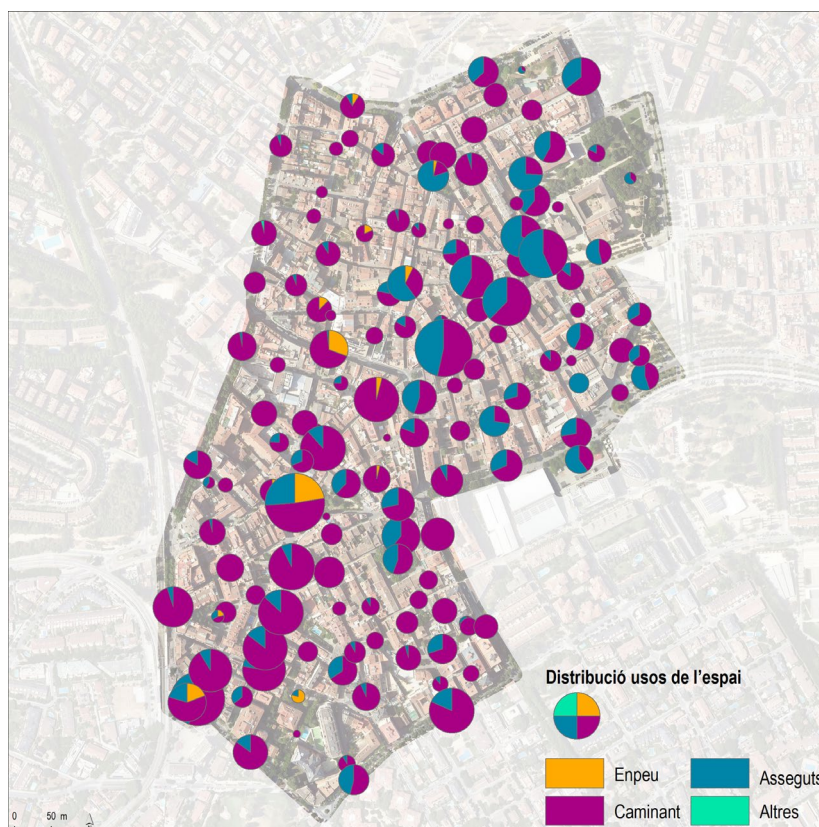
Els usos de l'espai

A l'apartat anterior s'han descrit les pautes globals de freqüentació al barri del centre de Sant Cugat. En aquest capítol es fa un pas més i s'examinen les activitats que s'estaven duent a terme, és a dir, es descriu com s'estaven utilitzant els espais en el moment de l'observació. Es consideren fins a 5 tipus d'activitats diferents, que impliquen tant els usos actius de l'espai (caminar, jugar i fer esport) com pràctiques socials més estacionàries (seure i estar dret aturat).

Caminar és l'activitat més freqüent a l'espai públic del centre (recordem el 73% de les persones estaven caminant en el moment de l'observació). Així es pot apreciar al mapa següent, que mostra com aquest és l'ús predominant i gairebé únic a moltes zones del barri, especialment als eixos de connexió però també als diferents carrers que hi conflueixen. També permet veure com en alguns dels trams més usats per desplaçar-se també hi ha persones que s'estan aturades dempeus, si bé es tracta d'una activitat residual al barri, el que pot indicar que la trobada casual (parar i xerrar una estona quan es troba una persona coneguda és poc freqüent en aquest barri).

El fet de seure dibuixa un patró diferent en el territori, més concentrat en espais d'estada i de lleure, sobretot a la zona nord-est del barri, i menys freqüent en les vies de pas. Aquests usos són els més freqüents a places i jardins com són la Plaça de la Cooperativa, la de Pep Ventura, la Plaça Augusta, la d'Octavià, la de la Vila, la de Sant Pere i la de l'1 d'Octubre. Els jardins de la Penya Regalèssia i els del Monestir també tenen un ús predominant d'estada en bancs, així com el carrer de Sant Ramon i la Rambla del Cellar. Tanmateix, aquestes zones d'estada també actuen com a vies de pas, doncs entre un 15% i un 40% de les persones que s'hi van observar estaven caminant. Finalment, recordar que en cap espai del barri es van poder veure infants jugant o persones fent esport en el moment de l'observació, ni tan sols en els llocs habilitats per a aquesta finalitat.

A les pàgines que segueixen es presentarà la descripció detallada de cadascuna d'aquestes pràctiques.

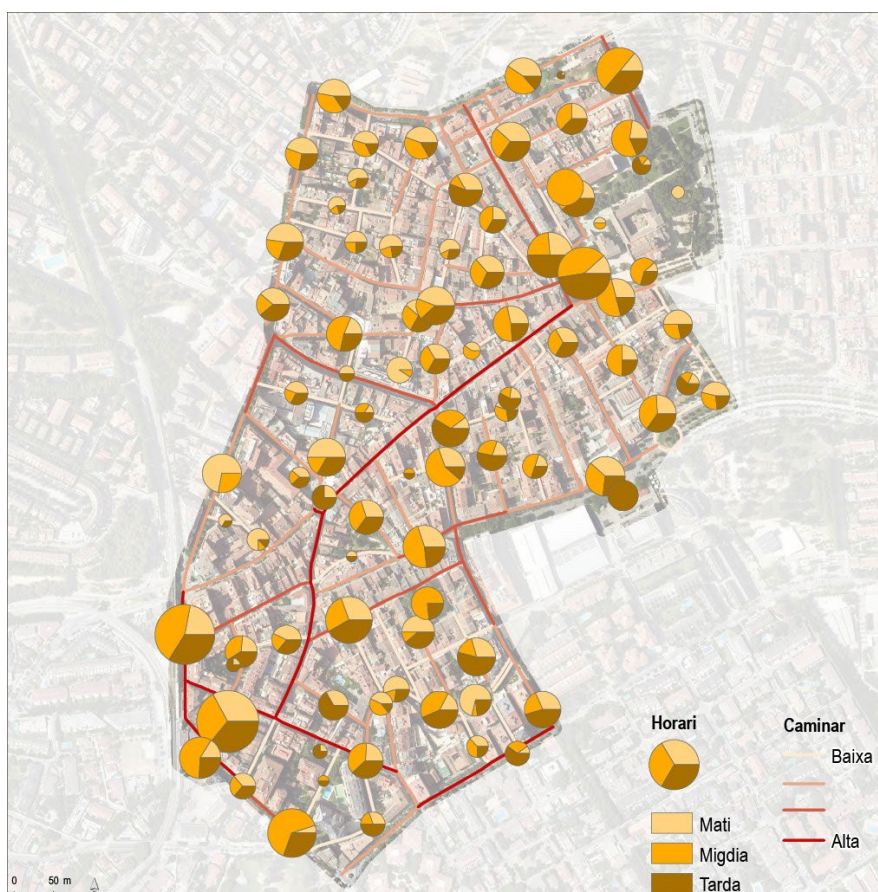

Usos dels espais del barri del centre. Font: Observació social, IERMB

Caminar

El 73% de les persones de les quals se n'ha registrat l'activitat estaven caminant en el moment de l'observació. La representació geogràfica d'aquesta informació permet apreciar com els carrers del centre de Sant Cugat actuen principalment com a vies de pas o de passeig.

- Els principals recorreguts de la mobilitat a peu al barri de sud a nord s'articulen a partir dels carrers de Valldoreix, Santa Maria i Santiago Rusiñol, que en la part nord del barri segueixen pel carrer de la Indústria, principal via de connexió amb la resta del municipi en aquesta àrea
- Considerant ara el sentit est-oest, s'aprecia com la mobilitat entre la zona més meridional del barri i l'eix central s'articula sobretot a partir de l'Avinguda Rius i Taulet i del carrer de l'Hospital, mentre que el carrer del Doctor Murillo i el de Sant Antoni uneixen l'àrea est i oest del barri en la seva zona sud.
- Pel que fa a les vies perimetrals del barri, la Rambla de Ribatallada s'utilitza com a zona de pas sobretot en el tram que va del carrer de Sant Jordi a l'Avinguda de Gràcia, mentre que l'Avinguda de Lluís Companys i Jover és zona de pas sobretot en la part que connecta amb la Plaça de Lluís Millet. El carrer de Francesc Moragues i el de Josefina Mascareñas són altres vies que actuen com a pas en el perímetre del barri analitzat.
- Dit això, al mapa es pot apreciar com la mobilitat a peu es distribueix a llarg de les diferents hores del dia en la majoria de vies i carrers, que actuen com a zona de pas independentment de l'horari.

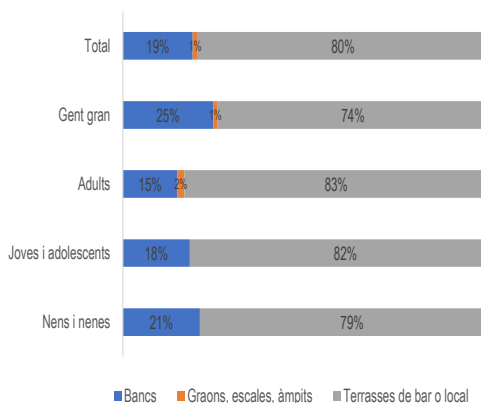

Localització dels usos del barri per caminar i distribució horària. Font: Observació social, IERMB

Seure en públic

El 25% de les persones que usen l'espai públic del barri estaven assegudes en el moment de l'observació. D'aquestes, el 62% eren persones en edat adulta, el 22% gent gran, el 9% eren joves i adolescents i el 7% nens i nenes.

Considerant els principals suports per seure, 703 persones estaven a la terrassa d'un bar o d'un local de restauració i 169 seien a un banc públic. A més de les anteriors, es van comptabilitzar 12 persones assegudes en llocs no previstos per a aquest ús, totes elles persones adultes i gent gran.

Tipus de suport per seure segons edat. Font: Observació social, IERMB

Més enllà de la tendència general, s'observa que les formes de seure en públic són distintes segons l'edat. Així, la gent gran és la que més utilitza els bancs per seure, seguida dels infants acompanyats i els joves i adolescents. Per contra, la població adulta és la que més utilitza terrasses de bars i menys els bancs públics.

Al mapa que segueix s'han ubicat les persones assegudes a l'espai públic en funció del tipus de suport utilitzat. Es pot veure el que s'apuntava anteriorment respecte dels bancs i la seva ubicació, majoritàriament a les places del barri, tot i que també s'ha observat que s'usen els seients que s'ubiquen a carrers i vies de pas. El mapa també mostra com la majoria de persones assegudes estaven a les terrasses dels bars i establiments de restauració, que com es pot apreciar es distribueixen per tot el barri.

Localització de les persones assegudes i freqüència de persones caminant. Font: Observació social, IERMB

Jugar i fer esport a l'aire lliure

Durant el període d'observació es van veure un total de 209 nenes i nens. El barri del centre disposa d'algun espai amb mobiliari infantil, com és el de la Plaça Augusta i al de Ramon Barnils, però en el moment de l'observació (duta a terme entre dilluns i divendres) cap dels infants recomptats es trobava jugant. Convé assenyalar que alguns dels parcs infantils més grans es troben fora de l'àmbit d'estudi, així com la majoria d'escoles i instituts.

Del conjunt de persones observades, independentment de la seva edat, tampoc es va poder registrar cap persona fent esport. En altres barris estudiats dins d'aquesta línia de recerca, el joc infantil i l'esport a l'aire lliure sempre s'han registrat com les activitats de més baixa presència a l'espai públic. Ara bé, en el cas del centre de Sant Cugat es tracta d'una xifra que, si bé cal prendre amb prudència, sembla indicar que el joc i l'esport són activitats molt residuals en aquest barri. Caldrà parlar una especial atenció als resultats de les entrevistes que es van realitzar per tal de copsar l'opinió de les persones sobre l'adequació dels espais. La descripció es pot consultar més endavant al capítol dedicat a la identificació i caracterització dels espais d'ús quotidià.

L'estada i, sobretot, el pas, són les activitats que més s'han detectat al barri. L'estada es du a terme sobretot en terrasses de locals de restauració també en bancs, i conviu amb el caminar, ús predominant en pràcticament tots els espais observats. Tot i haver-hi mobiliari infantil, no s'han pogut observar infants jugant durant les observacions. Tampoc s'han vist persones fent esport a l'aire lliure. Font: IERMB. Fotografies: IERMB i Tot Sant Cugat.

Usos relacionals de l'espai públic

Fins ara s'han examinat les característiques dels espais públics del barri del centre i les seves pautes d'ús, en funció tant de la freqüentació com de la localització espacial i temporal dels llocs socialment més dinàmics. Però observar on va i què fa la gent també ajuda a entendre que *l'espai urbà és sempre un lloc de contacte social*, on les persones interaccionen entre elles de manera voluntària o involuntària, continuada o circumstancial. És clar que aquestes interaccions no sempre resulten en un vincle de sociabilitat i, malgrat tot, aquestes trobades i contactes són les estructures elementals sobre les que es basteix la vida quotidiana als barris, i pal·liatives de les situacions de solitud i d'aïllament social.

L'anterior és important atès que les idees sobre la fi o el declivi de l'espai públic tendeixen a dominar la narrativa sobre la sociabilitat als barris. En canvi, la recerca empírica tendeix a demostrar una realitat ben distinta a la de l'espai anònim i impersonal. En efecte, tot i que el barri del centre de Sant Cugat del Vallès és sobretot un espai de pas, també es fa palesa la seva gran sociabilitat. De les 4.206 persones comptabilitzades durant la fase d'observació el 46% estaven soles, però la majoria estaven acompanyades (el 54%, el que correspon a 2.254 persones). De les persones acompanyades, el 5% estaven en parella, el 8% en grups de tres o quatre persones i la major part en grups de més de 5 persones. Per tal d'interpretar les dades, cal tenir en compte que bona part dels grups de més de 10 individus eren persones recomptades en terrasses, que es van considerar com a grups sencers en situació d'interacció social.

Aquesta tendència s'observa tant en homes com en dones, si bé l'edat introdueix alguns matisos interessants. En primer lloc, al barri del centre pràcticament no s'ha vist infància sense acompanyament, sinó que habitualment les nenes i els nens s'hi estan en grups, el que és lògic perquè sovint van acompanyats d'adults o de gent gran (la propensió a anar en grups de 3 o 4 persones també és més major entre infància i joventut). En segon lloc, les persones adultes i la gent gran són les que van soles amb més freqüència (52% i 47% respectivament).

Quant a les activitats que s'estaven duent a terme en el moment de l'observació, es veuen més persones soles caminant (el 56%), tot i que també s'han vist persones caminant acompanyades en parelles o petits grups i fins i tot grups nombrosos que anaven junts a peu (podien ser, per exemple, grups escolars). En canvi, és menys freqüent veure persones soles assegudes (19%) o a peu dret (30%). En efecte, la majoria de persones assegudes estaven acompanyades d'algú altre, i en moltes ocasions formaven grups grans (sobretot, com s'ha comentat més amunt, quan estaven assegudes en terrasses).

Tal i com s'ha dit, la vida pública al barri, té un important component relacional, tot i ser un espai més de pas que d'estada. És per aquest motiu que arreu on hi ha freqüentació es veuen persones acompanyades, afegint que estar en grup és la forma més habitual de passar el temps a les terrasses (prop del 90%). Els parcs i places són els altres espais de caràcter més relacional, on més del 60% de les persones es trobaven en situació d'interacció social. En canvi, és més freqüent veure a les persones soles en carrers i vies urbanes (55%). Amb tot, també convé fer notar que estaven soles el 39% de les persones usuàries dels parcs i de les zones d'estada.

Quant a la distribució temporal de les interaccions, es pot veure que els usos individuals de l'espai són més freqüents als matins (55%), i que a mesura que avança el dia el barri esdevé més relacional (amb més del 50% de les persones en estat d'interacció social durant els migdies i més del 60% al llarg de les tardes).

	n	1 pers.	2 pers.	3-4 pers.	5-10 pers.	+10 pers.	Total
Sexe							
Dones	2.364	45%	6%	8%	23%	18%	100%
Homes	1.792	49%	5%	8%	20%	18%	100%
Grup d'edat							
Nens i nenes	276	5%	5%	16%	40%	35%	100%
Joves i adolescents	387	38%	6%	12%	29%	15%	100%
Adults	2.484	52%	5%	7%	18%	18%	100%
Gent Gran	1.059	47%	7%	8%	23%	15%	100%
Usos de l'espai							
A peu dret	92	30%	11%	10%	18%	30%	100%
Caminant	3.079	56%	6%	9%	19%	10%	100%
Assegudes	1.034	19%	4%	7%	30%	39%	100%
Tipus d'espai							
Carrers i vies urbanes	2.968	55%	6%	8%	19%	12%	100%
Terrasses de bars o locals	659	13%	3%	5%	32%	47%	100%
Parcs, places, espais estada i lleure	492	39%	6%	13%	23%	19%	100%
Moment del dia							
Matí	1.267	55%	8%	11%	21%	6%	100%
Migdia	1.408	49%	5%	6%	21%	19%	100%
Tarda	1.531	37%	4%	9%	23%	27%	100%
Total	4.206	46%	5%	8%	22%	18%	100%

Interaccions socials i característiques als espais del barri del centre. Font: Observació social, IERMB

Caminar com a pràctica relacional

Anteriorment s'ha vist que de totes les persones observades al barri del centre el 73% estaven caminant i que el 56% d'elles es desplaçaven soles. Aquests desplaçaments de persones soles són més freqüents entre la població adulta i la gent gran (62% i 57%) que entre la població jove (48%). El fet de caminar sense acompanyament és més freqüent entre homes que entre dones, que solen anar més en parelles o grups.

A més, l'anàlisi de l'horari confirma la tendència abans esmentada, sent el matí quan la presència de persones soles caminant té més pes al barri (64%). En canvi la proporció de persones caminant en parelles o grups augmenta significativament durant els migdies i les tardes.

Arribats a aquest punt convé assenyalar que l'observació sistemàtica no permet discernir si les persones que caminen ho fan motivades per una activitat quotidiana de feina, estudis o cures (anar a la feina, a estudiar, al metge,...) o si aquests desplaçaments responen a altres motivacions personals, com ara passejar. Aquesta és una qüestió que cal abordar amb altres tècniques, cosa que es farà en un capítol posterior on s'examinarà quins són els llocs del barri escollits per a passejar.

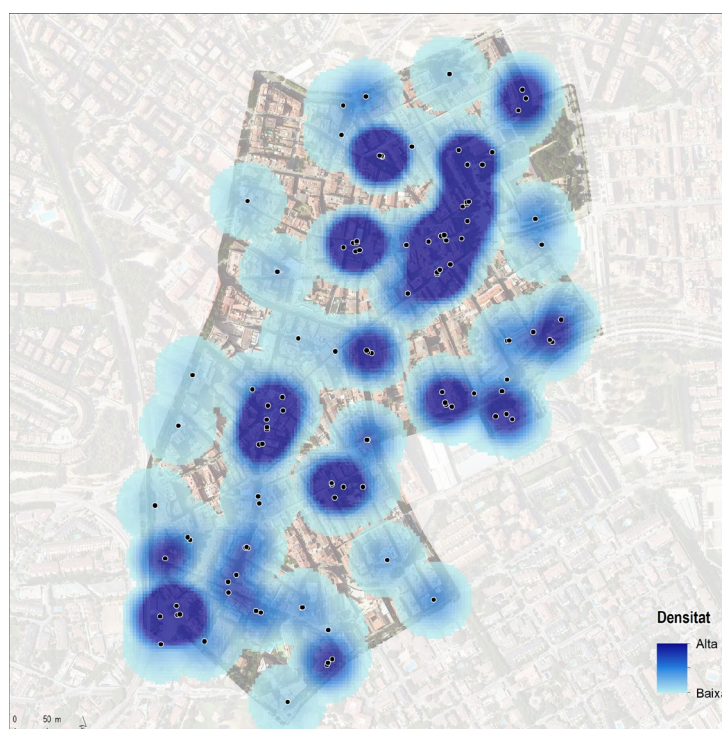
	1 persona	2 persones	3-4 persones	5-10 persones	+10 persones	Total
Sexe						
Dones	55%	6%	9%	20%	11%	100%
Homes	59%	5%	8%	18%	9%	100%
Grups d'edat						
Nens i nenes	5%	5%	21%	45%	23%	100%
Joves i adolescents	48%	6%	12%	26%	8%	100%
Adults	62%	4%	7%	16%	10%	100%
Gent Gran	57%	8%	10%	17%	8%	100%
Moment del dia						
Matí	64%	8%	11%	16%	2%	100%
Migdia	60%	5%	7%	19%	10%	100%
Tarda	46%	4%	9%	23%	18%	100%
Total	56%	6%	9%	19%	10%	100%

Perfil demogràfic i relacional de les persones que caminen Font: Observació social, IERMB

Seure i estar-se dret en situacions d'interacció

A part de caminar, els usos estàtics (sobretot seure) són la segona manera més freqüent d'usar els espais del barri del centre. És per aquest motiu que s'ha volgut conèixer fins a quin punt aquests usos són rellevants per a la vida pública i social d'aquest barri. A tal fi s'han identificat aquells casos en els que aquestes pràctiques implicaven persones interaccionant entre elles i s'ha elaborat un mapa de calor. Així es té en compte tant la freqüència d'aquestes pràctiques com la proximitat entre elles. Els resultats han permès identificar àrees o escenaris d'interacció especialment intensa que sobretot s'ubiquen a places del barri, així com a les seves zones d'influència. Breument:

- La primera i més extensa àrea d'interacció social del barri s'estén des de la Plaça Augusta i la Plaça d'Octavià fins al carrer Hospital, el carrer Major fins l'alçada del carrer Mir i el carrer Santiago Rusiñol fins a l'alçada del carrer del Carme. Es tracta d'una àrea on conviu l'activitat comercial i de restauració amb diversos llocs d'estada.
- A l'oest d'aquesta primera àrea trobem dues zones més de concentració de la sociabilitat al barri. La primera s'ubica a la Plaça Pep Ventura, d'ús sobretot en les terrasses i locals de restauració. Amb unes característiques similars, la segona s'ubica a la Plaça de Sant Pere.
- A la zona nord-est de l'àmbit d'estudi es troba una altra àrea amb elevada sociabilitat. En aquest cas es tracta d'un parc, concretament el que s'ubica davant de Josepina Mascareñas.
- Les situacions d'interacció són també freqüents a la Plaça del Doctor Galtés i als carrers que hi conflueixen, especialment el carrer de Valldoreix. Una altra plaça que acull un volum important de relacions socials és la de Barcelona. En ambdós casos, conviuen usos comercials i de restauració i zones i mobiliari per a l'estada.
- Finalment, els resultats apunten l'existència d'altres zones amb un volum relacional important però una mica menor a l'àrea d'influència de la Plaça de la Vila i de la Rambla del Cellar, que arriba fins a la Plaça de Ramon Barnils.

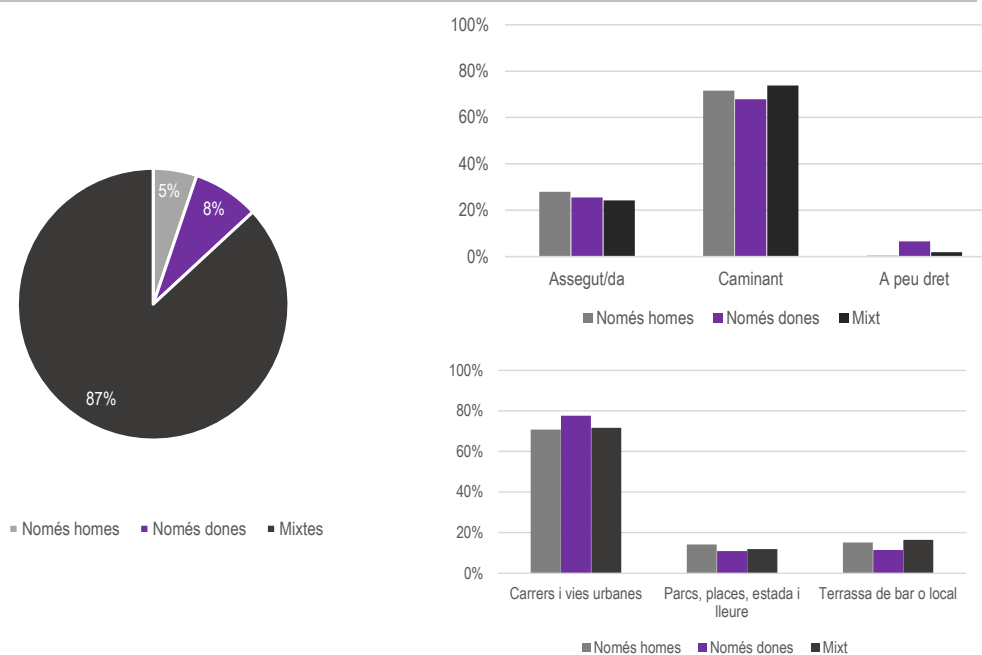
Escenaris d'interacció social. Font: Observació social, IERMB

Relacions inter-generacionals i de gènere

Continuant amb les pràctiques relacionals, s'ha vist que fins el 48% de les persones observades s'estaven al barri en grups de 3 o més persones. Per tal de descriure aquesta forma social d'usar els espais, a continuació es realitzarà una breu descripció a partir de la composició demogràfica dels seus membres.

Respecte del sexe de les persones integrants, s'ha observat que els grups mixtes eren els majoritaris (87%) i estaven conformats sobretot per persones que estaven caminant, i en menys proporció, per persones que estaven assegudes o aturades xerrant. Un 8% eren grups formats només per dones i un 5% grups enterament masculins. Es va poder apreciar una major tendència a trobar grups d'homes asseguts o caminant, que de dones fent la mateixa activitat. Al contrari, de les poques persones que es van veure aturades xerrant, la majoria eren grups de dones.

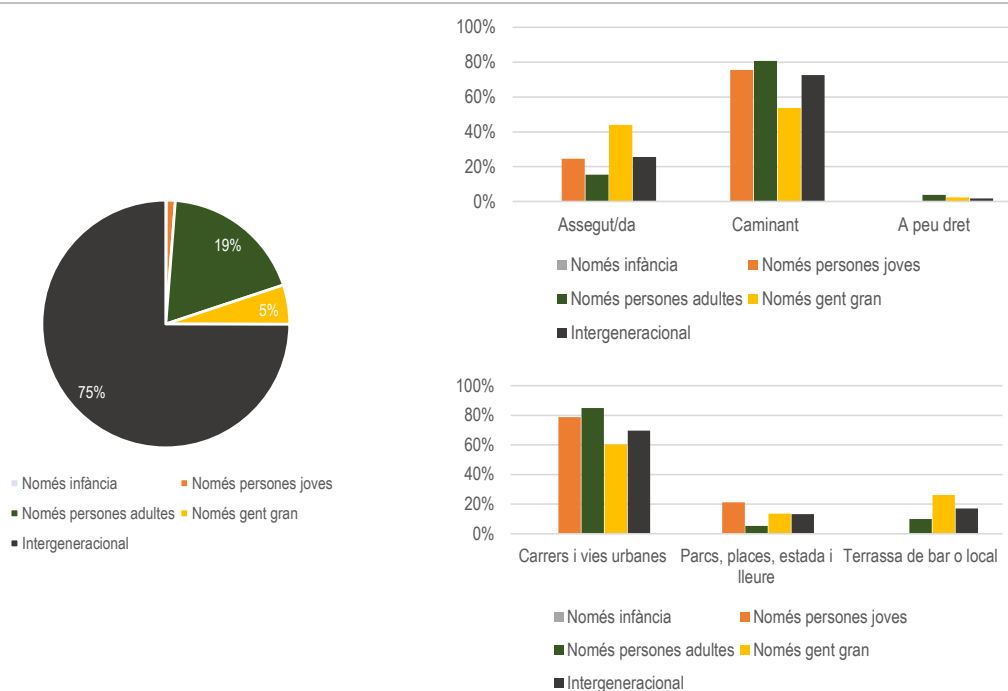
Aquestes distintes formes d'usar els espais es reflecteixen també en els tipus d'espai que freqüenten aquests grups, essent els grups conformats per dones el que usen sobretot els carrers del barri, mentre que els grups composts només d'homes ocupen en major intensitat les places i les terrasses.

Principals usos de l'espai segons gènere dels grups. Font: Observació social, IERMB

Quant a l'edat dels integrants, s'ha pogut observar que el 75% d'aquests grups són inter-generacionals, és a dir, reuneixen persones de diverses edats. El 19% són grups que estan conformats únicament per persones en edat adulta. Són menys freqüents els grups conformats tan sols per gent gran (5%), així com els de joves i adolescents (1%). Tots els grups amb presència d'infants eren mixtes, perquè sempre anaven acompanyats d'adults.

Arribats a aquest punt, les dades permeten veure que si bé caminar implica a tots els grups d'edat, són sobretot els grups conformats només per persones adultes, joves o els que són inter-generacionals els que més desenvolupen aquesta activitat en grup, mentre que els grups de gent gran caminant són menys freqüents. En canvi els grups de solament gent gran són més presents asseguts, sigui en bancs o en terrasses de bar. Respecte de la resta, destaca el nombre de grups de joves i adolescents que es desplacen a peu, més que no pas els que estan asseguts en places, parcs o llocs d'estada.

Principals usos de l'espai segons edat dels grups. Font: Observació social, IERMB

Identificació i caracterització social dels espais d'ús quotidià

L'aproximació a la vida pública al barri del centre de Sant Cugat s'ha sustentat fins ara en mètodes cartogràfics i en tècniques d'observació no participativa que han permès, d'una banda, donar compte de les característiques físiques de l'espai, així com de les possibilitats d'ús que ofereix actualment,. D'altra banda, l'estudi de la freqüentació ha permès identificar pautes territorials i horàries d'ús d'aquests espais, mostrant diferències substantives segons les característiques demogràfiques de la població, tota vegada que també es mostrava com aquestes pràctiques estan socialment significades, en tant que estan dotades d'un important component relacional. Per tant, atès que és en les interaccions quotidianes que les persones compartim informació, opinions, plantejem necessitats i expectatives sobre els espais que ens envolten, és de cabdal interès analitzar els usos de l'espai també des d'una perspectiva qualitativa.

Així doncs, a més de les fonts d'informació abans citades, també es van realitzar una sèrie d'entrevistes estructurades amb l'objectiu de copsar quins espais del barri es considera que responen als interessos i satisfan les necessitats quotidianes de la població i quins no, tot considerant la mobilitat activa, el lleure, el joc infantil i la pràctica esportiva. En cada cas es demanava pel millor i pel pitjor espai del barri, així com pels motius que porten a aquesta valoració i una sèrie de preguntes sobre l'encaix dels espais al barri (relatives a la freqüentació, a la reputació,...).

A diferència d'altres tècniques d'anàlisi, les aproximacions qualitatives permeten aproximar-se a la imatge que les persones s'han anat conformant del lloc on viuen en base a la seva experiència diària. És un saber pràctic sobre l'espai urbà que s'expressa a distintes escales i que pot atènyer a llocs concrets (un carrer, una plaça...) o a la realitat del context.

Com s'ha destacat a l'anàlisi, el teixit urbà del barri està conformat majoritàriament per una xarxa de carrers sovint d'amplada estreta i tancats al trànsit de vehicles, mentre que les avingudes més grans són les que delimiten l'àmbit analitzat. El barri també disposa d'algunes petites places enmig d'aquest entramat de carrers, i d'altres espais d'estada més amplis ubicats sobretot en els perímetres de la zona analitzada. A la vista de les persones entrevistades (que eren tant residents com usuaris del barri), les places i zones d'estada obtenen més valoracions positives que negatives, mentre que carrers i avingudes presenten més dificultats per a l'ús social.

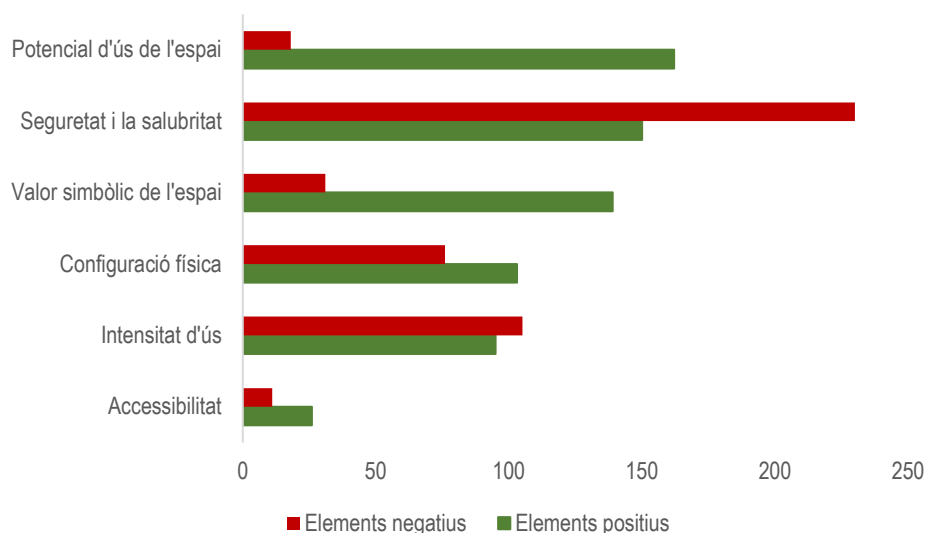
En primer lloc, és significativa la valoració que es fa dels espais d'estada. Si bé en conjunt la majoria de les cites positives s'han referit a places i parcs, aquesta valoració es concentra sobretot en dues d'elles: el Parc Central, el Parc de Ramon Barnils i la Plaça d'Octavià, que han rebut un gran nombre de valoracions positives. Per contra, hi ha quatre places que acumulen sobretot cites negatives: la dels Quatre Cantons, la de la Vila i la de l'1 d'Octubre. La resta de parcs i places reben un menor nombre de referències, i algunes d'elles generen controvèrsia, com és la del Doctor Galtés, amb el mateix nombre de cites positives que negatives o la de Lluís Millet. Una altra qüestió igualment rellevant té a veure amb la territorialització dels espais per a l'ús social ja que alguns dels espais més citats es troben fora de l'àmbit d'estudi observat: és el cas del Parc Central, situat fora del barri i el de Ramon Barnils, ubicat en els seus límits.

En segon lloc, els carrers i avingudes tendeixen a generar més opinions negatives que positives, que s'acumulen sobretot en referència a l'Avinguda Rius i Taulet i a la confluència entre l'Avinguda Lluís Companys i Jover i el carrer Martorell. En canvi, el Passeig Francesc Macià es valora positivament. La resta de cites són sobretot negatives i es refereixen a alguns carrers centrals, com el de Valldoreix, però també a avingudes com, altra vegada, la de Lluís Companys, la de Gràcia i la de Cerdanyola.

	Total cites	Positives	Negatives
Carrers, passeigs, avingudes...			
Rambla Celler	35	35	0
Avinguda Rius i Taulet	14	0	14
Carrer de Martorell amb Av. Lluís Companys i Jover	12	0	12
Passeig Francesc Macià	5	4	1
Carrer Valldoreix	4	0	4
Carrer Francesc Moragas	4	0	4
Avinguda Lluís Companys	4	0	4
Avinguda de Gràcia	4	0	4
Avinguda Cerdanyola	4	0	4
Carrers cèntrics (genèric)	7	1	6
Parcs, places i zones d'estada			
Parc Central	54	54	0
Parc Ramon Barnils	32	30	2
Plaça dels Quatre Cantons	27	0	27
Plaça Ajuntament/Plaça de la Vila	23	0	23
Plaça d'Octavià	20	20	0
Plaça Lluís Millet	17	8	9
Plaça Doctor Galtés	10	5	5
Plaça Barcelona	8	7	1
Plaça 1 d'Octubre	8	0	8
Plaça Can Quitèria	7	7	0
Plaça Onze de setembre	5	0	5
Plaça Sant Antoni	4	4	0
Plaça Pep Ventura	3	0	3
Plaça Jocs Florals	3	1	2
Jardins de la Penya Regalèssia	3	0	3
Plaça Sant Pere	2	0	2
Altres			
Monestir	4	4	0
Cap	45	4	41
Total	368	144	131

Identificació dels espais per a la vida pública del barri del centre. Font: Entrevistes, IERMB

Si tenim en compte quins són els elements que les persones entrevistades han destacat dels espais considerats com a millors i els aspectes que han afirmat que definien un lloc com a mal espai per a la vida quotidiana, podem veure el següent: els millors espais del barri són sobretot llocs amb potencial d'ús (que permeten dur-hi a terme diferents activitats, amb mobiliari i elements que les faciliten...), segurs i salubres i amb un elevat valor simbòlic (amb valor identitari i natural). En menor mesura, són espais amb dimensions, traçats o orografia adequades, freqüentats i en menor terme, accessibles. Per contra, el que defineix principalment als pitjors llocs del barri és la manca de seguretat o protecció donat el trànsit de vehicles i la intensitat d'ús (en relació a l'excés de freqüentació, la massificació i l'excés de soroll). També es comenten aspectes relacionats amb la configuració física dels espais (sobretot dimensions i paviments no adequats i manca d'ombra).

Identificació dels aspectes positius i negatius per a la vida pública del barri del centre. Font: Entrevistes, IERMB

A les pàgines que segueixen, es presenten els llocs del barri que s'han citat per a cada una de les activitats considerades i les seves característiques.

Els millors i els pitjors espais de trobada

Una de les qüestions més importants en la investigació sobre la vida pública urbana és si les ciutats i els barris són espais prou adequats com per a que la població pugui satisfer les seves necessitats de sociabilitat. D'una banda, una part de la literatura especialitzada sembla indicar que processos com la privatització dels espais públics, l'excessiva regulació i vigilància o les tendències híper-individualistes (exacerbades per l'ús de les tecnologies de la comunicació), tendeixen a disminuir la sociabilitat. D'altra banda, hi ha també una visió menys conservadora i pessimista que atén a la naturalesa inevitablement social de l'espècie i, per tant, a la impossibilitat d'erradicar la vida pública. Ans al contrari, atesa la capacitat humana de resignificar i de modificar els usos previstos dels espais per adequar-los a les seves necessitats, s'adverteix la necessitat d'una investigació de l'espai públic més matisada i determinada localment.

Així doncs, l'objectiu d'aquest apartat és identificar quins espais del barri es consideren adequats per trobar-se i quins no. També conèixer quines són les limitacions d'aquests llocs i si hi ha marge de millora per ampliar el potencial del barri per al seu ús relacional. Es començarà per examinar quines característiques s'han atribuït als millors i als pitjors espais de trobada (estiguin o no ubicats al barri), per exposar després quins espais s'han identificat.

Un dels aspectes que més es valoren dels espais de trobada i de relació és que ofereixin molts estímuls i possibilitats d'ús diferents. Pel que fa a les possibilitats d'ús, s'han valorat molt positivament aquells espais que són grans i amples, que permeten la realització d'activitats distintes de forma que no es molestin entre elles i que tenen activitats econòmiques com locals de restauració o botigues. Així, a més de disposar de llocs per seure, també s'han valorat molt positivament aquells llocs que tenen un valor natural o ecològic, ombra i que són segurs i sense trànsit rodat. En relació als estímuls, se cita com un element positiu una freqüentació alta però sense massificar, sobretot en referència a la possibilitat de trobar-se amb persones conegudes.

Per contra, els aspectes negatius que se citen sobre els pitjors espais per a la trobada tenen a veure amb la inseguretat o la manca de protecció (sobretot per la presència de trànsit rodat), l'excessiva intensitat d'ús per part de persones, la manca d'ombra i la falta de mobiliari.

Pel que fa als llocs més citats com millors espais per a la vida social, est tracta de places i parcs, mentre que no s'han citat carrers o avingudes com a llocs que puguin jugar aquest paper.

- La Plaça d'Octavià és el lloc més citat com el millor espai de trobada del barri. Entre els aspectes positius es destaquen la seva seguretat per la manca de trànsit, el seu valor natural i ecològic i la possibilitat de trobar-hi ombra. També, la dotació de mobiliari per seure, i la presència d'activitats econòmiques i de restauració.
- En segon lloc se cita la Plaça de Lluís Millet, perquè és un espai amb bancs, ombra, i segur. També s'explica que s'hi pot trobar gent, i que hi ha bars i llocs per a passar l'estona.
- Amb un nombre menor de cites estan la Plaça Doctor Galtés i la de Barcelona com els millors llocs del barri per a la trobada i la relació. De la primera se'n destaca que és un lloc tranquil, sense cotxes, mentre que de la Plaça Barcelona es comenta que hi ha bancs, arbres i bars a voltant.
- Altres espais citats com a bons llocs per a la trobada, però amb menor freqüència han estat el Monestir, el Parc de Ramon Barnils, el Parc Central i la Plaça de Can Quitària.

En relació als pitjors espais de trobada i relació, la majoria de cites negatives les rep la Plaça dels Quatre cantons. Se'n destaca que hi ha molt trànsit de coxes i de persones, soroll i poca ombra en espais amb pendent. També es comenta que sovint hi ha brossa fora dels contenidors. La Plaça de la Vila és el segon lloc més citat com a mal espai per a la sociabilitat. D'ella se'n comenta la presència de trànsit rodat i de soroll, així com la manca d'arbres i d'ombra. Les persones entrevistades també han afirmat que és un espai ampli i obert però que hi manca mobiliari.

Els millors i els pitjors espais per jugar

Jugar és una pràctica que ateny en principi a un segment de població demogràficament poc nombrós. L'observació sistemàtica ha permès constatar que aquesta és una pràctica poc freqüent al centre de Sant Cugat, doncs no es van poder veure infants jugant dins de l'àmbit estudiat en cap dels moments visitats (entre setmana i de 9 a 20h del vespre). És per aquest motiu que els discursos i opinions de la població són un aspecte clau per comprendre aquestes dinàmiques.

Començant pels que es consideren aspectes positius dels espais de joc del barri, el major nombre de cites és per la presència i la qualitat dels jocs infantils i de bancs per seure. La infància sempre va acompanyada, motiu pel qual els espais de joc acaben actuant com a nodes de centralitat relacional i de vida pública. L'atenció a les necessitats de les persones acompanyants es palesa també en una valoració positiva d'aquells espais que compten amb terrasses o espais d'estada per a les persones cuidadores. Quant a la configuració física dels millors espais de joc, es valora positivament el fet que siguin espais grans, a l'aire lliure i amb prou vegetació com per a disposar d'espais d'ombra. Un altre aspecte que es valora és que siguin llocs protegits del trànsit rodat.

A molts barris les característiques dels pitjors espais de joc són una còpia en negatiu de les característiques que s'acaben d'exposar. En conseqüència, la manca de jocs infantils o la presència de jocs poc atractius o no adequats a les distintes edats de la infància són el principal motiu de crítica, així com la proximitat del trànsit de vehicles. Dels pitjors llocs per a jugar també es comenta que són petits. A més d'aquests elements, la manca d'ombra o de vegetació i la presència de brutícia també es citen com aspectes negatius per al joc.

En el cas del centre de Sant Cugat destaca que els llocs més citats com a millors per a la pràctica del joc es troben al perímetre del barri o fora del mateix:

- El Parc de Ramon Barnils, ubicat en perímetre exterior del barri, del que se'n destaca la seva amplitud, el verd (gespa, ombra), la presència de bancs per seure i la netedat dels seus espais. També l'equipament infantil.
- El Parc Central, ubicat fora del barri del centre també se cita com a bon joc per a jugar, sobretot per la seva amplitud i espai per córrer, la presència de verd, arbres i ombra i el mobiliari infantil i esportiu. També se'n valora el fet que tingui bancs i fanals.
- La Rambla del Cellar, avinguda que enllaça el barri del centre amb altres espais del municipi (com el mateix parc Ramon Barnils), és l'altre lloc més citat com a bon espai per al joc, sobretot perquè és àmplia, amb ombra, arbres, gespa i llum.
- Les places de Can Quitèria i de Sant Antoni també apareixen citades com a espais de joc, però amb menor intensitat.

El fet que els millors espais per al joc s'ubiquin fora o als perímetres del barri i que siguin sobretot parcs contrasta amb les cites rebudes al conjunt de places del barri com a pitjors llocs per a aquesta activitat infantil. Especialment, la Plaça de la Vila (poca ombra, sense arbres i materials com el metall), però també la de Pep Ventura, Onze de Setembre, Lluís Millet, Sant Pere i Doctor Galtés, de les que es comenta que hi ha poc espai per jugar i per seure, proximitat de cotxes o massa espai ocupat per terrasses i bars. L'Avinguda Rius i Taulet també s'ha citat com un dels pitjors espais per al joc per la presència de cotxes, el soroll i el poc espai de les voreres.

Els millors i els pitjors espais per passejar

L'observació sistemàtica no permet discernir si les persones que caminen ho fan motivades per una necessitat de mobilitat (anar a la feina, a estudiar, a comprar, al metge,...) o si aquests desplaçaments es produeixen en un context de lleure. És doncs a través de les tècniques qualitatives que es poden concretar aquestes pràctiques i arribar a conèixer quins són els espais que s'utilitzen habitualment per passejar (o s'eviten) i els motius.

Quant a les característiques que s'han atribuït als millors llocs per passejar, estan sobretot l'adequació dels espais i dels elements, especialment que hi hagi llocs per seure. En segon lloc, també es valora que permetin passejar sota l'ombra, i que tinguin vegetació. Així, a més que hi hagi un recorregut prou llarg i ample per caminar també es valora molt positivament el valor ecològic del recorregut, és a dir, que ofereixi possibilitats de contacte amb verd urbà fins i tot amb la natura. El tercer aspecte que han citat més persones és la tranquil·litat, és a dir, que sigui un lloc freqüentat però sense aglomeracions.

A la banda contrària, es consideren mals espais per passejar aquells que estan oberts a la circulació de vehicles o propers a les vies transitades i sorolloses. En aquest sentit, també serien aquells que estan massificats per la intensitat d'ús a peu. Amb menys cites, també es comenta que són mals espais els que per les seves dimensions o paviments dificulten caminar, així com els que estan bruts o que es perceben com a insegurs.

Tenint en compte el que s'acaba d'exposar, se citen com els millors espais per passejar del barri:

- El Parc Central, tot i estar ubicat fora del barri, es destaca pel seu valor natural i ecològic, el que a la vegada dota d'ombra durant les passejades, per les seves dimensions i per la presència de mobiliari per a seure. També se'n destaca la tranquil·litat que genera i la possibilitat de realitzar diferents recorreguts.
- La Rambla del Cellar és el segon espai més citat com a millor per al passeig, i els elements que el fan un bon lloc per aquesta activitat són pràcticament els mateixos que els mencionat en referència al Parc Central.
- En menor intensitat, el Parc Ramon Barnils i el Passeig de Francesc Macià també apareixen entre els bons llocs per al passeig.

Respecte dels que s'han mencionat com els pitjors espais per passejar, la majoria de referències les acumulen la Plaça dels Quatre Cantons i la Plaça de la Vila. En els dos casos es menciona la proximitat de cotxes i el soroll, i la manca d'ombra a la Plaça de la Vila.

Els millors i els pitjors espais del barri per a fer esport

La pràctica esportiva sovint precisa d'espais, d'atencions i d'elements específics que motiven que en moltes ocasions estigui institucionalitzada, pel que els equipaments esportius se solen considerar com els millors espais per a fer esport, però també aquells espais oberts i naturals, sobretot si disposen de mobiliari esportiu. Durant l'observació s'ha pogut apreciar que la pràctica esportiva a l'aire lliure en un casc antic com és el del centre de Sant Cugat és una pràctica residual o fins i tot inexistent.

A les entrevistes s'ha pogut constatar que els elements positius dels millors espais del barri per a fer esport tenen a veure amb el seu valor natural i ecològic, i especialment amb que hi hagi ombra. També, amb el fet que siguin espais grans, tranquils i amb mobiliari. En aquest sentit, els millors espais per a fer esport que

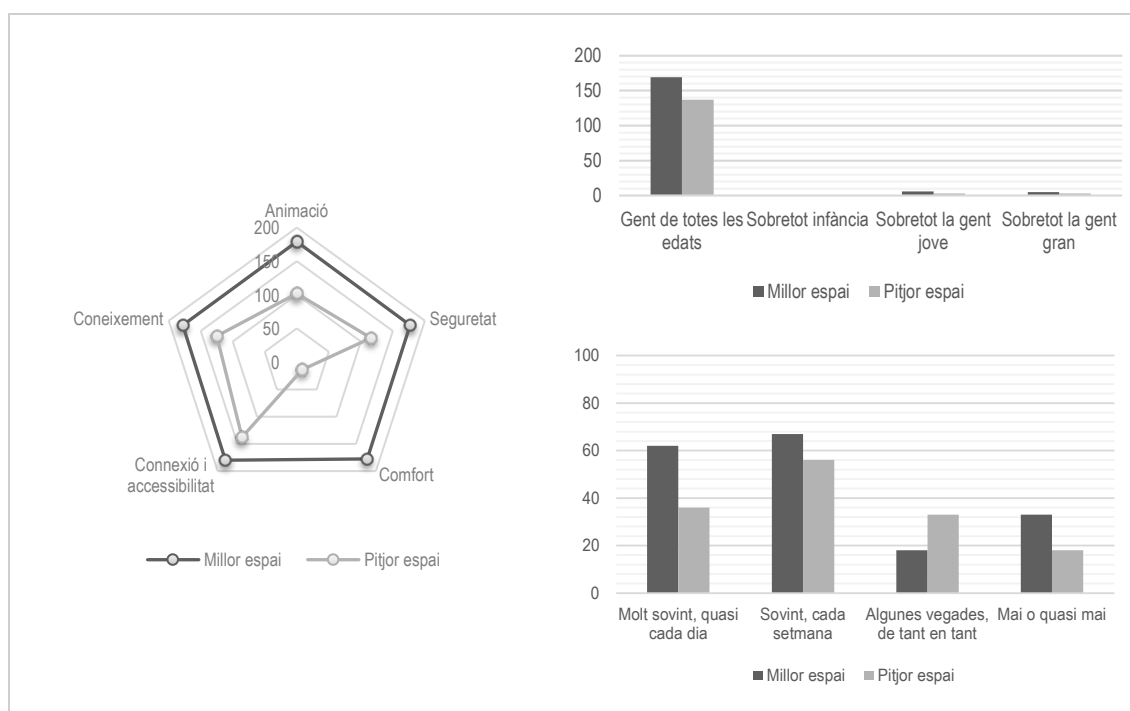
han sorgit durant les entrevistes són altra vegada el Parc Central, la Rambla del Celler i el Parc de Ramon Barnils.

Per contra, la circulació de vehicles, o la massificació de persones i el soroll són elements valorats negativament per a la pràctica esportiva, així com la manca d'ombra, els paviments inadequats o les dimensions reduïdes. Així, han estat citats com a mals espais per l'esport l'Avinguda Rius i Taulet, els carrers més cèntrics del nucli antic, o l'Avinguda Lluís Companys i Jover. La Plaça 1 d'Octubre també es considera un mal espai per a l'esport per la manca d'ombra i de mobiliari.

Caracterització social dels millors i pitjors espais

Un cop que s'identificaven i es descrivien els atributs dels que es consideren els millors i els pitjors espais del barri, a les persones entrevistades se'ls ha fet una bateria de preguntes orientades a conèixer com perceben l'encaix d'aquests llocs en el marc de la vida diària al barri del centre. S'observa:

- Els bons espais estan investits de totes les característiques positives que es poden atribuir a un lloc: són animats, accessibles i ben connectats, segurs, confortables i coneguts per tothom. En canvi els pitjors espais del barri són també coneguts i accessibles, però estan menys freqüentats, se'ls considera segurs però no tant com els bons espais i, sobretot, no són confortables.
- En el cas del barri del centre de Sant Cugat també s'observa que tan els bons com els mals espais són diversos i utilitzats per persones de diferents edats, pel que es confirma el que s'ha anat veient a les pàgines anteriors: a diferència d'altres barris, en aquest no és tant l'ús social o el perfil de les persones el que incideix en la percepció sobre els espais com a bons o dolents, sinó sobretot els seus atributs físics i la seva configuració.
- La freqüència d'ús no sempre s'associa a la percepció que és té sobre els llocs i les valoracions negatives no sempre suposen el desistiment: si bé els millors espais són sobretot aquells on s'hi va sovint o gairebé sempre, també s'utilitzen aquells espais que es consideren que no són bons per les activitats quotidianes.

Identificació dels espais per a la vida pública del barri del centre. Font: Entrevistes, IERMB

Elements de balanç i diagnosi

Aquest apartat resumeix el treball realitzat fins ara, emfatitzant alguns aspectes que es poden considerar claus i que s'espera puguin ajudar a orientar les decisions sobre el futur dels espais i de la vida pública al barri del centre de Sant Cugat en els pròxims anys. Per a optimitzar l'exposició s'ha optat per un redactat descriptiu, excepte per al darrer apartat, que té un caràcter propositiu i s'ha enunciat sintèticament en forma d'objectius.

L'àmbit estudiat està constituït pels barris del centre-est i centre-oest del municipi de Sant Cugat. La trama urbana del nucli històric és una trama compacta amb zones comercials als baixos dels edificis, carrers irregulars en traçat i amplada, sovint d'escassa longitud i molts d'ells pacificats. Aquest tipus de teixit suposa diverses implicacions a nivell d'espai públic i dels usos que s'hi donen.

En primer lloc, molts dels carrers, per la seva estretor, són només de pas per a vianants, mentre que d'altres vies de més amplada han estat igualment pacificades. La configuració dels carrers en una zona de nucli antic pacificat i la dimensió de les illes faciliten els desplaçaments a peu per la seva permeabilitat, així com la seva comoditat i seguretat gràcies a l'extensa zona de vianants, on la majoria de carrers són de plataforma única, a excepció d'alguns carrers que compten, a grans trets, amb voreres amples i accessibles. No obstant això, la configuració del tram de carrers del centre genera algunes vies de poca amplitud amb façanes amb escasses obertures i sense activats en planta baixa que dificulten la permeabilitat.

Tot i que la presència de trànsit rodat és baixa al conjunt del barri, en aquells carrers que no estan pacificats i a les places ubicades en carrers oberts al trànsit, la presència de vehicles actua dificultant la vida pública. D'acord amb les opinions de les persones consultades, els carrers i avingudes tendeixen a generar més percepcions negatives que les places. Aquestes cites apunten sobretot a la presència de vehicles i s'acumulen sobretot en referència a l'Avinguda Rius i Taulet, l'Avinguda Lluís Companys i Jover i el carrer Martorell. Les places menys valorades també comparteixen el fet d'estar ubicades al costat de carrers oberts al trànsit, com són la de la Vila o la dels Quatre Cantons. Pel que fa als carrers pacificats, els que exerceixen com a principals vies de comunicació a peu i que contenen la major oferta de comerç i restauració es valoren força positivament per part de la població consultada, essent la massificació i intensitat d'ús l'únic factor que es destaca en negatiu. Es tracta sobretot de l'àrea al llarg dels carrers de Santa Maria, de Francesc Moragas, de Vilà-Valldoreix i el carrer Major.

En segon lloc, aquest tipus de teixit també implica que el nucli històric de Sant Cugat del Vallès sigui una de les zones més denses de la ciutat. Tot i que no té grans espais lliures, com és propi de la majoria de nuclis històrics, el centre compta amb una xarxa de places a l'encontre dels carrers. Els parcs verds s'ubiquen sobretot al perímetre de la zona estudiada o fora de la mateixa, si bé cal destacar que el centre es troba molt ben comunicat amb l'estructura verda de la ciutat. En aquest sentit, la provisió d'espais públics al barri respon adequadament a les necessitats comunitàries i de socialització de la població, doncs s'ha observat un gran ús relacional, si bé aquest tendeix a concentrar-se en algunes àrees. Tot i que el barri actua més com a zona de pas que no pas com a zona d'estada, s'ha recomptat un volum important de persones assegudes i de persones relacionant-se i, per tant, les seves places estructuren bona part de la vida social.

Tanmateix, alguns dels espais més ben valorats del barri es troben fora de l'àmbit analitzat, com és el cas del Parc Central, o just en els seus límits, com el de Ramon Barnils. Ara bé, la relació i connectivitat amb l'entorn suposa que aquests espais donen resposta a les necessitats de les persones que viuen i utilitzen el nucli històric. Dins d'aquest nucli, l'espai més ben valorat és la Plaça d'Octavià, mentre que la dels Quatre Cantons, la de la Vila i la de l'1 d'Octubre són les que reben més crítiques.

Durant l'observació s'han fet evidents els esforços que s'han vingut realitzant des de l'Ajuntament i des de les institucions més properes al barri per tal de mantenir i millorar la qualitat dels espais. Per exemple, això es palesa en el propi manteniment dels elements de suport per als vianants (bancs, il·luminació, neteja...), que s'ha comprovat que són aspectes molt cuidats al barri, en relació als quals només s'han detectat incidències molt puntuals, sobretot relacionades amb la presència de pintades en mobiliari urbà i façanes. En quant al mobiliari urbà, com és freqüent en d'altres barris metropolitans, la dotació és suficient, tret del cas de fonts per beure i lavabos públics, que són molt menys presents al barri. Tot i això, no tots els trams observats contenen bancs i en alguns casos només s'ubiquen bancs individuals

En canvi, per la seva fisonomia, el barri no sembla acollir de forma rellevant usos relacionats amb el joc i l'esport a l'aire lliure. Pel que fa al joc infantil, si bé algunes places ubicades a l'interior de l'àmbit analitzat disposen de mobiliari per aquest fi, sembla que es tracta d'una activitat força residual, si més no en els dies feiners. Amb tot, les valoracions de les persones entrevistades no semblen negatives en quant a les possibilitats de jugar i fer esport al barri, per la dotació de parcs en les zones perimetrals i la proximitat o bona connexió amb altres espais de fora del barri, que ja cobreixen les necessitats en aquest sentit. És el cas del Parc de Ramon Barnils, del Parc Central o de la Rambla del Cellar.

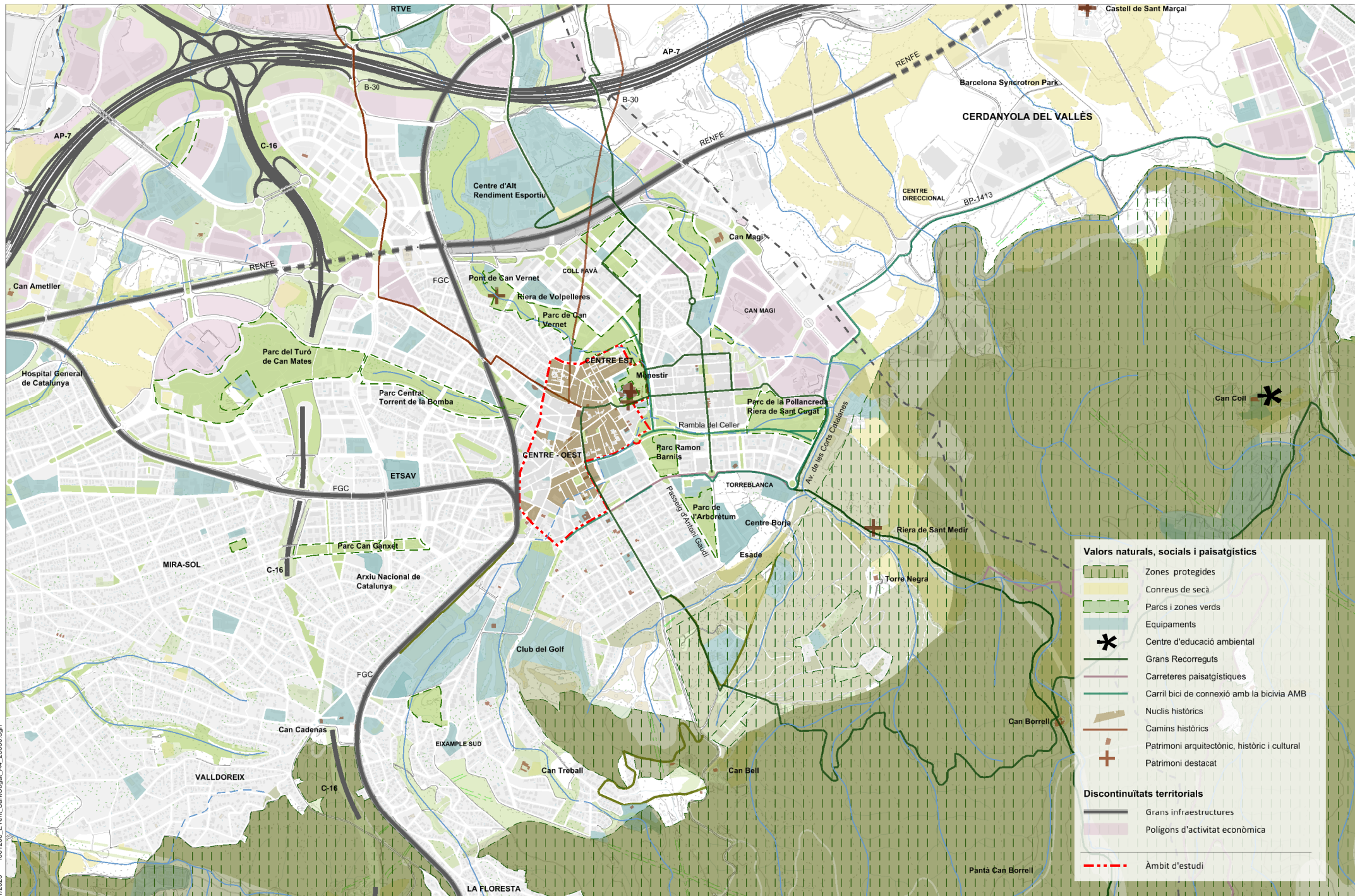
Per contra, les places del barri es consideren en menor mesura com a bons espais de joc, essent la Plaça de la Vila la que rep més crítiques en aquest sentit. En el cas de l'esport a l'aire lliure s'ha apreciat un patró similar. Si bé el barri, per la seva configuració, no sembla acollir pràctica esportiva en els seus carrers i places, la proximitat i connexió amb espais verds suposa que les persones consultades hagin citat com a millors espais per a fer esport el Parc Central, la Rambla del Cellar i el Parc de Ramon Barnils. Els carrers centrals, per la seves característiques i per la intensitat d'ús, així com aquells on hi ha pas de vehicles, es consideren en canvi els pitjors espais per l'esport a l'aire lliure.

Gran part d'aquesta investigació ha consistit en observar què fan, a on s'estan i com es relacionen les persones. Els resultats suggereixen que, malgrat les narratives sobre el declivi de la vida pública als barris i als centres dels municipis, les interaccions i relacions socials en públic no només són freqüents, sinó que impliquen un ordre subjacent que permet apreciar diferents pautes de freqüentació i d'ús dels espais del barri. En aquest sentit al centre de Sant Cugat s'han observat sobretot fortaleces que cal mantenir en el seu valor. Amb tot, també s'han identificat algunes mancances. Considerant tot el que s'ha exposat, pensem que en la promoció de la vida pública al barri del centre de Sant Cugat seria interessant desconcentrar i diversificar els usos del barri, abordant els següents reptes o objectius en els propers anys:

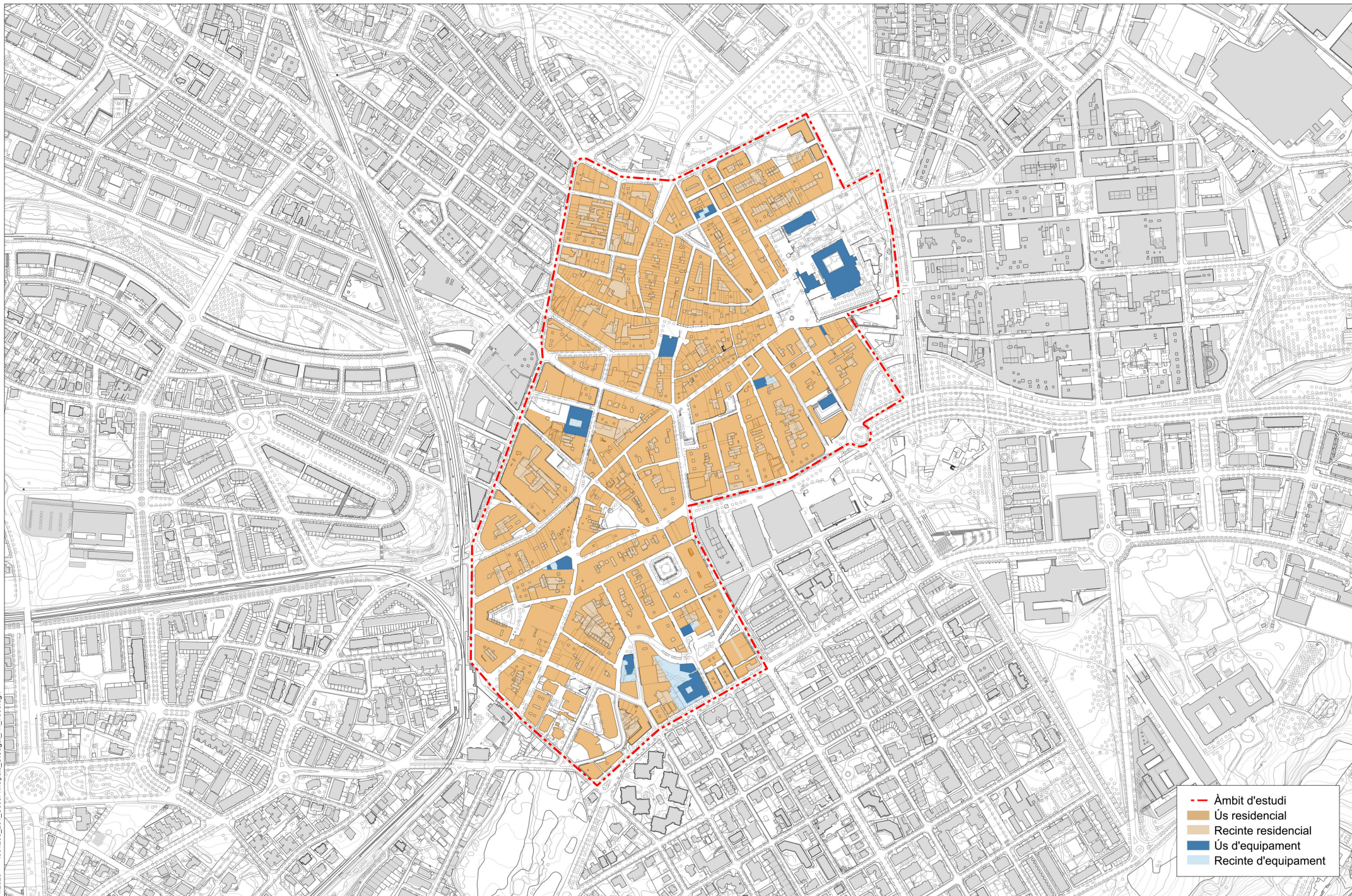
- # Consolidar i reforçar la connexió del barri amb els espais naturals, parcs urbans i rambles del seu entorn o de la resta del municipi, a partir del manteniment i senyalització dels itineraris a peu i de la creació noves rutes caminables, ciclables o per a córrer.
- # Treballar per pacificar el trànsit en les avingudes i carrers perimetrals, i estudiar la implementació de zones 30 en els carrers oberts al trànsit que transcorren al costat de places i llocs d'estada. Reduir també la presència de vehicles aparcats en àrees de vianants.
- # Garantir la convivència d'usos, a partir d'un pla d'usos o similar, amb l'objectiu de compatibilitzar les pràctiques socials amb la resta d'activitats al barri.
- # Dotar amb mobiliari infantil, de més verd i de més ombra aquelles places interiors i parcs perimetrals que no en disposen i que per les seves dimensions o característiques en podrien ubicar, i repensar-lo per a que respongui a diferents etapes de la infància allà on en tenen o és escàs. Dotar aquests parcs i places de mobiliari per a l'esport adaptat a diferents edats (amb instal·lacions allà on hi hagi espai disponible o petits elements – com pedals als bancs- en aquells espais petits).

- # Reforçar el manteniment del mobiliari urbà, sobretot amb la neteja de pintades, i estudiar la possible ubicació de més bancs en els carrers pacificats que ho permetin per les seves dimensions. Repensar també la possible instal·lació de més fonts de boca, així com de lavabos públics o d'acords amb els locals de restauració per tal que es pugui accedir als serveis sense necessitat de consumir.
- # Sospesar la possibilitat d'incloure informació a temps real a les parades d'autobús, especialment a les que s'ubiquin en zones amb menys activitat o en les de línies amb menor freqüència de pas.

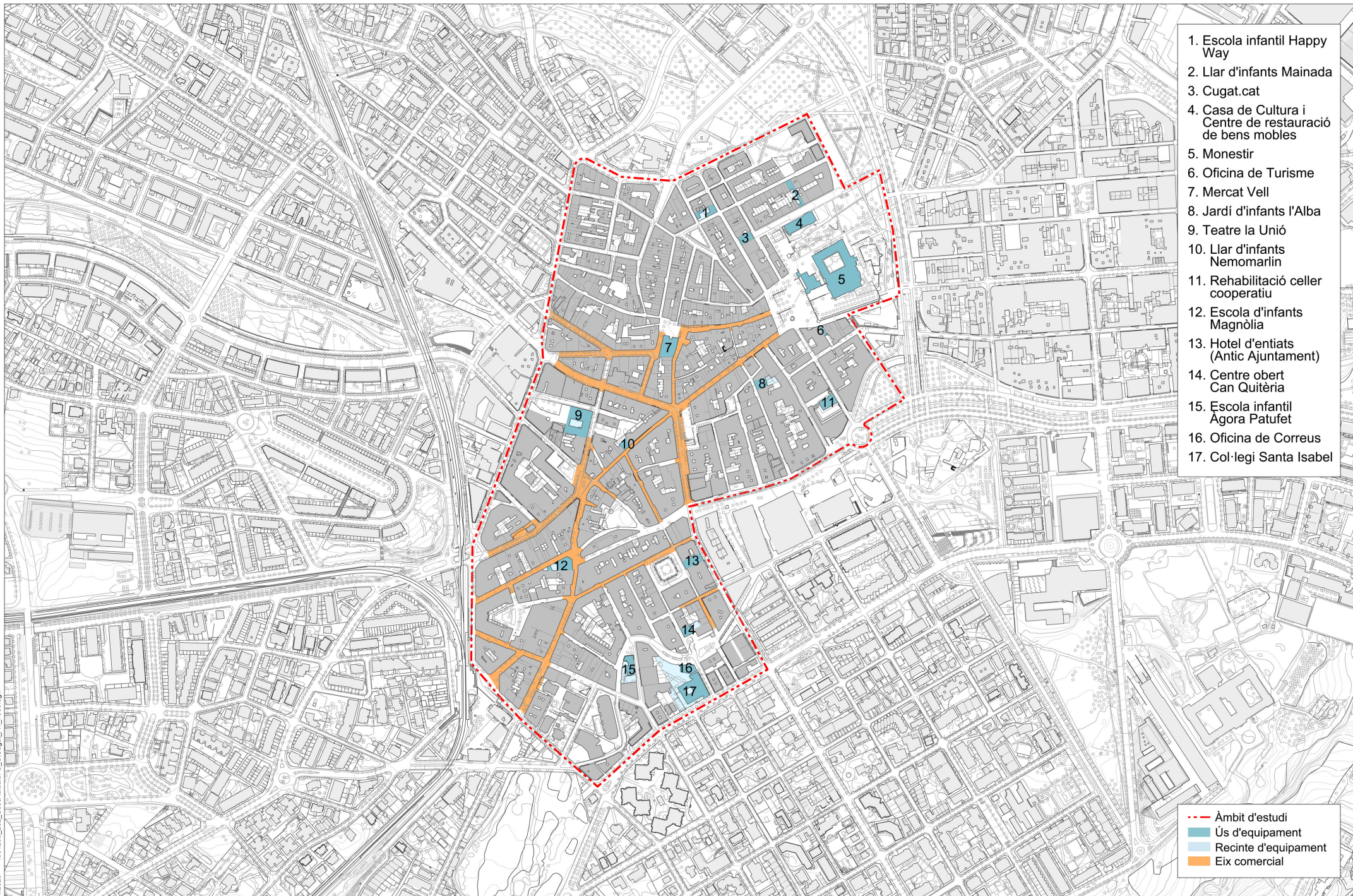
Annex de mapes

Valors naturals, socials i paisatgístics	
	Zones protegides
	Conreus de secà
	Parcs i zones verds
	Equipaments
	Centre d'educació ambiental
	Grans Recorreguts
	Carreteres paisatgístiques
	Carriil bici de connexió amb la bicivia AMB
	Nuclis històrics
	Camins històrics
	Patrimoni arquitectònic, històric i cultural
	Patrimoni destacat
Discontinuitats territorials	
	Grans infraestructures
	Polígons d'activitat econòmica
	Àmbit d'estudi

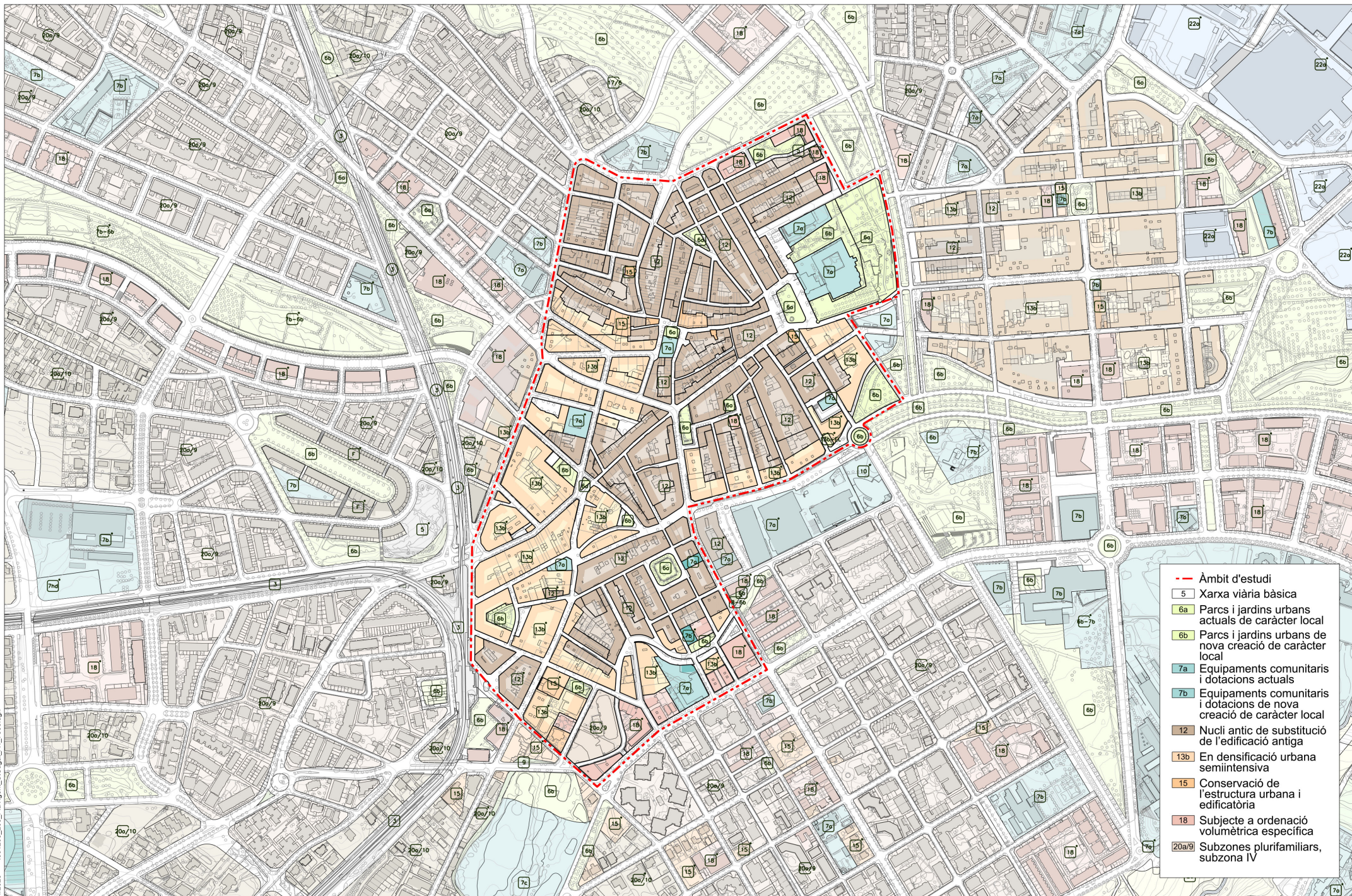

- Àmbit d'estudi
- Us residencial
- Recinte residencial
- Us d'equipament
- Recinte d'equipament

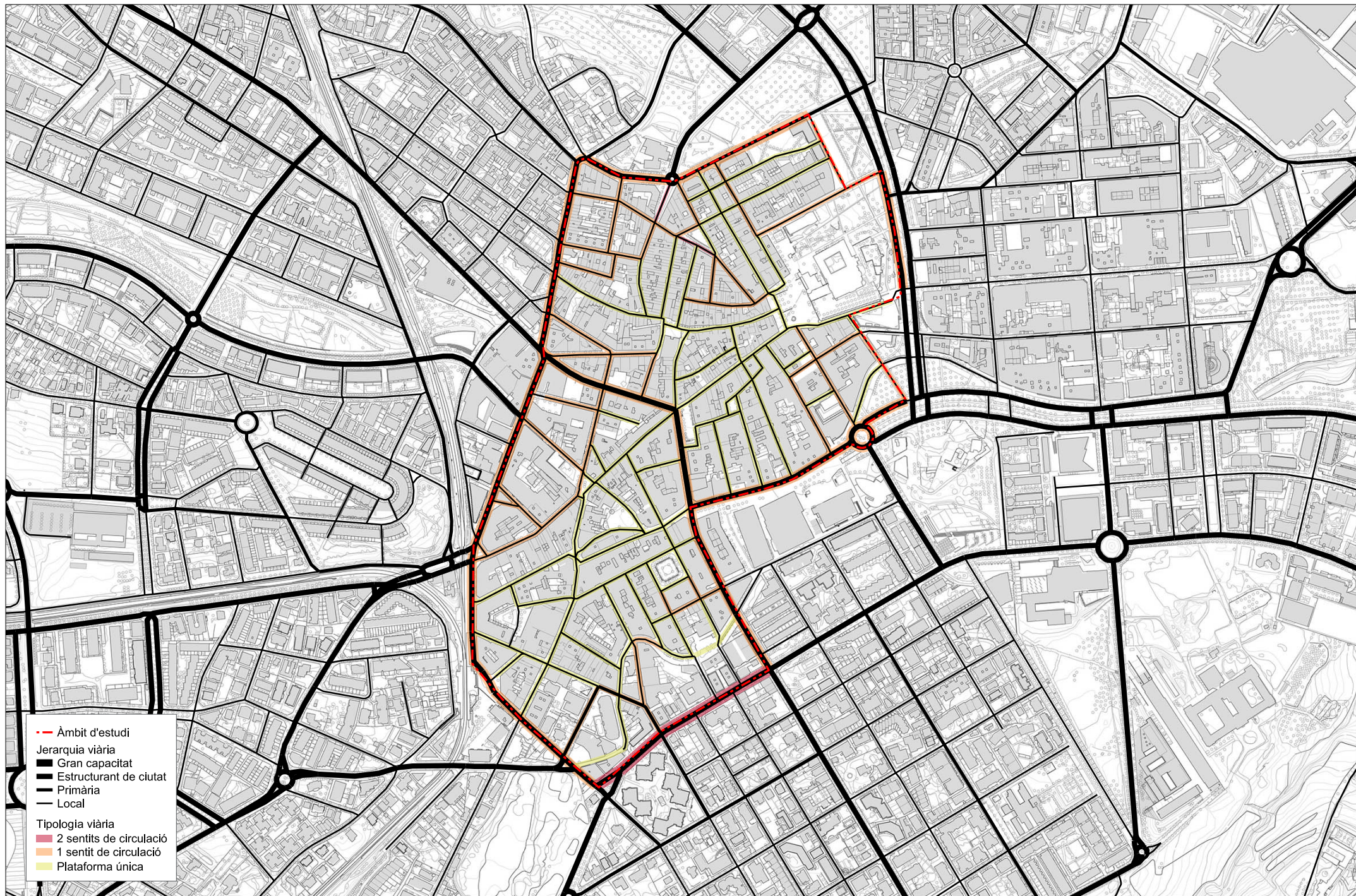

1. Escola infantil Happy Way
2. Llar d'infants Mainada
3. Cugat.cat
4. Casa de Cultura i Centre de restauració de bens mobles
5. Monestir
6. Oficina de Turisme
7. Mercat Vell
8. Jardí d'infants l'Alba
9. Teatre la Unió
10. Llar d'infants Nemomarlín
11. Rehabilitació celler cooperatiu
12. Escola d'infants Magnòlia
13. Hotel d'entriats (Antic Ajuntament)
14. Centre obert Can Quitària
15. Escola infantil Agora Patufet
16. Oficina de Correus
17. Col·legi Santa Isabel

- Àmbit d'estudi
- Ús d'equipament
- Recinte d'equipament
- Eix comercial

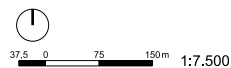
- Àmbit d'estudi
- 5 Xarxa viària bàsica
- 6a Parcs i jardins urbans actuals de caràcter local
- 6b Parcs i jardins urbans de nova creació de caràcter local
- 7a Equipaments comunitaris i dotacions actuals
- 7b Equipaments comunitaris i dotacions de nova creació de caràcter local
- 12 Nucli antic de substitució de l'edificació antiga
- 13b En densificació urbana semiintensiva
- 15 Conservació de l'estructura urbana i edificatòria
- 18 Subjecte a ordenació volumètrica específica
- 20a/9 Subzones plurifamiliars, subzona IV

- Àmbit d'estudi
- Jerarquia viària**
- Gran capacitat
- Estructurant de ciutat
- Primària
- Local
- Tipologia viària**
- 2 sentits de circulació
- 1 sentit de circulació
- Plataforma única

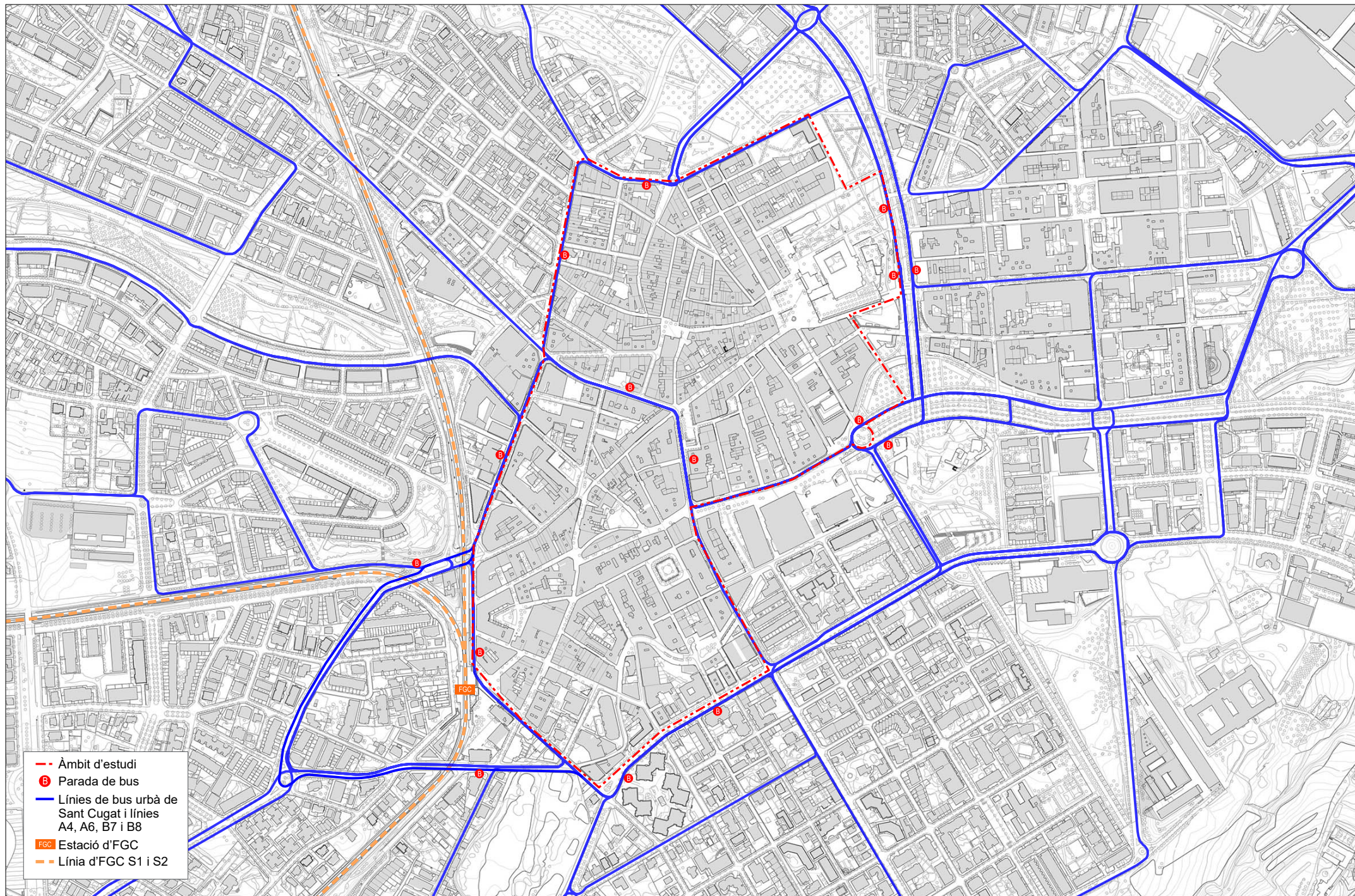

AMB: Àrea Metropolitana de Barcelona

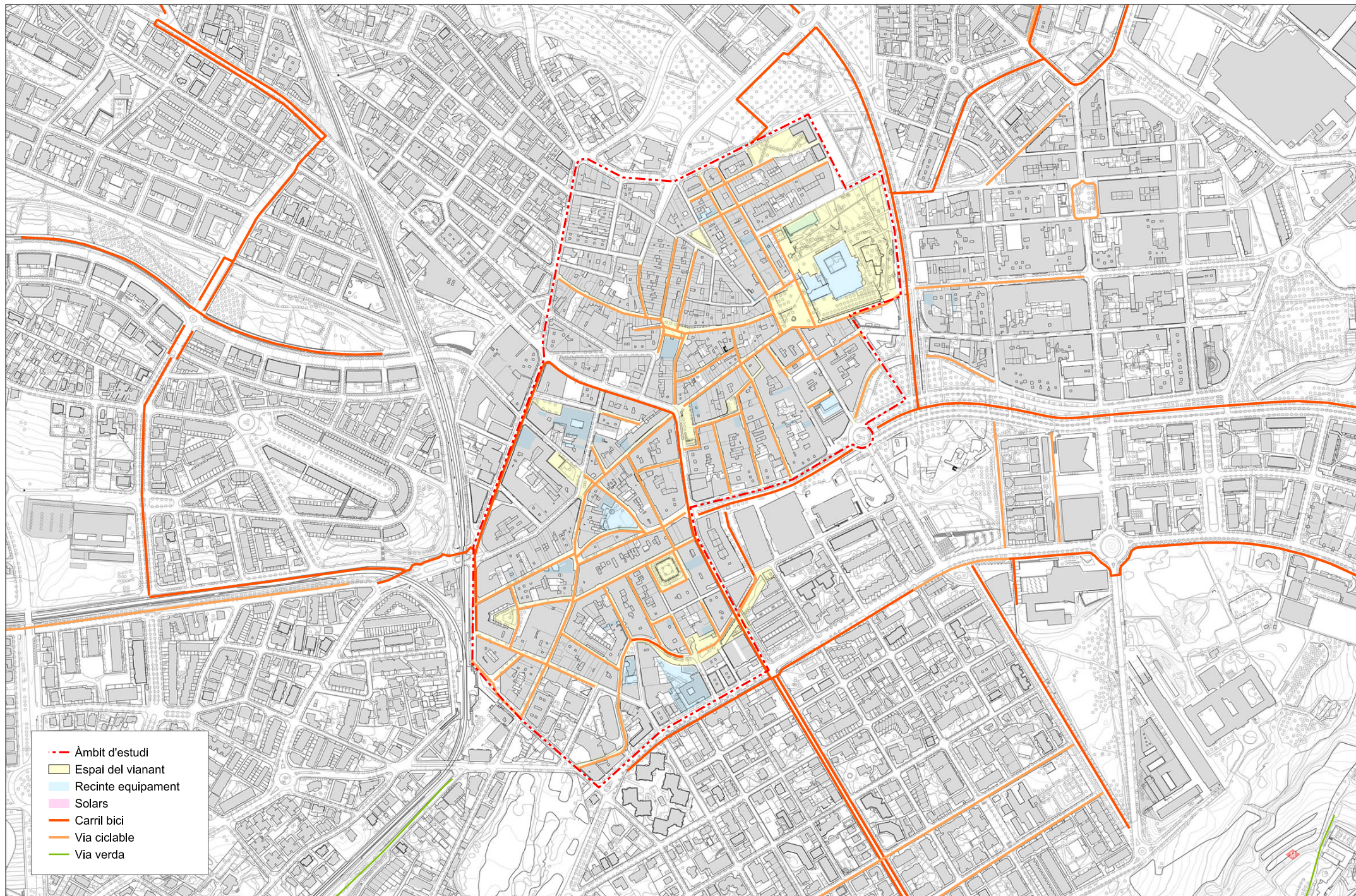

GUIA CONVIVÈNCIA AMB

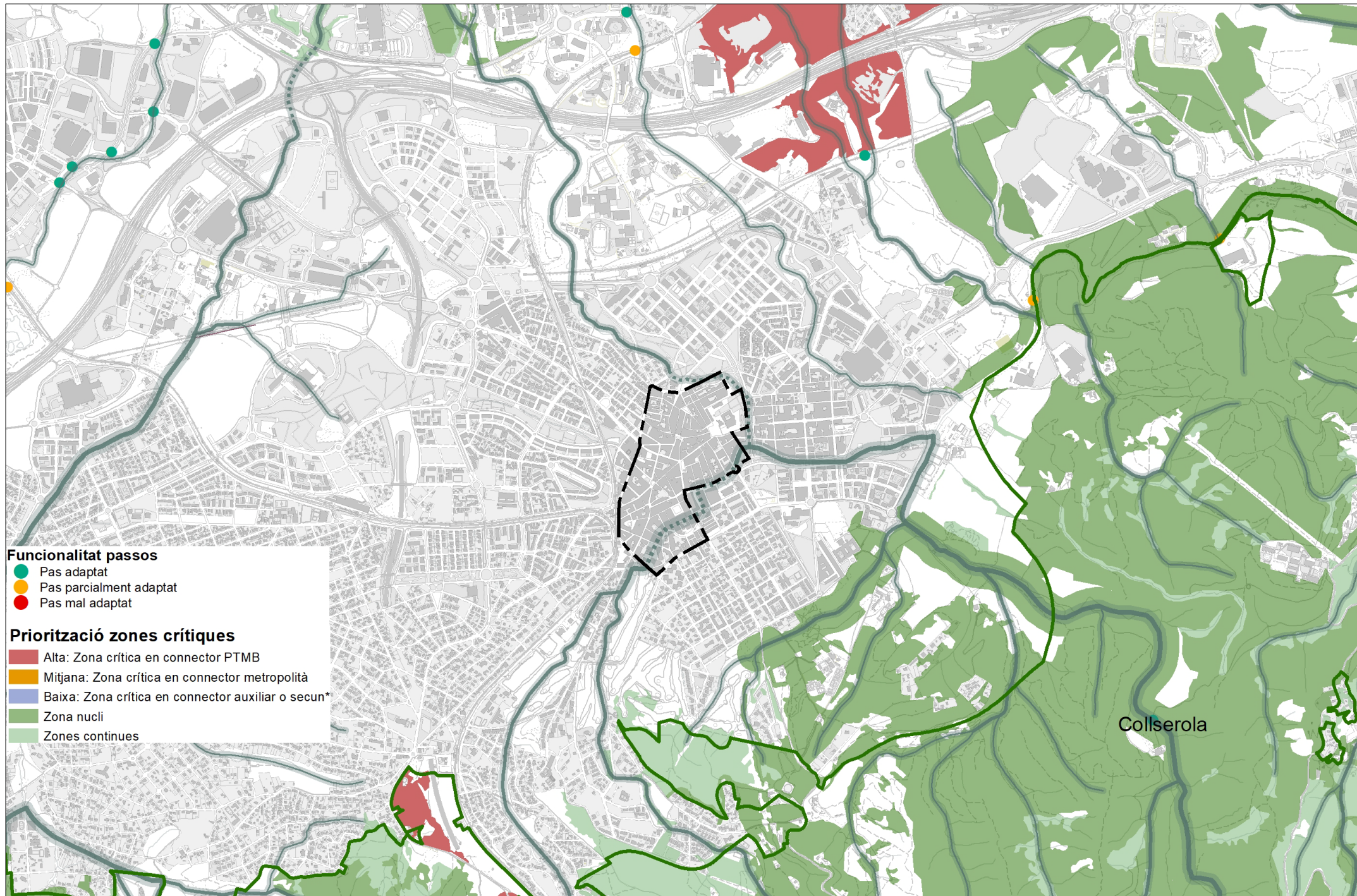
Gener 2023
Connectivitat:
Jerarquia viària
3.01

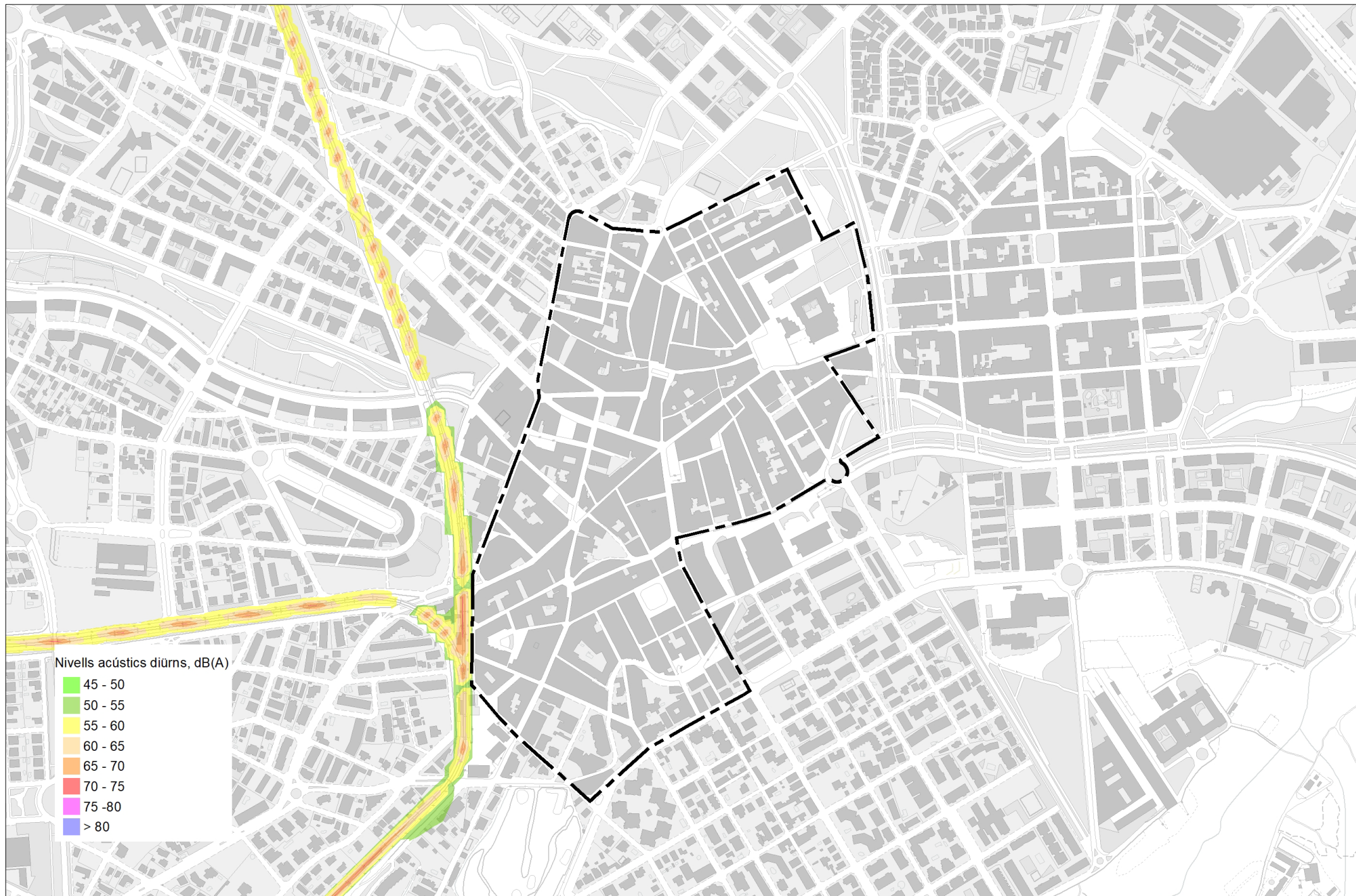

- Àmbit d'estudi
- B Parada de bus
- Línies de bus urbà de Sant Cugat i línies A4, A6, B7 i B8
- FGC Estació d'FGC
- Línia d'FGC S1 i S2

- Àmbit d'estudi
- Espai del vianant
- Recinte equipament
- Solars
- Carril bici
- Via ciclable
- Via verda

Nivells acústics diürns, dB(A)

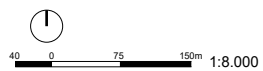
- 45 - 50
- 50 - 55
- 55 - 60
- 60 - 65
- 65 - 70
- 70 - 75
- 75 - 80
- > 80

BARCELONA
AJUNTAMENT DE BARCELONA

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

GUIA CONVIVÈNCIA AMB

Qualitat ambiental:
Qualitat acústica diürna

Gener 2023

4.02

Nivells acústics nocturns, dB(A)

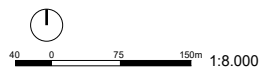
- 45 - 50
- 50 - 55
- 55 - 60
- 60 - 65
- 65 - 70
- 70 - 75
- 75 - 80
- > 80

BARCELONA
METROPOLITANA
DE BARCELONA

Àrea Metropolitana
de Barcelona

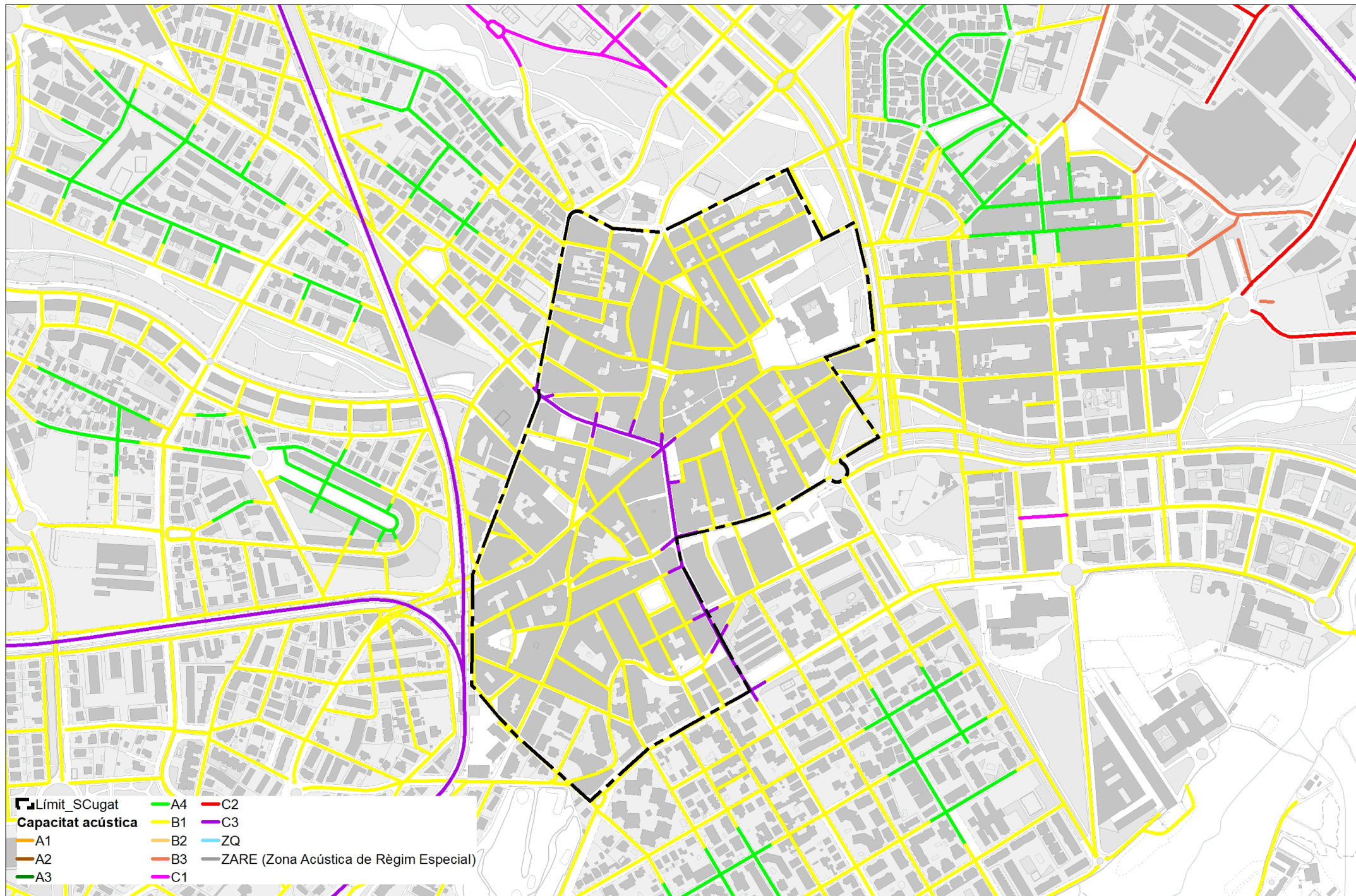

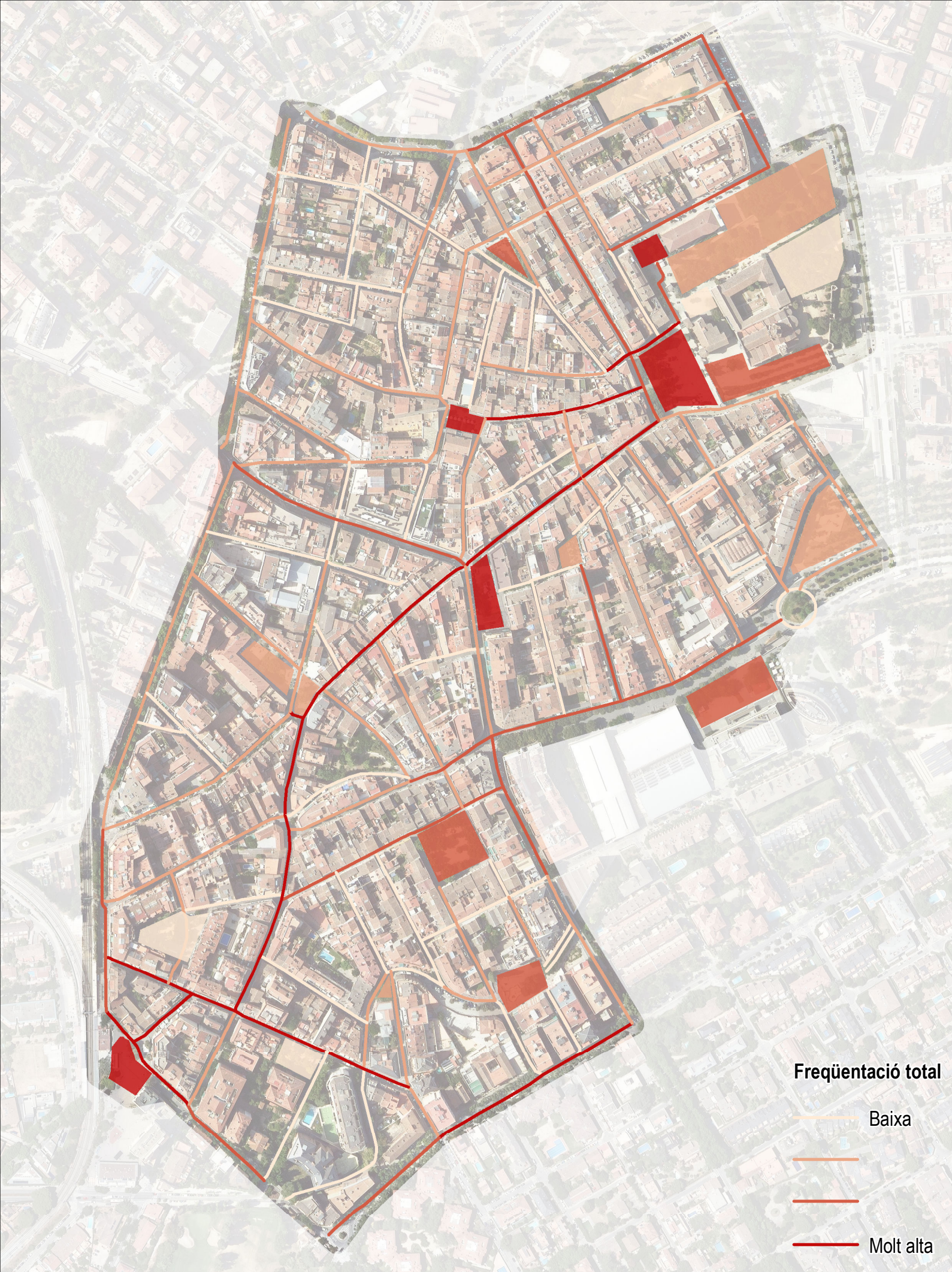
GUIA CONVIVÈNCIA AMB

Qualitat ambiental:
Qualitat acústica nocturna

Gener 2023

4.03

Freqüentació total

— Baixa

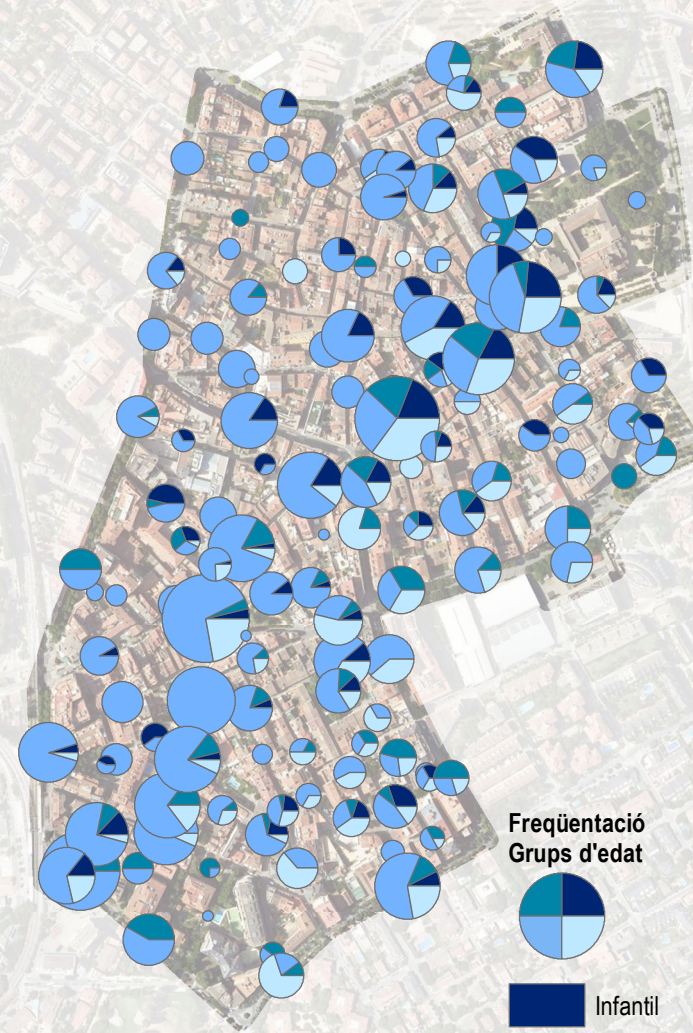
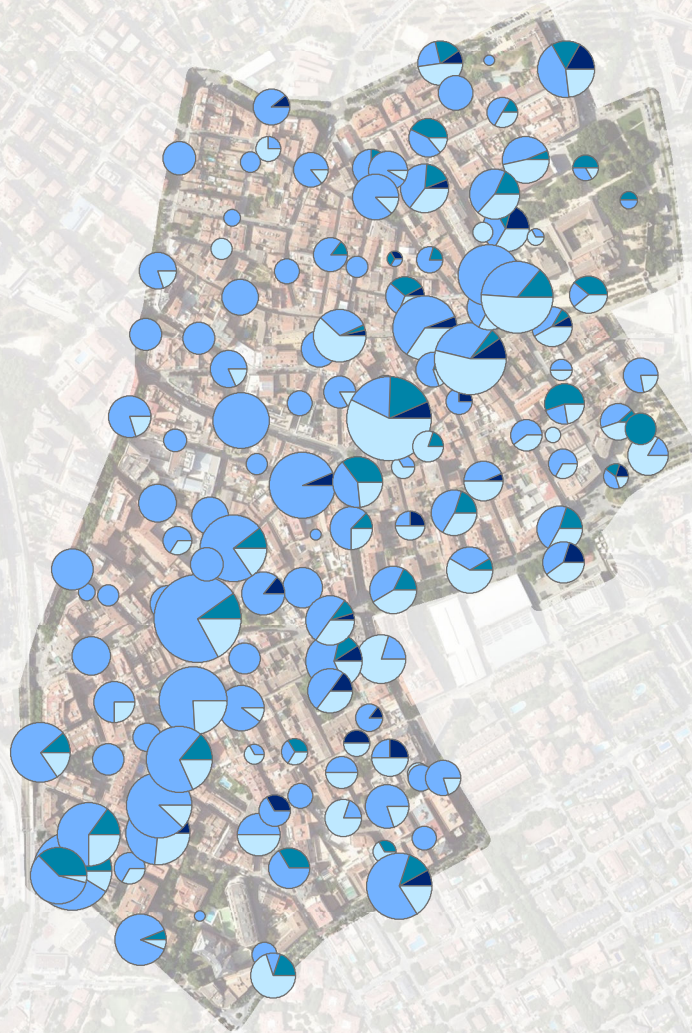
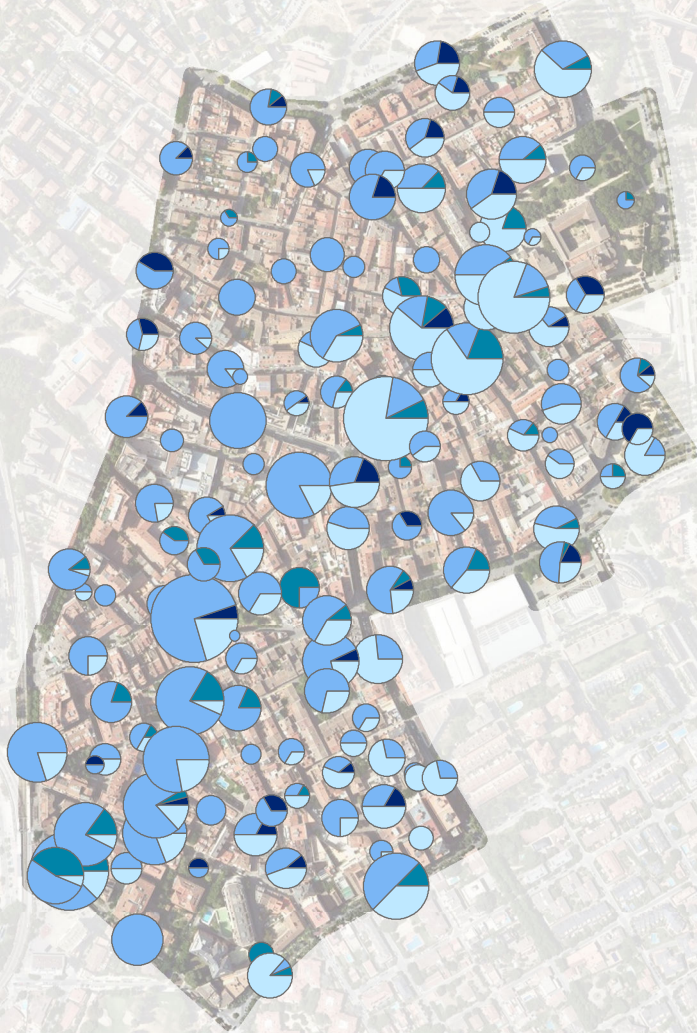

— Molt alta

Matí

Migdia

Tarda

Freqüentació
Grups d'edat

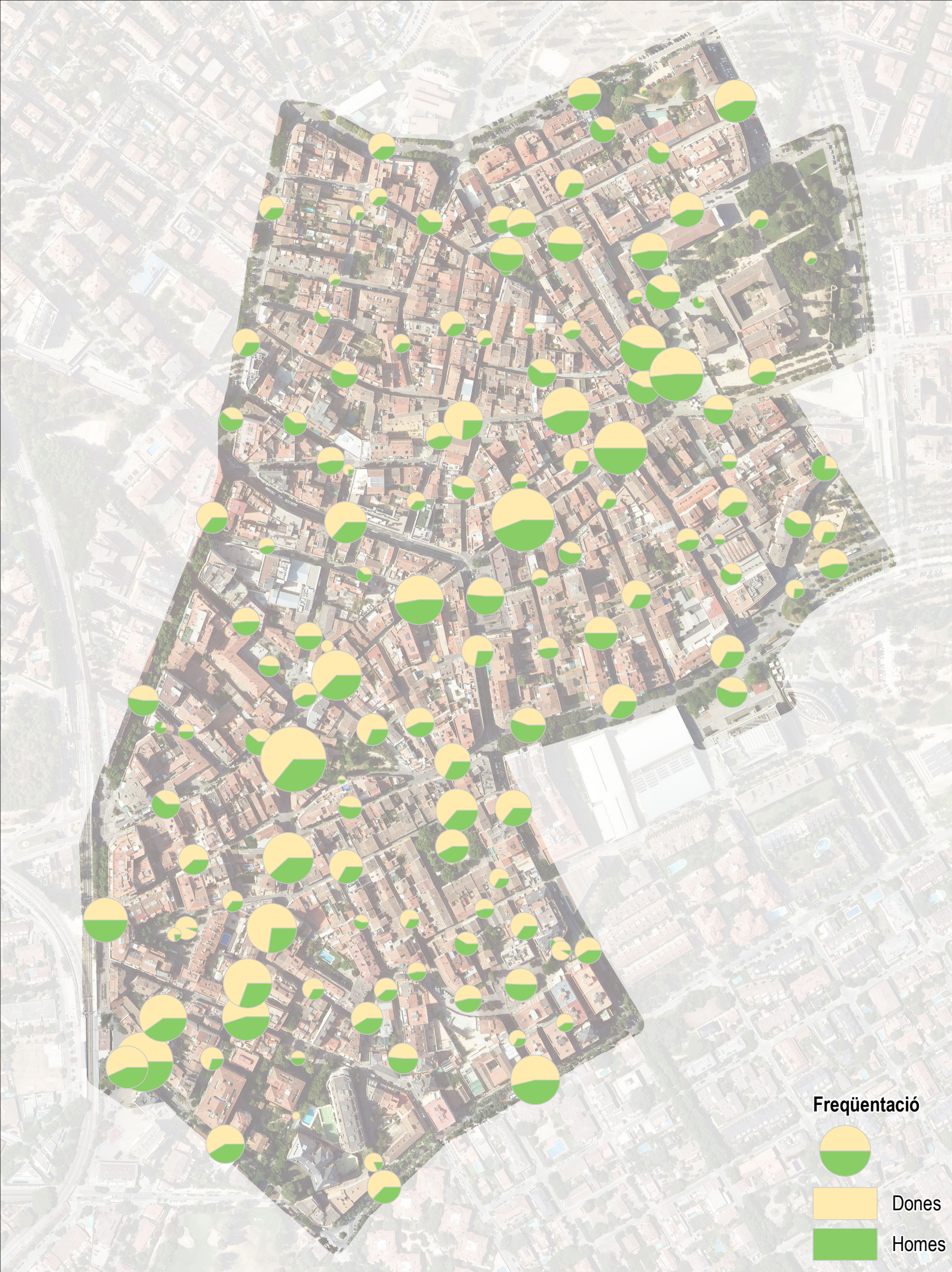

Infantil

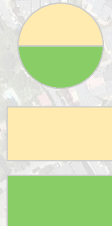
Adolescents

Adults

Gent gran

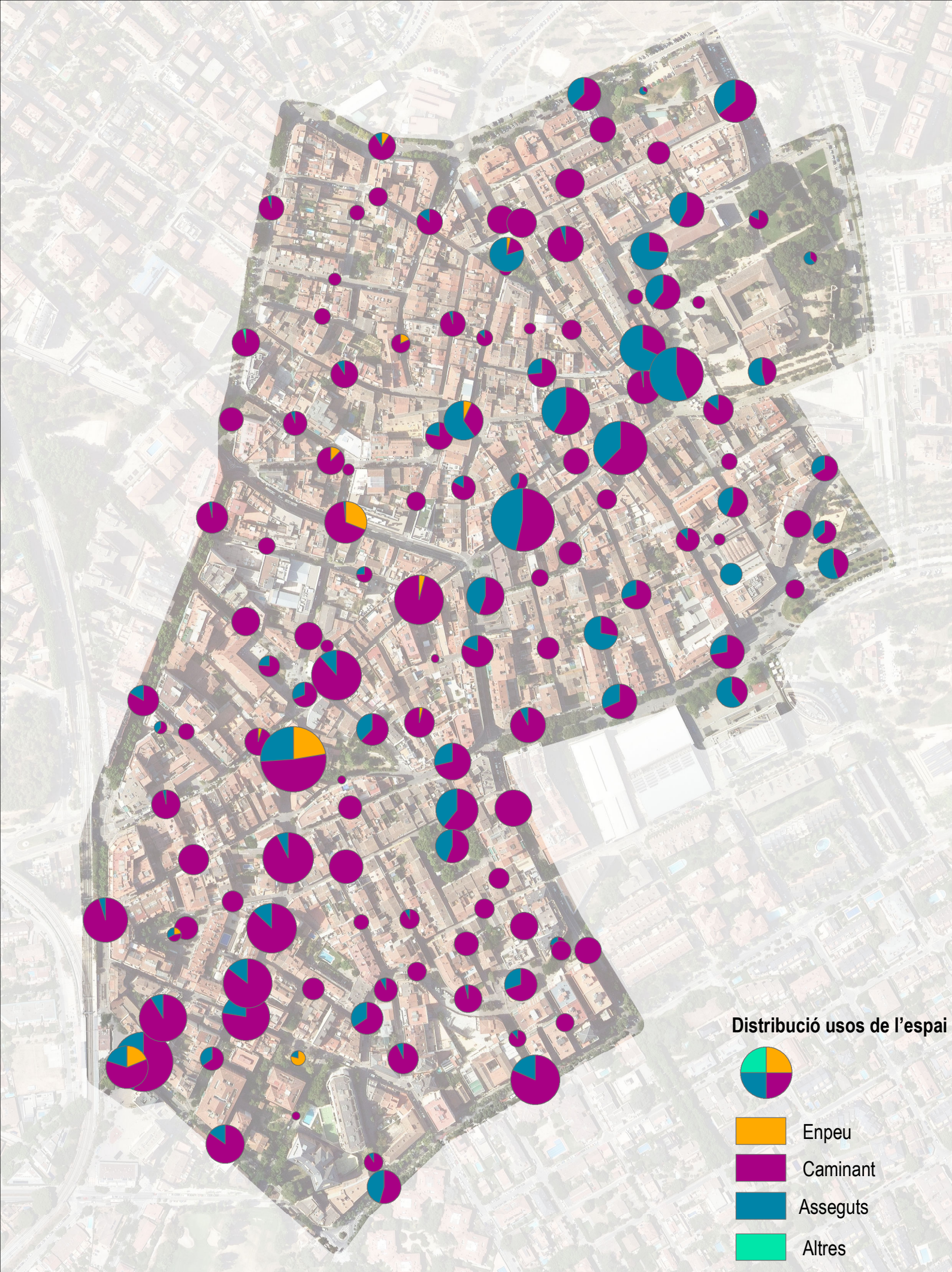

Frequència

Dones

Homes

Distribució usos de l'espai

- Enpeu
- Caminant
- Asseguts
- Altres

Persones assegurades

● Terrasses de bar

■ Bancs

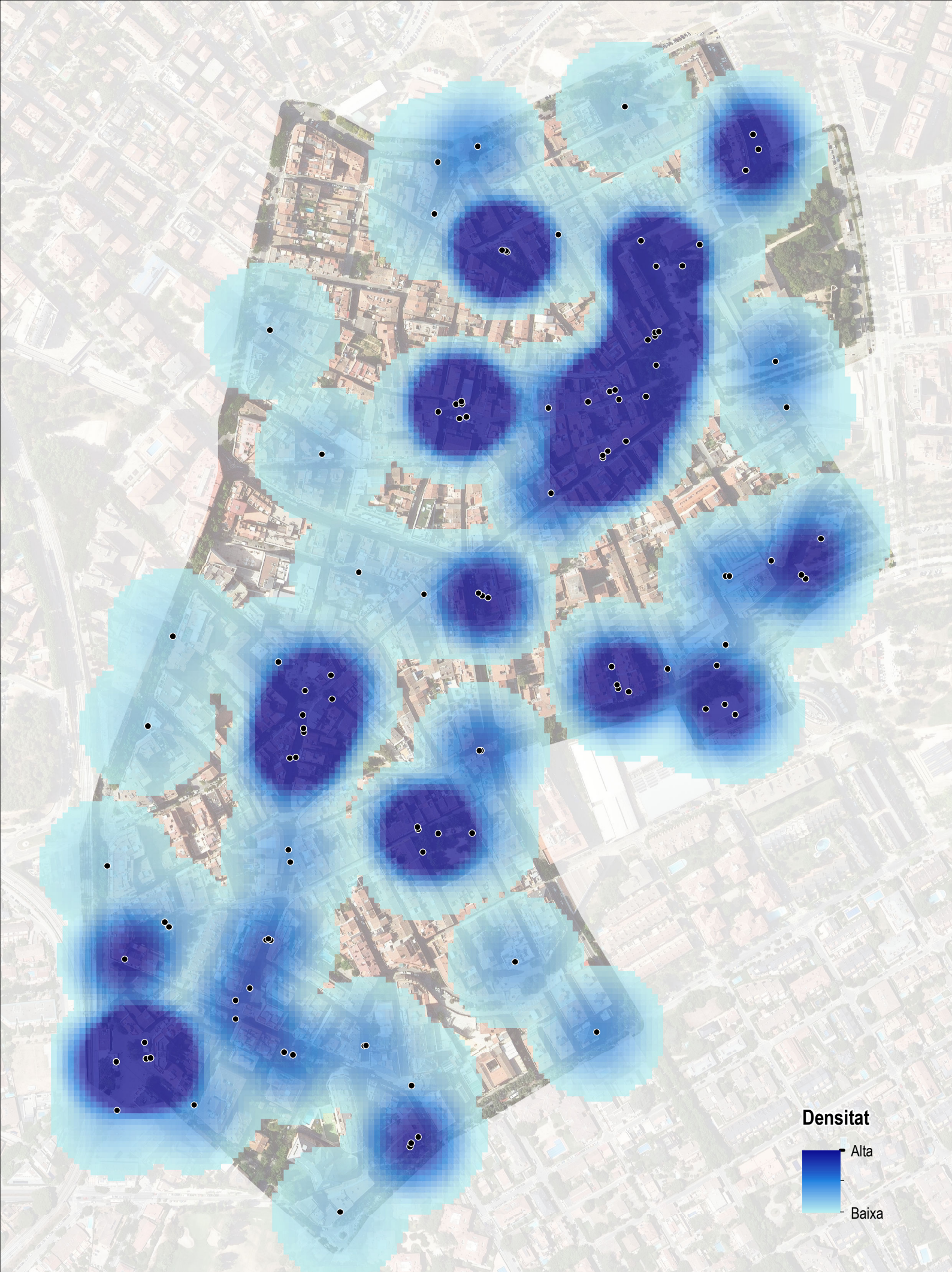
▲ Lloc no previst

Caminar

— Baixa

—

— Alta

Densitat

Alta

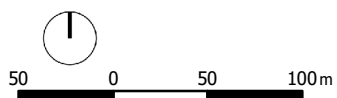
Baixa

BR

BARCELONA
REGIONAL
AGÈNCIA
DESENVOLUPAMENT
URBÀ

AMB Àrea Metropolitana
de Barcelona

1:4.000

GUIA CONVIVÈNCIA AMB
Espais d'interacció social
Gener 2023
5.0.6